POLIROM

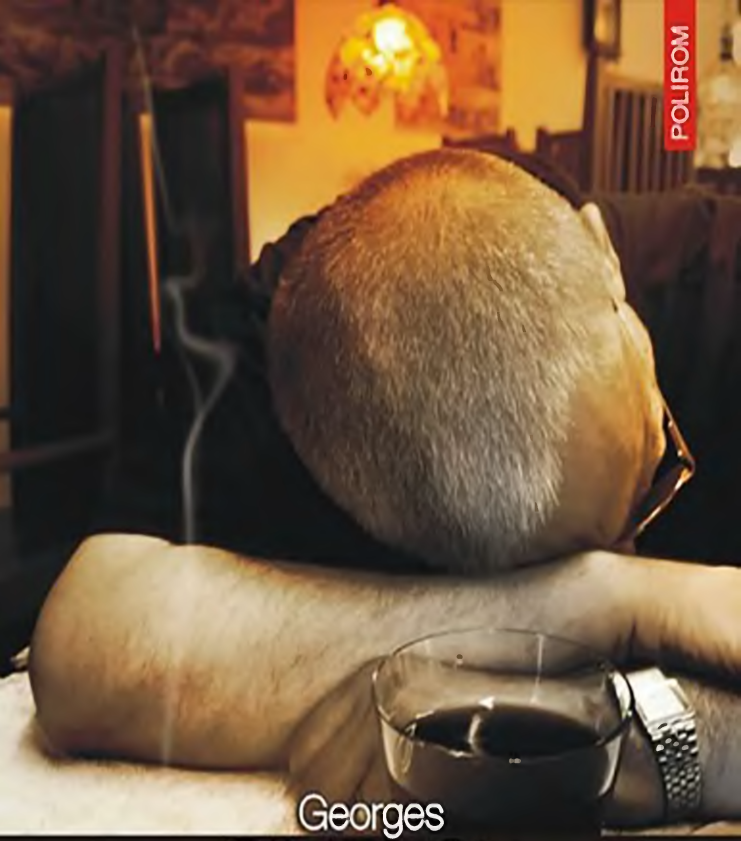

Georges

SIMENON

Liberty Bar

Maigret

virtual project

Maigret

Georges Simenon, *Liberty Bar*

© 1932 Georges Simenon Ltd, a Chorion company.
All rights reserved.
© 2006 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:

SIMENON, GEORGES

Liberty Bar / Georges Simenon; trad. de Nicolae Constantinescu.- Iaşi: Polirom, 2006
ISBN (10) 973-46-0384-1; ISBN (13) 978-973-46-0384-8

I. Constantinescu, Nicolae (trad.)

821.133.1(493)-31=135.1

Printed in ROMANIA

Georges
SIMENON

Liberty Bar

Traducere de Nicolae Constantinescu

www.virtual-project.eu

POLIROM
2006

I

Un mort cu două femei

Totul a început cu o senzaţie de vacanţă. Cînd Maigret coborî din tren, jumătate din gara de la Antibes era scăldată de un soare atît de puternic, încît vedeai oamenii agitîndu-se doar ca nişte umbre. Umbre purtînd pălării de pai, pantaloni albi şi rachete de tenis. Aerul fremăta. La marginea peronului creşteau palmieri şi cactuşi, iar dincolo de magazia de felinare se vedea o bucată de mare albastră.

Şi cineva sări imediat să-l întîmpine.

— Sînteţi comisarul Maigret, nu-i aşa? V-am recunoscut după o fotografie apărută în ziare... Inspector Boutigues*...

Boutigues! Pînă şi numele ăsta părea o farsă! Boutigues luase deja valizele lui Maigret şi îl conducea spre pasajul subteran. Inspectorul purta

---

* Boutigues se pronunţă aproape identic cu *boutique* („prăvălie") (n.tr.).

un costum gri, cu o garoafă roşie la butonieră, iar în picioare avea pantofi cu carîmb din postav.

— Veniţi pentru prima oară la Antibes?

Maigret îşi ştergea sudoarea şi încerca să se ţină după călăuza lui, care se strecura prin mulţime şi o lua înaintea tuturor. În sfîrşit, ajunseră în faţa unei birje avînd deasupra o tendă din pînză crem, cu ciucuri mici care săltau de jur împrejur.

Altă senzaţie uitată: arcurile care se lăsau din cauza greutăţii, lovitura de bici a birjarului, zgomotul înăbuşit al copitelor pe asfaltul înmuiat.

— Mergem mai întîi să bem ceva... Ba da! Ba da! Birjar, la cafeneaua *Glacier*!

Localul era la doi paşi. Inspectorul îi explica:

— În Piaţa Macé... Centrul oraşului Antibes...

O piaţă drăguţă, cu un scuar şi umbrare din pînză crem sau portocalie la toate casele. A fost nevoit să se aşeze la o terasă şi să bea un rachiu de anason. În faţă, o vitrină era plină de haine sport, costume şi halate de baie... în stînga, se vedea un magazin de aparate foto. Lîngă trotuar staţionau cîteva automobile frumoase...

Mă rog, o atmosferă de vacanţă!

— Preferaţi să vedeţi mai întîi deţinutele sau casa crimei?

Iar Maigret răspunse, fără să ştie prea bine ce spune, ca şi cum ar fi fost întrebat ce vrea să bea:

— Casa crimei.

*

Vacanța continua. Maigret fuma un trabuc oferit de inspector. Calul mergea la trap de-a lungul țărmului mării. În dreapta, vile ascunse printre pini; în stînga, cîteva stînci, apoi apa albastră, pe care se puteau zări două-trei pînze albe.

— Vă dați seama care este topografia locului? În spatele nostru se află Antibes... De aici începe Cap d'Antibes, unde sînt doar vile, unele foarte arătoase...

Maigret încuviința cum nu se poate mai docil. Soarele, care îl bătea drept în creștet, îl amețea și îl făcea să clipească spre floarea purpurie de la butoniera lui Boutigues.

— Ați spus Boutigues, nu-i așa?

— Da, sînt născut, crescut la Nisa...

Adică era autohton get-beget, la pătrat, la cub!

— Dacă vă aplecați puțin, puteți vedea vila aceea albă! Acolo e...

Maigret nu făcea înadins, dar se uita la toate neîncrezător. Nu reușea să intre în atmosfera de lucru, să-și spună că se afla acolo în urma comiterii unei crime.

Este adevărat că primise instrucțiuni destul de aparte:

— Un anume Brown a fost asasinat la Cap d'Antibes. Ziarele fac mare tapaj. Ar fi bine să se rezolve fără complicații!

— S-a-nţeles!

— În timpul războiului, Brown a adus servicii Biroului 2!

— E clar!

Ajunsese. Trăsura se opri. Boutigues scoase o cheie mică din buzunar, deschise o poartă de fier şi păşi pe pietrişul aleii.

— E una dintre vilele cele mai puţin arătoase de la Cap!

Totuşi, nu se prezenta rău deloc. Mimozele răspîndeau în aer o mireasmă dulceagă. În nişte pomi mici de tot mai puteai zări cîteva portocale aurii. Apoi Maigret văzu nişte flori ciudate, necunoscute lui.

— În faţă e proprietatea unui maharajah. Probabil că se află aici în acest moment... La cinci sute de metri, în stînga, locuieşte un academician... Şi mai e şi faimoasa dansatoare care trăieşte cu un lord englez...

Ei da! Maigret simţea acum nevoia să se aşeze pe banca lipită de casă şi să moţăie un ceas! E adevărat că mersese cu trenul toată noaptea.

— Vă dau, la grămadă, cîteva explicaţii indispensabile.

Boutigues deschisese uşa şi intrau acum în atmosfera răcoroasă a unui hol ale cărui ferestre mari dădeau spre mare.

— Brown locuieşte aici de vreo zece ani...

— Lucrează?

— Nu face nimic. Probabil că are o rentă... Oamenii spun: „Brown şi cele două femei ale lui"...

— Două?

— De fapt, numai una era amanta lui: fiica. O anume Gina Martini.

— E la închisoare?

— Şi ea, şi mama ei... Locuiau împreună toţi trei, fără servitori.

Nici nu era de mirare, dacă vedeai curăţenia îndoielnică a casei. Poate că erau şi cîteva lucruri frumoase, cîteva mobile de valoare, cîteva obiecte care avuseseră momentul lor de glorie.

Dar totul era murdar, în dezordine. Prea multe covoare, pînze care atîrnau sau erau aruncate peste fotolii, prea multe lucruri pline de praf...

— Acum, să vă prezint faptele: Brown avea un garaj exact lîngă vilă. Ţinea acolo un automobil demodat pe care îl conducea chiar el. Îl folosea mai ales cînd făcea piaţa la Antibes.

— Da..., spuse Maigret, oftînd, în timp ce urmărea cu privirea un pescar de arici-de-mare care scotocea cu o trestie despicată pe fundul apei limpezi.

— Numai că, timp de trei zile, s-a observat că automobilul a rămas în drum zi şi noapte. Aici, oamenii nu prea sînt preocupaţi de ce fac ceilalţi. Nimeni nu şi-a făcut griji. Dar luni seara...

— Pardon! Astăzi e joi, nu?... Bine!

— Luni seara, măcelarul se întorcea la volanul camionetei sale şi a zărit automobilul demarînd. Îi veţi citi declaraţia... Îl vedea din spate. La început a crezut că Brown era beat, pentru că mergea cînd într-o parte, cînd în alta... Apoi automobilul s-a deplasat un moment în linie dreaptă. Atît de dreaptă, încît, cînd să ia cotitura, la trei sute de metri de-aici, s-a dus direct peste stînci... Mai înainte ca măcelarul să poată interveni, două femei au coborît şi, auzind un zgomot de motor, au luat-o la fugă spre oraş...

— Aveau ceva pachete cu ele?

— Trei valize... Era la apusul soarelui. Măcelarul nu ştia ce să facă. A venit aici, în Piaţa Macé, unde, după cum puteţi vedea, avem un agent la post. Agentul a pornit în căutarea celor două femei şi le-a găsit cînd se îndreptau nu spre gara din Antibes, ci spre cea din Golfe-Juan, la trei kilometri de-aici...

— Tot cu valizele?

— Aruncaseră una pe drum. A fost descoperită ieri în nişte tufişuri de cătină. S-au fîstîcit şi au spus că se duceau la Lyon, să vadă o rudă bolnavă... Agentul a avut ideea să le ceară să deschidă valizele şi a găsit un teanc întreg de titluri la purtător, cîteva bancnote de o sută de lire şi diferite obiecte... Începuse să se adune lumea.

Era tocmai ora aperitivului. Toți erau ieșiți din casă și le-au însoțit pe cele două femei la comisariat, apoi pînă la închisoare...

— Vila a fost percheziționată?

— A doua zi la prima oră. La început, nu s-a găsit nimic. Cele două femei pretindeau că nu știau ce se întîmplase cu Brown. În fine, pe la amiază, un grădinar a remarcat niște pămînt răscolit. Sub un strat mai subțire de cinci centimetri, a fost descoperit cadavrul lui Brown, îmbrăcat...

— Și cele două femei?

— Au schimbat placa. Au pretins că, în urmă cu trei zile, văzuseră automobilul oprindu-se și că se miraseră că Brown nu-l ducea în garaj. Traversase grădina clătinîndu-se... Gina îl boscorodise pe fereastră, crezînd că e beat. Dar el căzuse pe treptele de la intrare...

— Mort, bineînțeles!

— Cum nu se poate mai mort! Primise o lovitură de cuțit în spate, exact între omoplați...

— Și au stat trei zile cu el în casă?

— Da! Nu invocă nici un motiv plauzibil! Pretind că Brown avea oroare de poliție și de chestii de astea...

— L-au îngropat și au plecat cu banii și obiectele cele mai prețioase! Înțeleg de ce mașina a stat trei zile în drum... Gina, care nu știe prea

bine să conducă, nu a avut curaj să o bage în garaj... Dar în maşină s-a găsit sînge?

— Nici urmă! Jură că ele l-au şters...

— Şi asta-i tot?

— Tot! Sînt furioase! Ne cer să le eliberăm.

Afară, calul înhămat la birjă necheza. Maigret nu îndrăznea să arunce trabucul, pe care nu-i venea să-l fumeze pînă la capăt.

— Un whisky? îi propuse Boutigues, zărind o mobilă în care erau ţinute băuturile.

Nu, zău că nu, atmosfera nu-i sugera deloc drama! Maigret făcea un efort zadarnic ca să ia lucrurile în serios. Să fi fost de vină soarele, mimozele, portocalele, pescarul care prindea arici-de-mare în apa limpede la trei metri adîncime?

— Puteţi să-mi lăsaţi cheile casei?

— Bineînţeles! Din moment ce luaţi conducerea anchetei...

Maigret goli paharul de whisky oferit, privi la discul de pe fonograf, răsuci maşinal butoanele aparatului de radio şi auzi: „...grînele la timp... noiembrie..."

În acel moment, exact în spatele aparatului, zări un portret şi îl luă să-l privească mai de aproape.

— El e?

— Da! Nu l-am văzut niciodată în viaţă, dar îl recunosc...

Maigret opri radioul, puţin agasat. Parcă ceva se declanşase în el. Interesul? Mai mult decît atît!

O senzaţie confuză; de altfel, destul de neplăcută. Pînă atunci, Brown fusese doar Brown, un necunoscut, aproape sigur un străin, care murise în împrejurări mai mult sau mai puţin misterioase. Nimeni nu se întrebase ce gîndise cît trăise, care fusese mentalitatea lui, dacă suferise...

Şi iată că, privindu-i portretul, Maigret simţise o tulburare, deoarece avea impresia că personajul îi era cunoscut. Şi nu era nici măcar acea senzaţie că îl cunoştea pentru că îl mai văzuse...

Nu! Trăsăturile nu-i spuneau nimic... O faţă mare de bărbat sănătos, mai curînd sanguin, cu părul roşcat destul de rar, cu o mustaţă mică, tăiată la marginea buzei, cu ochi mari şi limpezi...

Dar înfăţişarea generală, expresia feţei aveau ceva care îi amintea lui Maigret de el însuşi. Un fel de a ţine umerii puţin traşi înapoi... Acea privire exagerat de calmă... Şi conturul blajin şi totodată ironic al buzelor...

Deja nu mai era Brown-cadavrul. Tipul îi stîrnise interesul şi comisarul dorea să-l cunoască mai bine.

— Încă un whisky? Nu-i rău...

Boutigues se distra! Se mira tare mult că Maigret nu rîdea de glumele lui şi privea în jur cu un aer absent.

— Ce-ar fi să-i dăm şi birjarului un păhărel?

— Nu! Plecăm...

— Nu vizitaţi casa?

— Altă dată!

Cînd va fi singur. Şi cînd nu va mai fi ameţit de soare. Pe drumul de întoarcere, nu scoase o vorbă şi îi răspunse doar dînd din cap lui Boutigues, care se întreba cu ce putuse să-şi ofenseze colegul venit de la Paris.

— Veţi vedea şi oraşul vechi. Închisoarea e chiar lîngă piaţă. Dar dimineaţa ar trebui...

— La ce hotel? întrebă birjarul, întorcînd capul.

— Vreţi să staţi chiar în centru? întrebă Boutigues.

— Lăsaţi-mă aici! E foarte bine...

Alesese un hotel gen pensiune de familie, la jumătatea drumului dintre Cap şi oraş.

— Nu veniţi diseară la închisoare?

— Mîine, voi vedea...

— Vreţi să vin să vă iau? Iar după cină, dacă doriţi să mergeţi la cazinoul de la Juan-les--Pins, aş...

— Mulţumesc... Mi-e somn.

Nu-i era somn, dar nu avea dispoziţia necesară. Îi era cald, asudase. În camera lui, cu ferestrele spre mare, dădu drumul la apă în cadă, apoi se răzgîndi şi plecă de la hotel, cu pipa între dinţi şi mîinile în buzunare.

Întrezărise mesele mici şi albe din sufragerie, şervețelele aşezate în formă de evantai în pahare, sticlele de vin şi de apă minerală, servitoarea care mătura...

„Brown a fost ucis cu o lovitură de cuţit în spate şi femeile lui au încercat să fugă cu banii..."

Totul era încă foarte vag. Şi, fără să vrea, se uită la soare, care cobora lent în mare, spre Nisa, acolo unde Promenada Englezilor era marcată de o linie albă.

Apoi privi spre munţii cu piscurile încă albe de zăpadă.

„Cu alte cuvinte, Nisa la stînga, la douăzeci şi cinci de kilometri; Cannes la dreapta, la doisprezece kilometri... Munţii în spate şi marea în faţă."

Construia deja o lume în centrul căreia se afla vila lui Brown şi a femeilor sale. O lume năclăită de soare, de miresme de mimoză şi de parfumurile dulcege ale altor flori, de muşte ameţite, de maşini alunecînd pe asfaltul moale...

Nu găsi destul curaj ca să meargă pînă în centrul oraşului Antibes, aflat la o distanţă de cel mult un kilometru. Se întoarse la hotel, hotelul *Bacon*, şi ceru să vorbească la telefon cu directorul închisorii.

— Directorul e în vacanţă.

— Cu subdirectorul...

— Nu-i. Sînt numai eu.

— Ei bine, vreau să-mi aduci cele două deținute la vilă.

Gardianul aflat la celălalt capăt al firului probabil că stătuse și el cu capul în soare sau poate băuse cîteva pahare de anason, pentru că uită să-i ceară îndeplinirea formalităților administrative.

— Bine! Ni le aduceți înapoi?

Maigret căscă, se întinse și își umplu din nou pipa. Numai că pipa nu avea același gust ca de obicei!

„Brown a fost ucis și cele două femei..."

O porni pe jos, fără grabă, spre vilă. Revăzu locul unde automobilul se lovise de stînci. Aproape că îi veni să rîdă. Pentru că era exact genul de accident pe care inevitabil l-ar fi făcut un șofer începător. Cîteva zigzaguri, apoi mersese drept... Iar cînd ajunsese în linie dreaptă, imposibilitatea de a vira...

Măcelarul venea din spate, în semiîntuneric. Cele două femei o luau la fugă cu valizele prea grele și abandonau una pe drum...

Trecu o limuzină condusă de un șofer. În interior, o față asiatică: probabil maharajahul... Marea era roșie și albastră, bătînd la mijloc în portocaliu... Felinarele începeau să se aprindă, aruncînd în jur o lumină încă palidă...

Maigret, singur în acel vast decor, se apropie de poarta de fier a vilei, ca un proprietar care se întoarce la el acasă, răsuci cheia în broască, lăsă poarta întredeschisă şi urcă treptele peronului. Copacii erau plini de păsări. Uşa se deschise cu un scîrţîit probabil familiar lui Brown.

Se opri în prag şi încercă să analizeze mirosul. Pentru că fiecare casă are mirosul ei... Al acesteia avea la bază un parfum foarte puternic, probabil mosc. Dar stăruia şi un miros de trabuc rece.

Aprinse lumina şi se aşeză în salon, lîngă aparatul de radio şi fonograf, acolo unde probabil că se aşeza Brown, pentru că era fotoliul cel mai uzat.

„A fost asasinat şi cele două femei..."

Lumina era slabă, dar observă că un lampadar era branşat la o priză. Avea un abajur imens din mătase roz şi, cînd lampa era aprinsă, camera căpăta viaţă.

„A adus servicii Biroului 2 în timpul războiului..."

Lucrul acesta se ştia. De aceea ziarele locale, pe care le citise în tren, făceau mare tam-tam pe seama acestui caz. Spionajul e un lucru misterios şi plin de prestigiu pentru public.

Titlurile erau de-a dreptul idioate, de genul:

Un caz internaţional
Alt caz Kotioupoff?...
O dramă a spionajului

Unii jurnaliști recunoșteau mîna poliției secrete Ceka, alții, metodele folosite de *Intelligence Service*.

Maigret se uita în jur cu impresia că lipsea ceva. Și găsi. Răceala venea dinspre geamul mare, dincolo de care se lăsase întunericul. Găsi o perdea și o trase.

„Așa! O femeie în această berjeră, probabil cu lucrul de mînă..."

Care se afla chiar acolo: un șervețel brodat, așezat pe o măsuță.

„Cealaltă în colțul ăsta..."

În colțul cu pricina se afla o carte: *Pasiunile lui Rudolf Valentino...*

„Nu mai lipsesc decît Gina și mama ei..."

Trebuia să faci un efort de atenție ca să auzi zgomotul ușor al apei lovind molcom stîncile țărmului. Maigret se uită din nou la fotografie, care purta semnătura unui fotograf din Nisa.

„Fără complicații!"

Altfel spus, să descopere cît mai repede adevărul ca să pună capăt divagațiilor jurnaliștilor și populației. Auzi pași pe pietrișul din grădină. În hol răsună o sonerie cu un timbru foarte grav, foarte plăcut. Maigret se duse să deschidă și zări, alături de două siluete feminine, un bărbat cu chipiu.

— Poţi pleca... Mă ocup eu de ele... Intraţi, doamnelor!

Părea că le primeşte la el acasă. Încă nu le vedea trăsăturile, dar simţea un miros puternic de mosc.

— Sper că s-a înţeles..., rosti o voce uşor răguşită.

— Zău că da!... Haideţi! Intraţi.... Faceţi-vă comode!...

Păşiră amîndouă în lumină. Mama avea faţa plină de riduri, acoperită cu un strat compact de fard. Stătea în mijlocul salonului şi se uita în jur, vrînd parcă să se asigure că nu lipsea nimic.

Cealaltă, mai temătoare, se uita la Maigret, îşi aranja cutele rochiei şi schiţa un zîmbet pe care îl dorea excitant.

— E adevărat că aţi fost chemat special de la Paris?

— Scoateţi-vă pardesiele, vă rog. Aşezaţi-vă ca de obicei...

Ele încă nu înţelegeau foarte bine. Erau tratate ca nişte străine în casa lor. Se temeau de o cursă.

— O să stăm de vorbă toţi trei...

— Ştiţi ceva? întrebă tînăra.

Dar mama i se adresă imediat cu o voce tăioasă:

— Gina, fii atentă!

La drept vorbind, lui Maigret îi venea iar greu să-şi ia rolul în serios. Bătrîna, în pofida machiajului, arăta oribil.

Gina în schimb, puţin cam plinuţă, purta o rochie de mătase de culoare închisă, care i se mula pe corp, şi se străduia să întruchipeze femeia fatală.

Şi mirosul! Acel adaos de parfum de mosc care invada din nou aerul din încăpere!

Parcă te ducea cu gîndul la loja portăresei de la un mic teatru.

Nimic dramatic! Nimic misterios! Mama broda în timp ce-şi supraveghea fiica. Iar fata citea aventurile lui Valentino!

Maigret, care îşi reluase locul în fotoliul lui Brown, se uita la ele cu o privire lipsită de expresie şi se întreba puţin jenat: „Ce naiba a putut să facă dobitocul de Brown timp de zece ani cu femeile astea două?"

Zece ani! Zile lungi cu soare permanent, cu miresme de mimoză, cu legănarea de sub ferestre a imensităţii albastre; zece ani de seri calme, interminabile, abia deranjate de clipocitul unui val lovind uşor stîncile, şi cele două femei, mama în berjeră, fiica lîngă lampa cu abajur de mătase roz...

Şi Maigret pipăia fără să vrea fotografia acelui Brown care avea tupeul să-i semene.

II

Vorbiți-mi despre Brown...

— Ce făcea seara?

Maigret, așezat picior peste picior, se uita plictisit la bătrîna care încerca să facă pe femeia distinsă.

— Ieșeam foarte puțin. De cele mai multe ori, fiica mea citea, în timp ce...

— Vorbiți-mi despre Brown!

Iar ea, ofensată, răspunse repezit:

— Nu făcea nimic!

— Asculta radioul, spuse Gina, oftînd și străduindu-se să ia o poză nonșalantă. Pe cît de mult îmi place muzica bună, pe atît de mult am oroare de...

— Vorbiți-mi despre Brown. Era un om sănătos?

— Dacă m-ar fi ascultat, începu mama, n-ar fi suferit niciodată de ficat, nici de rinichi... Un bărbat, cînd ajunge la patruzeci de ani...

Maigret avea expresia unui domn căruia un prostănac vesel îi istorisește glume vechi izbucnind în rîs tot timpul. Amîndouă erau ridicole;

bătrîna cu aerul ei înţepat, iar cealaltă cu gesturile ei de odaliscă sănătoasă tun.

— Aţi spus că s-a întors cu maşina, seara, că a traversat grădina şi că a căzut pe treptele de la intrare...

— Da, ca şi cum ar fi fost mort de beat! I-am strigat pe fereastră că n-are ce căuta acasă în halul ăla...

— Venea deseori beat acasă?

Tot bătrîna:

— Dacă aţi şti cîtă răbdare a trebuit să avem în cei zece ani cît...

— Venea deseori beat?

— Aproape de fiecare dată cînd făcea o escapadă...

— Şi făcea des asemenea escapade?

Maigret nu se putea abţine să nu zîmbească mulţumit. Aşadar, Brown nu-şi petrecuse ultimii zece ani doar cu cele două femei!

— Aproape în fiecare lună.

— Şi cît dura?

— Pleca trei-patru zile, uneori mai mult. Se întorcea murdar, duhnind a alcool...

— Şi îl lăsaţi totuşi să plece iar?

Un moment de tăcere. Bătrîna, ţeapănă, se uita la comisar cu o privire sfredelitoare.

— Presupun că, împreună, aveaţi influenţă asupra lui?

— Trebuia să se ducă după bani!

— Şi nu puteaţi să-l însoţiţi?

Gina se ridică în picioare, oftă şi, făcînd un gest de lehamite, răspunse:

— Cît de penibilă e toată situaţia asta! Am să vă spun adevărul, domnule comisar... Nu eram căsătoriţi, deşi William m-a tratat întotdeauna ca pe soţia lui, dovadă că mama locuia cu noi... Pentru ceilalţi, eram doamna Brown... Altfel, n-aş fi acceptat.

— Nici eu! interveni cealaltă.

— Numai că există totuşi nişte nuanţe. Nu vreau să-l vorbesc de rău pe William. Într-o singură privinţă a ţinut tot timpul să existe o diferenţă: problema banilor...

— Era bogat?

— Nu ştiu...

— Şi nu ştiţi nici de unde proveneau banii! De aceea îl lăsaţi să plece, în fiecare lună, ca să aducă bani?

— Recunosc că am încercat să-l urmăresc. Nu era dreptul meu? Dar îşi lua măsuri de precauţie. Pleca numai cu maşina...

Maigret se simţea acum în largul său.

Ba chiar începea să se amuze. Se împăcase cu acest farsor de Brown, care trăia împreună cu două scorpii, dar, timp de zece ani, reuşise să le ascundă sursa veniturilor sale.

— Aducea sume mari acasă?

— Abia cît să trăim o lună de zile... Două mii de franci... De la 15 ale lunii, trebuia să avem grijă cum ne gospodărim...

Aici era punctul nevralgic! Gîndul acesta era de ajuns ca să le înfurie la culme.

E clar! De îndată ce fondurile scădeau, probabil că îl urmăreau pe William cu îngrijorare, întrebîndu-se dacă nu va pleca în curînd în escapadă.

Nu prea puteau să-i spună: „Hei! Nu te duci să tragi un chef?"

Foloseau aluzii! Maigret îşi imagina totul cît se poate de bine.

— Apropo, cine ţinea banii?

— Mama..., răspunse Gina.

— Ea se ocupa de cumpărături?

— Bineînţeles! Şi de bucătărie! Pentru că nu erau destui bani ca să plătim o servitoare!

Aşa că găsiseră o stratagemă. În ultimele zile ale lunii, Brown era servit cu nişte mîncăruri imposibile, ca vai de capul lor. Iar la criticile lui, ele răspundeau: „E tot ce ne putem permite cu banii care au mai rămas!"

Oare se lăsa greu uneori? Sau era nerăbdător să plece?

— Pe la ce oră pleca?

— Nu avea o oră anume! Îl credeai în grădină sau în garaj, ocupîndu-se de curăţarea maşinii, şi, deodată, auzeai motorul...

— Şi aţi încercat să-l urmăriţi... Cu un taxi?

— I-am cerut unuia să stea timp de trei zile la o sută de metri de aici. Dar l-am pierdut pe William pe străduţele din Antibes... Totuşi, ştiu unde lăsa maşina. Într-un garaj din Cannes. O lăsa acolo tot timpul cît dura escapada...

— Aşa încît ar fi putut pleca şi cu trenul la Paris sau în altă parte?

— Poate.

— După cum ar fi putut şi să rămînă în zonă.

— Ar fi de mirare să nu-l fi întîlnit nimeni...

— A murit la întoarcerea dintr-o escapadă?

— Da... Fusese plecat şapte zile...

— Şi aţi găsit banii la el?

— Două mii de franci, ca de obicei.

— Vreţi să vă spun ce cred eu? interveni bătrîna. Ei bine, William avea probabil o rentă mult mai mare. Poate patru, poate cinci mii... Dar prefera să cheltuiască restul singur. Iar pe noi ne condamna să trăim cu o sumă ridicolă...

Maigret stătea confortabil în fotoliul lui Brown. Pe măsură ce interogatoriul se prelungea, zîmbetul i se accentua din ce în ce mai mult.

— Era un om răutăcios?

— El? Era cel mai bun bărbat de pe lume...

— Staţi puţin! Haideţi, dacă vreţi, să reconstituim o zi obişnuită. Cine se scula primul din pat?

— William. De cele mai multe ori, dormea pe divanul din hol. Abia se crăpa de ziuă, că îl şi

auzeai umblînd de colo-colo. I-am spus de o sută de ori...

— Am înţeles! El pregătea cafeaua?

— Da. Cînd coboram, pe la zece, găseam cafeaua pe reşou. Dar era rece.

— Şi Brown?

— Îşi făcea de lucru prin grădină, prin garaj... Sau privea marea... Cînd venea ora de piaţă, scotea maşina. Alt lucru de care n-am reuşit să-l conving: să-şi facă toaleta înainte de a ne duce la piaţă... Pleca întotdeauna nepieptănat, cu bluza de pijama pe sub haină şi papucii de casă în picioare. Mergeam la Antibes. Acolo, aştepta în faţa magazinelor...

— Şi la întoarcere se îmbrăca?

— Uneori, da; alteori, nu! I s-a întîmplat să stea şi patru-cinci zile fără să se spele.

— Unde mîncaţi?

— În bucătărie! Cînd n-ai servitori, nu-ţi poţi permite să murdăreşti toată casa...

— Şi după-amiaza?

— Păi, îşi făcea siesta! Apoi, pe la cinci, începea iar să-şi tîrşîie papucii prin casă!

— Aveaţi multe certuri?

— Aproape deloc. Totuşi, cînd îi spuneai ceva, William avea un fel insultător de a tăcea...

Maigret nu rîdea. Începea să se simtă amic cu afurisitul de Brown!

— Prin urmare, a fost asasinat... Asta s-ar fi putut întîmpla cînd a traversat grădina. Dar dacă spuneţi că aţi găsit sînge în maşină...

— Ce interes am avea să mințim?

— Evident! Aşadar, a fost ucis în altă parte! Sau, mai curînd, rănit. Şi, în loc să se ducă la un doctor sau la comisariat, a venit să eşueze aici... Aţi dus corpul neînsufleţit în casă?

— Nu-l puteam lăsa afară!

— Acum, spuneţi-mi de ce n-aţi anunţat poliţia... Sînt convins că aveaţi un motiv cît se poate de întemeiat...

Bătrîna se ridică în picioare şi răspunse pe un ton categoric:

— Da, domnule! Am să vă spun acest motiv! De altfel, într-o zi tot veţi afla adevărul! Brown a fost căsătorit, pe vremuri, în Australia... Pentru că e australian. Nevasta lui încă mai trăieşte. A refuzat întotdeauna să divorţeze de el, şi ştia de ce. Dacă la ora actuală nu locuim în cea mai frumoasă vilă de pe Coasta de Azur, asta e din cauza ei!...

— Aţi întîlnit-o?

— N-a părăsit niciodată Australia. Dar a făcut în aşa fel încît soţul ei să fie pus sub consiliu judiciar. Trăim cu el de zece ani, îl îngrijim, îl consolăm... Datorită nouă există şi ceva bani puşi deoparte. Ei bine, dacă...

— Dacă doamna Brown ar fi aflat de moartea soţului ei, ar fi cerut să confişte tot ce este aici!

— Exact! Ne-am fi sacrificat degeaba! Şi nu numai asta! Nu sînt complet lipsită de venituri. Soţul meu a fost în armată şi primesc o pensioară. Multe dintre lucrurile de-aici sînt ale mele... Numai că femeia asta are legea de partea ei şi ne-ar fi dat, pur şi simplu, pe uşă afară...

— Aşa că aţi ezitat. Aţi cîntărit situaţia timp de trei zile, în prezenţa cadavrului care probabil că zăcea pe divanul din hol...

— Timp de două zile! A doua zi l-am îngropat...

— Singure! Apoi aţi adunat ce era mai de preţ prin casă şi... Apropo, unde aveaţi de gînd să vă duceţi?

— Oriunde! La Bruxelles, la Londra...

— Aţi mai condus vreodată o maşină? o întrebă Maigret pe Gina.

— Niciodată! Dar o mai pornisem în garaj.

Eroism, nu glumă! Această plecare era pur şi simplu halucinantă: cadavrul îngropat în grădină, cele trei valize grele şi maşina care cotea tot timpul...

Maigret începea să se sature de atmosferă, de mirosul de mosc şi de lumina rozalie care trecea prin abajur.

— Îmi daţi voie să arunc o privire prin casă?

Femeile îşi recăpătaseră siguranţa, demnitatea. Poate că erau puţin derutate de acest comisar care vedea lucrurile atît de simplu, lăsînd impresia că evenimentele i se par cît se poate de naturale.

— Scuzaţi dezordinea, nu-i aşa?

Cum să nu! De altfel, nici nu se putea numi dezordine. Era ceva sordid. Semăna cu o vizuină unde animalele trăiesc în mirosul lor, înconjurate de resturile prăzilor şi de dejecţii, dar semăna şi cu interioarele burgheze, de un orgoliu afectat.

Într-un cuier din hol se afla un pardesiu vechi de-al lui William Brown. Maigret scotoci prin buzunare, găsi o pereche de mănuşi uzate, o cheie şi o cutie de pastile parfumate.

— Folosea pastile parfumate?

— După ce bea, ca să nu-l mirosim! Pentru că-i interziceam să bea whisky. Sticla era permanent ascunsă...

Deasupra cuierului se putea vedea un cap de cerb cu coarne. Şi, ceva mai departe, un gheridon din trestie cu o tavă din argint pentru cărţile de vizită!

— Era îmbrăcat cu pardesiul ăsta?

— Nu! Cu cel de gabardină...

Obloanele de la sufragerie erau închise. Încăperea era folosită doar ca remiză şi probabil că Brown se îndeletnicise cu pescuitul, pentru că pe jos erau vîrşe pentru homari.

Urma bucătăria, unde soba nu fusese niciodată aprinsă. Funcţiona doar reşoul cu alcool. Lîngă el se aflau cincizeci-şaizeci de sticle goale, care conţinuseră apă minerală.

— Apa de-aici e prea calcaroasă şi...

Treptele scării erau acoperite cu un covor uzat, fixat cu bare din cupru. Era de ajuns să te iei după mirosul de mosc ca să ajungi în camera Ginei.

Nu exista baie, nici cabinet de toaletă. Rochii aruncate în dezordine pe patul nefăcut. Acolo fuseseră triate hainele ca să fie luate doar cele mai bune.

Maigret preferă să nu intre în camera bătrînei.

— Am plecat în mare grabă... Mi-e ruşine să vă arăt casa într-un asemenea hal...

— Voi mai veni să stăm de vorbă.

— Sîntem libere?

— Nu vă mai întoarceţi la închisoare. Cel puţin deocamdată... Dar, dacă vreţi să părăsiţi Antibes...

— Niciodată!

Femeile îl conduseră pînă la uşă. Bătrîna îşi aminti de bunele maniere.

— O ţigară de foi, domnule comisar?

Gina merse şi mai departe. Oare nu trebuia să-şi asigure simpatia unui om atît de influent?

— Puteţi să luaţi toată cutia. William nu mai e aici ca să le fumeze...

Nu-ţi venea să crezi! Afară, Maigret se simţea de parcă ar fi fost beat. Îi venea să rîdă şi, în acelaşi timp, să strîngă din dinţi! După ce ieşi pe poartă, întorcînd capul, avu o imagine cu totul diferită a vilei, albă toată, într-o mare de verdeaţă.

Luna ajunsese exact la colţul acoperişului. În dreapta, marea scînteia, iar mimozele fremătau uşor...

Îşi ducea pardesiul sub braţ. Se întoarse la hotel fără să se gîndească la ceva anume, stăpînit de impresii vagi, cînd penibile, cînd comice.

„Afurisitul de William!"

Se făcuse tîrziu. Nu mai era nimeni în sala de mese, în afara unei chelneriţe care aştepta citind ziarul. Abia atunci observă că plecase de la vilă nu cu pardesiul lui, ci cu cel jegos şi plin de pete de ulei al lui Brown.

În buzunarul din stînga se afla o cheie franceză; în cel din dreapta, o mînă de mărunţiş şi cîteva piese mici, pătrate, din cupru, marcate cu cîte o cifră.

Jetoane pentru jocurile mecanice care se găseau pe tejgheaua micilor baruri.

Erau vreo zece.

*

— Alo! Aici inspectorul Boutigues... Vreţi să vin să vă iau de la hotel?

Era nouă dimineaţa. De la şase, Maigret deschisese fereastra şi dormise cu întreruperi, voluptuos, conştient că Mediterana se întindea înaintea lui.

— Pentru ce?

— Nu vreţi să vedeţi cadavrul?

— Da... Nu... Poate după-amiază. Sunaţi-mă la ora prînzului...

Trebuia mai întîi să se trezească de-a binelea. În acea atmosferă matinală, poveştile din ajun nu i se mai păreau atît de reale. Şi îşi amintea de cele două femei ca de un coşmar confuz.

Ele încă nu se treziseră! Şi, dacă Brown ar mai fi trăit, acum ar fi trebăluit prin grădină sau în garaj. Singur. Nespălat. Iar cafeaua rece ar fi aşteptat pe reşoul stins.

În timp ce se bărbierea, zări jetoanele pe cămin. Trebui să facă un efort ca să-şi amintească rolul lor în această poveste.

„Brown a plecat în escapada lui şi a fost ucis fie înainte de a urca în automobil, fie în automobil, fie traversînd grădina, fie în casă..."

Termină cu obrazul stîng şi bombăni: „E sigur că Brown nu se ducea în micile cafenele din Antibes... Mi s-ar fi spus."

Şi, pe de altă parte, nu descoperise Gina că-şi ţinea maşina la Cannes?

După un sfert de oră, telefona poliţiei din Cannes.

— Sînt comisarul Maigret de la Poliţia Judiciară... Aţi putea să-mi daţi lista barurilor care au jocuri mecanice?

— Nu mai există aşa ceva! Au fost desfiinţate acum două luni, din ordinul prefectului. Nu veţi mai găsi nici unul pe Coasta de Azur...

O întrebă pe proprietara hotelului de unde putea lua un taxi.

— Unde vreţi să mergeţi?

— La Cannes!

— Atunci, nu aveţi nevoie de taxi. Autobuzele pleacă la fiecare trei minute din Piaţa Macé.

Adevărat. Piaţa Macé era şi mai veselă decît cu o zi în urmă, scăldată în lumina soarelui matinal. Brown trecea probabil pe acolo cînd le ducea pe cele două femei la piaţă.

Maigret luă autobuzul. După o jumătate de oră se afla la Cannes şi găsea garajul. Se afla lîngă Croisette. Albul era culoarea dominantă. Imense hoteluri albe. Magazine albe. Pantaloni albi şi rochii albe. Pînze albe pe mare.

Ai fi crezut că viaţa era doar o feerie de music-hall, o feerie în alb şi albastru!

— Aici îşi lăsa maşina domnul Brown?

— Gata!

— Ce gata?

— Gata, o să am necazuri! Am bănuit cînd am aflat că a fost asasinat... Da, aici o lăsa! N-am nimic de ascuns. Aducea maşina seara şi venea s-o ia după opt sau zece zile...

— Beat mort?

— Păi, aşa cum l-am văzut întotdeauna!

— Şi nu ştiţi unde se ducea pe urmă?

— Cînd? După ce lăsa maşina? Habar n-am!

— Vă cerea s-o spălaţi, să-i faceţi revizia?

— Nimic! De un an de zile nu mai schimbase uleiul.

— Ce credeţi despre el?

Omul dădu din umeri.

— Absolut nimic!

— Era un tip original?

— Sînt atît de mulţi pe Coastă, că te obişnuieşti! Nici măcar nu-ţi mai atrag atenţia... Să vedeţi! Chiar ieri, o tînără americancă a venit să-mi ceară să-i montez pe maşină o caroserie în formă de lebădă! Păi, dacă plăteşte!...

Mai rămîneau jocurile mecanice! Maigret intră într-un bar, lîngă port, unde erau doar mateloţi de pe iahturi.

— Nu aveţi jocuri mecanice?

— Au fost interzise acum o lună. Dar vom primi un model nou, care va rezista vreo două-trei luni pînă să fie interzis.

— Chiar nu mai sînt nicăieri?

Patronul nu spuse nici da, nici nu.

— Ce beţi?

Maigret comandă un vermut. Se uită la iahturile aliniate în port, apoi la mateloţii care purtau numele vasului lor înscris pe tricou.

— Îl cunoaşteţi pe Brown?

— Care Brown? Ăla care a fost omorît? Nu venea aici...

— Unde se ducea?

Patronul făcu un gest vag şi se grăbi să servească alt client. Se făcuse cald. Deşi era abia martie, pielea devenea jilavă şi mirosea a vară.

Omul se apropie din nou cu o sticlă în mînă şi spuse:

— Am auzit de el, dar nu mai ştiu de la cine!

— Asta e! Eu căutam nişte jocuri mecanice...

Brown era îmbrăcat cu impermeabilul cînd pleca în escapadă. Or, la întoarcere, mai mult decît probabil cele două femei îl căutau prin buzunare.

Prin urmare, jetoanele proveneau din ultima escapadă...

Totul era însă vag, lipsit de consistenţă. Iar soarele îl îndemna pe Maigret să se aşeze la o terasă, ca şi ceilalţi, şi să privească ambarcaţiunile care abia dacă se legănau pe suprafaţa netedă a apei.

Tramvaie în culori vesele... Maşini frumoase... Maigret descoperi artera comercială a oraşului, paralelă cu Croisette...

— Numai că, mormăi el, chiar dacă Brown îşi făcea escapadele la Cannes, nu venea aici...

Mergea fără grabă. Se oprea din cînd în cînd şi intra într-un bar, bea un vermut şi deschidea discuţia despre jocurile mecanice.

— E o chestie periodică! Ni le „curăţă" la fiecare trei luni. Apoi instalăm altele şi timp de trei luni stăm liniştiţi...

— Îl cunoaşteţi cumva pe Brown?

— Brown care a fost asasinat?

Era monoton. Trecuse de amiază. Razele soarelui cădeau perpendicular pe străzi. Comisarului îi venea să se adreseze unui agent de poliţie, ca un turist pus pe petreceri, şi să-l întrebe: „În ce cartier te poţi distra cel mai bine?"

Dacă doamna Maigret ar fi fost acolo, ar fi găsit că îi cam luceau ochii, din cauza paharelor de vermut băute.

Coti o dată, apoi încă o dată şi, brusc, nu mai era la Cannes, cu marile sale imobile albe în bătaia soarelui, ci într-o lume nouă, cu străduţe late de un metru, cu rufe întinse pe sîrme, de la o casă la alta.

În dreapta, o firmă: *La adevăraţii marinari.*

În stînga, altă firmă: *Liberty Bar.*

Maigret intră la *Adevăraţii marinari* şi comandă un vermut, în picioare, la bar.

— Ca să vezi! Credeam că aveţi jocuri mecanice!

— *Aveam!*

Îşi simţea capul greu şi picioarele moleşite de atîta mers prin oraş.

— Totuşi, unii încă mai au!

— Da, unii! mormăi chelnerul, ştergînd tejgheaua cu cîrpa. Întotdeauna sînt şi unii care încalcă legile. Numai că asta nu ne priveşte! Nu-i aşa?...

Privi de partea cealaltă a străzii şi răspunse la o altă întrebare a lui Maigret:

— Doi franci şi douăzeci şi cinci. N-am să vă dau restul...

Apoi, comisarul intră la *Liberty Bar*.

III

Fina lui William

Încăperea, pustie, nu era mai mare de doi metri lăţime pe trei lungime. Şi trebuia să cobori şi două trepte, pentru că era mai jos de nivelul străzii.

Un bar îngust. O etajeră cu vreo douăsprezece pahare. Jocul mecanic. Şi, în sfîrşit, două mese.

În fund se vedea o uşă cu geam, cu perdele de tul. În spatele perdelei, ghiceai nişte capete care se mişcau. Dar nimeni nu se ridică să-l întîmpine pe client. Doar o voce de femeie strigă:

— Ce aşteptaţi?

Şi Maigret intră. Trebuia să mai cobori o treaptă, iar fereastra, la nivelul solului curţii, semăna cu o răsuflătoare de pivniţă. În lumina vagă, comisarul văzu trei persoane la o masă.

Femeia care strigase continua să mănînce, uitîndu-se la comisar aşa cum el însuşi avea obiceiul să privească oamenii: calm, fără să piardă nici un detaliu.

Cu coatele pe masă, femeia oftă şi, în sfîrşit, îi arătă cu bărbia un taburet:

— Mult v-a mai trebuit!

Lîngă ea stătea un bărbat pe care Maigret îl vedea doar din spate, un bărbat într-o uniformă de marinar foarte curată. Părul blond îi era tuns scurt la ceafă. Purta manşete.

— Mănîncă liniştit, îi spuse femeia. Nu-i nimic...

În sfîrşit, la celălalt capăt al mesei stătea o a treia persoană, o tînără cu tenul mat, care îl privea pe comisar cu neîncredere cu ochii ei mari.

Era în capot. I se vedea tot sînul stîng, dar nimeni nu dădea atenţie acestui lucru.

*

— Staţi jos! Ne daţi voie să ne continuăm masa?

Să fi avut patruzeci şi cinci de ani? Cincizeci? Sau mai mult? Greu de spus. Era grasă, zîmbitoare, sigură de ea. Intuiai că nimic nu o speria, că văzuse, auzise şi simţise de toate la viaţa ei.

O singură privire îi fusese de ajuns să ghicească pentru ce venise Maigret. Şi nici măcar nu se ridicase de pe scaun. Tăia felii groase dintr-o friptură de pulpă de berbec, care îi reţinu un moment atenţia lui Maigret, pentru că rareori văzuse una atît de unsuroasă.

— Deci aşa, sînteţi din Nisa, din Antibes? Nu v-am văzut niciodată...

— Poliţia Judiciară, din Paris.

— Aha!

Şi acest „Aha" însemna că înţelegea diferenţa şi evalua corect rangul vizitatorului.

— Înseamnă deci că e adevărat?

— Ce?

— Că William era un fel de personaj important...

Maigret îl vedea acum pe matelot din profil. Nu era unul obişnuit. Purta o uniformă din pînză fină. Avea galoane aurii şi pe şapcă un ecuson cu emblema unui club. Părea că nu se simte în largul lui acolo. Mînca uitîndu-se doar în farfurie.

— Cine e?

— I se spune Yan. Nici măcar nu-i ştiu numele... E steward la bordul vasului *Ardena*, un iaht suedez care vine în fiecare an să petreacă iarna la Cannes. Yan e majordom. Nu-i aşa, Yan?... Domnul e de la poliţie. Ţi-am povestit despre William...

Celălalt încuviinţa cu o mişcare a capului, fără să pară că înţelege prea bine.

— Răspunde că da, dar nu ştie exact ce i-am spus! zise femeia, fără să-i pese de marinar. Nu se împacă deloc cu franceza... E un tip cumsecade. Are soţie şi copii în ţara lui. Arată fotografia, Yan!... Da, fotografia!...

Şi bărbatul scoase o fotografie din bluzon. Înfăţişa o femeie tînără aşezată în faţa unei uşi şi, înaintea ei, doi bebeluşi în iarbă.

— Gemeni! explică patroana. Yan vine din cînd în cînd să mănînce aici, pentru că se simte ca în familie. El a adus pulpa şi piersicile...

Maigret se uită la fata care tot nu se gîndea să-şi acopere sînul.

— Şi... ea...

— E Sylvie, fina lui William.

— Fina?

— O, nu la biserică! N-a asistat la botezul ei. Măcar ai fost botezată, Sylvie?

— Bineînţeles!

Se uita şi acum la Maigret cu neîncredere, mîncînd fără tragere de inimă.

— William ţinea la ea. Îi povestea necazurile ei... El o consola...

Maigret stătea pe un taburet, cu coatele pe genunchi şi bărbia în mîini. Grăsana pregătea o salată frecată cu usturoi, care părea o adevărată capodoperă.

— Aţi mîncat de prînz?

Minţi.

— Da... am...

— Să-mi spuneţi dacă nu. Nu trebuie să vă jenaţi. Nu-i aşa, Yan?... Uitaţi-vă la el! Spune

„da" şi n-a înţeles nimic. Ce-mi plac mie băieţii ăştia din Nord!...

Gustă din salată şi adăugă puţin ulei de măsline cu aromă de fructe. Masa nu era acoperită cu nimic şi nu părea foarte curată. O scară pornea din bucătărie şi probabil că ducea la un mezanin. Într-un colţ se afla o maşină de cusut.

Curtea era scăldată de soare, astfel că răsuflătoarea apărea ca un dreptunghi orbitor şi, prin contrast, aveai impresia că stai într-o semiobscuritate rece.

— Puteţi să-mi puneţi întrebări. Sylvie ştie. Iar Yan...

— Aveţi de mult timp acest bar?

— Să fie vreo cincisprezece ani... Eram măritată cu un englez, un fost acrobat, aşa că aveam clienţi tot felul de marinari englezi şi artişti de music-hall. Bărbatul meu s-a înecat acum nouă ani la regate... Concura pentru o baroană. Are trei ambarcaţiuni şi probabil o cunoaşteţi...

— Şi de atunci?

— Nimic! Am grijă de local.

— Aveţi mulţi clienţi?

— Nu ţin mult la asta. Sînt mai curînd prieteni, ca Yan, ca William... Ştiu să sînt singură şi-mi place compania. Vin să bea o sticlă sau aduc porci-de-mare, un pui, iar eu gătesc...

Umplu paharele şi constată că Maigret nu avea.

— Sylvie, ar trebui să aduci un pahar pentru domnul comisar.

Fata se ridică fără nici un cuvînt şi se îndreptă spre bar. Nu avea pe ea decît capotul, iar în picioarele goale, sandale. Trecu pe lîngă Maigret şi îl atinse uşor fără să se scuze. Cît rămase la bar, cealaltă profită ca să şoptească repede:

— Nu trebuie s-o luaţi în seamă. Îl adora pe Will. A fost o lovitură grea...

— Doarme aici?

— Din cînd în cînd...

— Cu ce se ocupă?

Femeia îl privi atunci pe Maigret cu un aer de reproş. Părea că spune: „Păi, tocmai dumneata, comisar de la Poliţia Judiciară, îmi pui întrebarea asta?"

Adăugă imediat:

— Oh, e o fată liniştită! Nu e deloc o dezmăţată...

— William ştia?

Din nou aceeaşi privire. Să se fi înşelat oare în privinţa lui Maigret? Chiar nu înţelegea nimic? Chiar va trebui să-i spună ce şi cum?

Yan terminase de mîncat. Aştepta să poată spune ceva, dar ea ghici.

— Da. Poţi să pleci, Yan. Vii diseară?

— Dacă patronii se duc la cazinou...

Matelotul se ridică și avu o ezitare în îndeplinirea gesturilor obișnuite. Dar, văzînd că femeia îi întindea fruntea, o sărută în grabă, roșind, din cauza lui Maigret. O întîlni pe Sylvie care se întorcea cu un pahar.

— Pleci?

— Da...

O sărută și pe ea la fel, schițînd un salut ciudat către Maigret, se împiedică de treaptă și, pur și simplu, plonjă în stradă, potrivindu-și șapca în același timp.

— Un băiat căruia nu-i place s-o facă lată, ca majoritatea mateloților de pe iahturi. Preferă să vină aici...

Terminase și ea de mîncat. Acum se relaxa, cu coatele sprijinite de masă.

— Ne servești cafeaua, Sylvie?

Abia dacă auzeai zgomotul străzii. Fără acel dreptunghi de soare, n-ai fi putut spune nici dacă era zi sau noapte.

Un ceas deșteptător marca scurgerea timpului, așezat chiar la mijlocul căminului.

— De fapt, ce vreți să știți? Noroc! E whisky din care bea William...

— Cum vi se spune?

— Jaja. Ca să mă tachineze, îmi spun grăsana Jaja...

Şi îşi privi pieptul enorm care se sprijinea pe masă.

— Îl cunoşteaţi de mult pe William?

Sylvie se aşezase la locul ei şi, cu bărbia sprijinită în mîini, nu-şi lua ochii de la Maigret. O mînecă de la capot îi atîrna în farfurie.

— Aş zice că aproape dintotdeauna. Dar nu-i ştiu numele decît de săptămîna trecută... Trebuie să vă spun că, pe vremea cînd trăia bărbatul meu, *Liberty Bar* era celebru. Nu lipseau niciodată artiştii. Şi asta atrăgea clientela bogată care venea ca să-i vadă. Mai ales proprietarii de iahturi, care aproape toţi sînt petrecăreţi şi extravaganţi... Îmi amintesc că l-am văzut de cîteva ori pe William, în perioada aceea, cu şapcă albă, însoţit de prieteni şi de femei frumoase... Veneau grupuri întregi să bea şampanie pînă dimineaţa şi să dea de băut la toată lumea... Apoi mi-a murit bărbatul. Am ţinut închis o lună. Nu era în timpul sezonului... Iarna următoare am fost nevoită să stau trei săptămîni în spital din cauza unei peritonite. Cineva a profitat ca să deschidă alt local chiar în port. De atunci, nu mai e înghesuială... Nici măcar nu mă străduiesc să am clienţi... Într-o zi, l-am văzut revenind pe William şi abia atunci am făcut cu adevărat cunoştinţă. Ne-am îmbătat. Am spus poveşti de altădată. A dormit pe divan, pentru că nu se mai ţinea pe picioare...

— Mai purta şapca lui de yachtman?

— Nu! Nu mai era deloc acelaşi. Era trist la beţie... A căpătat obiceiul să mă viziteze din cînd în cînd.

— Îi ştiaţi adresa?

— Nu. Nu eram eu aia care să-i pun întrebări. Şi nu vorbea niciodată de afacerile lui...

— Stătea mult aici?

— Trei-patru zile... Aducea de mîncare. Sau îmi dădea bani să fac piaţa. Spunea că nicăieri nu mînca aşa de bine ca aici...

Iar Maigret privea carnea roz a fripturii şi restul de salată parfumată. Chiar era apetisant.

— Sylvie era cu dumneata?

— Ce credeţi! Abia are douăzeci şi unu de ani...

— Cum aţi cunoscut-o?

Şi, văzînd că Sylvie făcea pe bosumflata, Jaja îi spuse:

— Lasă, că domnul comisar ştie despre ce-i vorba! Într-o seară, cînd William era aici... Eram doar noi doi în bar. Sylvie a venit cu nişte bărbaţi, întîlniţi nu ştiu unde, nişte comis-voiajori sau cam aşa ceva. Erau deja abţiguiţi. Au comandat de băut... Ea se vedea de la o poştă că e nouă. Voia să-i ia de-aici înainte să se îmbete. Nu ştia cum să facă. Şi ceea ce trebuia să se întîmple s-a întîmplat. La sfîrşit, erau atît de beţi, încît nu

s-au mai ocupat de ea şi au lăsat-o aici... Plîngea... A mărturisit că venise de la Paris pe perioada sezonului şi că nu avea nici măcar cu ce să-şi plătească hotelul. A dormit cu mine... Apoi a căpătat obiceiul să vină pe-aici...

— În fond, mormăi Maigret, toţi cei care intră aici capătă acest obicei...

Bătrîna radia.

— Ce vreţi? E o casă primitoare! Nu ne omorîm cu firea. Luăm viaţa aşa cum e...

Era sinceră. Îşi coborî lent privirea spre pieptul fetei şi oftă.

— Păcat că nu e mai zdravănă. Încă i se văd coastele. William voia să-i plătească o lună de sanatoriu, dar ea n-a vrut...

— Îmi cer scuze. Ea şi William...

De data aceasta Sylvie răspunse ea însăşi, furioasă:

— Niciodată! Nu-i adevărat...

Iar grăsana Jaja explică, în timp ce-şi sorbea cafeaua:

— Nu era el omul care să facă asta. Mai ales cu ea. Nu zic că, din cînd în cînd...

— Cu cine?

— Femei... Femei pe care le lua de ici, de colo... Dar se întîmpla rar. Nu era mort după asta...

— La ce oră a plecat de aici vineri?

— Imediat după masa de prînz. Să fi fost ora două, ca acum...

— N-a spus unde se ducea?

— Nu vorbea niciodată despre asta.

— Sylvie era aici?

— Plecase cu cinci minute înaintea lui.

— Unde te-ai dus? o întrebă Maigret.

— Ce întrebare! răspunse ea, dispreţuitoare.

— Spre port? Acolo e...?

— Acolo şi în alte părţi!

— Nu mai era nimeni în bar?

— Nimeni. Era foarte cald. Am dormit o oră pe un scaun.

Or, era trecut de cinci cînd William Brown sosise la Antibes cu maşina!

— Frecventa şi alte baruri ca acesta?

— Nici unul! De altfel, celelalte nu sînt ca ăsta!

Evident! Chiar şi Maigret, care se afla acolo doar de un ceas, avea impresia că îl cunoştea dintotdeauna. Poate pentru că nu avea nimic personal. Sau datorită acelei atmosfere de viaţă leneşă, destinsă. Nu aveai nici măcar curajul să te ridici de pe scaun, să pleci. Timpul se scurgea alene. Acele ceasornicului se mişcau pe cadranul alburiu. Iar soarele pălea dincolo de răsuflătoarea dreptunghiulară.

— Am citit ziarele. Nu știam nici măcar numele de familie al lui William. Dar l-am recunoscut în fotografie. Și eu, și Sylvie am plîns... Ce putea să facă el cu cele două femei? În situația noastră, nu trebuie să ne amestecăm în treburile astea, nu?... Mă așteptam tot timpul să apară poliția. Cînd ați ieșit din barul de vizavi, am avut o bănuială...

Vorbea domol, umplea paharele și bea alcoolul cu înghițituri mici.

— Cel care a făcut asta e un mare ticălos, pentru că oameni ca William nu sînt mulți pe lumea asta... Și mă pricep la oameni!

— Nu v-a vorbit niciodată de trecutul lui?

Ea oftă. Maigret chiar nu înțelegea că acolo era *locul unde nu se vorbea niciodată de trecut*?

— Tot ce pot să vă spun e că era un gentleman! Un om care a fost cîndva bogat, care poate că încă mai era... Nu știu. A avut un iaht și o mulțime de servitori.

— Era trist?

Ea oftă din nou.

— Nu puteți înțelege? L-ați văzut pe Yan... Era trist? Dar încă nu-i același lucru... Eu sînt tristă? Totuși, bem, spunem tot felul de lucruri fără șir și ne vine să plîngem...

Sylvie o privea cu reproș. Este adevărat că ea băuse doar cafea, în timp ce grăsana Jaja era la al treilea pahărel.

— Îmi pare tare bine c-aţi venit, pentru că în felul ăsta m-am liniştit. N-am nimic de ascuns, nimic să-mi reproşez... Dar se ştie foarte bine că atunci cînd ai de-a face cu poliţia... Să vă dau un exemplu? Dacă ar fi venit poliţia din Cannes, sînt convinsă că mi-ar fi închis barul...

— William cheltuia mulţi bani?

Chiar nu reuşea deloc să-l facă să înţeleagă situaţia?

— Cheltuia fără să cheltuiască. Dădea pentru mîncare şi băutură... Uneori plătea factura la gaze şi la curent sau îi dădea ei o sută de franci ca să-şi cumpere ciorapi.

Lui Maigret îi era foame. Iar friptura aceea savuroasă se afla la doar cîţiva centimetri de nasul lui. În farfurie mai erau două bucăţi tăiate. Luă una cu degetele şi o mîncă, în timp ce vorbea, ca şi cum ar fi fost şi el un obişnuit al casei.

— Sylvie aduce clienţi aici?

— Niciodată! Atunci ne-ar pune să închidem imediat. Sînt destule hoteluri pentru asta la Cannes!

Şi adăugă, privindu-l în ochi pe Maigret:

— Chiar credeţi că femeile lui l-au...

În acelaşi moment, Jaja întoarse capul. Sylvie se ridică puţin ca să vadă prin perdeaua de tul de la uşa cu geam. Se deschisese uşa de afară. Cineva traversă barul, deschise uşa şi se opri mirat cînd zări o faţă nouă.

Sylvie se ridicase. Jaja, poate puţin cam îmbujorată, i se adresă bărbatului:

— Intră! E comisarul care se ocupă de William.

Apoi lui Maigret:

— Un prieten. Joseph... E chelner la cazinou.

Se vedea după plastronul alb, după nodul de la cravata neagră pe care Joseph o purta la un costum gri şi după pantofii lustruiţi.

— Vin mai tîrziu..., spuse el.

— Ba nu! Intră...

Nu era prea hotărît.

— Eram doar aşa, în trecere. Am o informaţie pentru a doua şi...

— Jucaţi la curse? întrebă Maigret, întorcîndu-se pe jumătate spre chelner.

— Din cînd în cînd... Am clienţi care îmi dau informaţii... Acum trebuie să fug...

Şi bătu în retragere. Comisarul avu impresia că îi făcuse un semn discret fetei. Sylvie se aşezase la loc pe scaun. Jaja oftă şi zise:

— Iar o să piardă. Nu-i băiat rău...

— Trebuie să mă îmbrac! spuse Sylvie, ridicîndu-se cu capotul aproape desfăcut, lăsînd să se vadă cea mai mare parte a corpului, fără provocare, ca şi cum ar fi fost lucrul cel mai natural din lume.

Urcă scara pînă la mezanin, unde o auziră cum umbla de colo-colo. Maigret avu impresia că grăsana Jaja trăgea cu urechea.

— Uneori joacă şi dînsa la curse. Ea a pierdut cel mai mult cu moartea lui William...

Maigret se ridică brusc, intră în bar şi deschise uşa care dădea în stradă. Dar era prea tîrziu. Joseph se îndepărta cu paşi mari, fără să privească în urmă, în timp ce o fereastră se închidea la mezanin.

— Ce v-a venit?

— Nimic... o idee...

— Încă un păhărel? Ştiţi, dacă friptura vă place...

Sylvie cobora, deja transformată, aproape de nerecunoscut, într-un taior bleumarin, care îi conferea un aer de fată cuminte. O cămaşă de mătase albă chiar făcea atrăgători sînii mici şi tremurători pe care Maigret îi văzuse totuşi atîta timp. Fusta se mula pe abdomenul suplu şi pe fundul uşor provocator. Ciorapii de mătase erau bine întinşi pe gambe.

— Pe diseară!

O sărută şi ea pe Jaja pe frunte, apoi se întoarse spre Maigret, ezitînd. Voia să plece fără să-i spună la revedere sau să-i trîntească o vorbă urîtă?

În orice caz, își preciza atitudinea de inamică. Nu încerca să-l inducă în eroare.

— Bună ziua. Presupun că nu mai aveți nevoie de mine?

Era foarte țeapănă. Așteptă o clipă și apoi se îndepărtă cu un mers hotărît.

Jaja rîse, umplînd paharele.

— N-o luați în seamă... Puștoaicele astea încă nu sînt coapte la minte! Vreți să vă dau o farfurie, să gustați din salată?

În față, barul pustiu, cu o singură vitrină care dădea spre străduță; sus, deasupra scării în spirală, mezaninul, probabil în dezordine; răsuflătoarea și curtea de unde soarele se retrăgea puțin cîte puțin...

Un univers ciudat, în centrul căruia stătea Maigret în fața unui rest de salată aromată, în compania unei femei grase ce părea că se sprijină pe sînii mari și ofta:

— Cînd aveam vîrsta ei, eu mă lăsam dusă de nas cu totul altfel!

Nu era nevoie să precizeze. Și-o imagina foarte bine, undeva prin preajma Porții Saint-Denis sau a foburgului Montmartre, într-o rochie țipătoare de mătase, supravegheată, prin ferestrele unui bar, de un prieten intransigent.

— Astăzi...

Se luptase prea mult cu sticla. Ochii i se umeziră privindu-l pe Maigret. Gura ei de copil făcu o strîmbătură care prevestea lacrimile.

— Mă faceţi să mă gîndesc la William. Era locul lui... Şi el îşi punea pipa lîngă farfurie cînd mînca. Avea umerii la fel... Ştiţi că semănaţi cu dînsul?

Îşi şterse doar ochii, fără să plîngă.

IV

Lichiorul de gențiană

Era ceasul acela roz, ambiguu, cînd fierbinţeala soarelui aflat la asfinţit se risipeşte în răcoarea înserării. Maigret ieşi din *Liberty Bar* aşa cum ai ieşi dintr-un local dubios, cu mîinile în buzunare şi pălăria lăsată pe ochi. Totuşi, după vreo zece paşi, simţi nevoia să întoarcă puţin capul, vrînd parcă să se convingă de realitatea acelei atmosfere pe care o părăsea.

Barul era într-adevăr acolo, înghesuit între două case, cu faţada îngustă, vopsită într-un maroniu urît, şi cu firma cu litere galbene.

În spatele geamului se afla un ghiveci cu flori şi, lîngă el, o pisică adormită.

Jaja probabil că moţăia şi ea, în încăperea din spatele localului, singură, alături de ceasul deşteptător care marca minutele...

La capătul străduţei, reveneai la viaţa normală: magazine, oameni îmbrăcaţi ca toată lumea, maşini, tramvaie, un agent de poliţie...

Apoi, în dreapta, Croisette* care, la acea oră, semăna într-adevăr cu acuarelele-reclamă vîndute în magazinele de lux de comitetul pentru dezvoltarea turismului din Cannes.

Era o atmosferă călduţă şi tihnită. Oamenii mergeau fără să se grăbească. Maşinile alunecau fără zgomot, de parcă n-ar fi avut motor. Iar portul era plin de iahturi cu pînze albe...

Maigret se simţea obosit, năucit, şi totuşi nu dorea să se întoarcă la Antibes. Se plimba de colo-colo fără o ţintă anume, oprindu-se fără să ştie de ce, pornind mai departe fără să-i pese în ce direcţie, ca şi cum partea conştientă a fiinţei sale ar fi rămas în văgăuna lui Jaja, lîngă masa nestrînsă unde, la amiază, un steward suedez impecabil luase prînzul în faţa unei Sylvie cu sînii goi.

Timp de zece ani, William Brown trăise acolo cîteva zile pe lună, într-o trîndăvie afectuoasă, lîngă Jaja care, după cîteva pahare de băutură, se smiorcăia puţin şi adormea pe scaun.

„Genţiana, fir-ar să fie!"

Maigret era încîntat că găsise ceea ce căuta de un sfert de oră fără ca măcar să-şi dea seama. De cînd ieşise de la *Liberty Bar*, se încăpăţîna să-l definească, să-i înlăture pojghiţa superficială de

---

* Bulevard celebru şi loc de promenadă pe malul mării, cunoscut mai ales datorită Festivalului Internaţional de la Cannes (n.tr.).

pitoresc, ca să-i păstreze doar esența. Și o găsise! Își amintise de vorba unui prieten căruia îi oferea un aperitiv:

— Ce bei?

— Un lichior de gențiană!

— Ce modă mai e și asta?

— Nu-i o modă. E ultima soluție a bețivului, bătrîne! Ai mai băut. E amar. Abia dacă e alcoolizat. Ei bine, după ce te-ai îmbibat timp de treizeci de ani cu tot felul de alcooluri, e singurul viciu care îți mai rămîne, numai amărăciunea asta îți mai sensibilizează papilele...

Exact asta era! Un loc lipsit de viciu, de răutate! Un bar unde intrai imediat în bucătărie și te bucurai de familiaritatea grăsanei Jaja!

Și beai în timp ce ea gătea! Te duceai chiar tu să cumperi carnea de la măcelarul din colț! Sylvie cobora, somnoroasă, pe jumătate goală, și o sărutai pe frunte, fără măcar să arunci o privire la bieții ei sîni.

Nu era prea curat, nici prea multă lumină. Nu se vorbea mult. Conversația, lipsită de convingere, lîncezea, ca și oamenii.

Lumea exterioară, agitația dispăreau. Doar un dreptunghi de soare...

Mîncai, beai... Moțăiai și beai din nou, în timp ce Sylvie se îmbrăca, își trăgea ciorapii pe coapse și pleca la treabă...

„Ne vedem mai tîrziu, naşule!"

Nu era exact povestea genţianei amicului? Şi *Liberty Bar* nu era ultimul refugiu, după ce ai văzut totul şi ai încercat toate viciile?

Femei lipsite de frumuseţe, de cochetărie, fără dorinţă, pe care nu le doreai şi le sărutai doar pe frunte, dîndu-le o sută de franci să-şi cumpere ciorapi, întrebîndu-le la întoarcere:

„A mers bine treaba?"

Maigret simţea un fel de apăsare. Voia să se gîndească la altceva. Se oprise în faţa portului, unde un abur uşor începea să se întindă la cîţiva centimetri de suprafaţa apei.

Trecuse de micile iahturi, de velierele de cursă. La zece metri de el, un matelot cobora pavilionul roşu cu semilună al unei ambarcaţiuni enorme, vopsită în alb, care probabil că aparţinea vreunui paşă.

Ceva mai aproape, citi literele aurii din partea din spate a unui iaht de vreo patruzeci de metri: *Ardena*.

Nu apucă să se gîndească bine la figura suedezului de la Jaja că, ridicînd capul, îl şi zări pe punte, cu mănuşi albe, aşezînd o tavă cu ceai pe o masă din palmier.

Proprietarul se sprijinea cu coatele de bastingaj, în compania a două femei tinere. Rîdea,

îşi arăta dinţii frumoşi. O pasarelă lungă de trei metri îi despărţea de Maigret, iar acesta, dînd din umeri, puse piciorul pe ea şi puţin lipsi să nu izbucnească în rîs cînd îl văzu pe steward pălind la faţă.

Există astfel de momente cînd acţionezi nu atît pentru utilitatea propriu-zisă a demersului, cît pentru a face ceva sau ca să nu te mai gîndeşti la nimic.

— Mă scuzaţi, domnule...

Proprietarul devenise serios. Aştepta, întors spre Maigret, la fel ca şi cele două femei.

— O informaţie, vă rog. Cunoaşteţi un anume Brown?

— Are o ambarcaţiune?

— A avut una... William Brown...

Maigret aproape că nu auzi răspunsul.

Îşi privea interlocutorul, care avea probabil patruzeci şi cinci de ani şi era cu adevărat un tip rasat, între cele două femei pe jumătate goale sub rochiile lor.

Îşi zicea:

„Brown a fost ca el! Şi lui îi plăcea compania femeilor frumoase, bine îmbrăcate, care au grijă ca fiecare detaliu al toaletei lor să stîrnească dorinţa! Şi le ducea, ca să le distreze, în mici localuri, oferind şampanie la toată lumea..."

Bărbatul îi răspunse cu un accent puternic:

— Dacă e acel Brown la care mă gîndesc, avea pe vremuri ambarcaţiunea aceea mare, care e ultima... *Pacific*... Dar a fost deja vîndută de două-trei ori...

— Vă mulţumesc.

Bărbatul şi însoţitoarele sale nu înţelegeau prea bine sensul vizitei lui Maigret. Se uitau mirate în urma lui, iar comisarul auzi rîsul delicat al unei femei.

Pacific... Nu existau decît două vase de mărimea lui în port, dintre care unul era cel sub pavilion turcesc.

Numai că *Pacificul* părea abandonat. În multe locuri, tabla se vedea de sub vopseaua cojită. Piesele din cupru se înverziseră.

Pe o tăbliţă meschină, agăţată de bastingaj, scria: *De vînzare*.

Era ora la care mateloţii de pe iahturi, bine spălaţi, ţepeni în uniformele lor, pleacă spre oraş, în grupuri, ca soldaţii.

Cînd Maigret trecu din nou pe lîngă *Ardena*, simţi privirile celor trei personaje îndreptate spre el şi bănui că stewardul trăgea cu ochiul la el dintr-un colţ ferit al punţii.

*

Străzile erau luminate. Maigret găsi cu oarecare greutate garajul, de unde nu voia decît o informaţie.

— La ce oră a venit Brown vineri să-şi ia maşina?

Fusese nevoit să-l strige pe mecanic.

La cinci fără cîteva minute! Cu alte cuvinte, avusese exact timpul necesar ca să ajungă la Cap d'Antibes.

— Era singur? Nu-l aştepta nimeni afară? Şi sînteţi sigur că nu era rănit?

William Brown plecase de la *Liberty Bar* pe la ora două. Ce făcuse timp de trei ore?

Maigret nu mai avea nici un motiv să întîrzie la Cannes. Aşteptă autobuzul, se aşeză într-un colţ, uitîndu-se distrat la maşinile care, cu farurile aprinse, se înşiruiau pe şosea unele după altele.

Prima persoană pe care o zări la coborîrea din autocar, în Piaţa Macé, fu inspectorul Boutigues, ce stătea la terasa cafenelei *Glacier* şi care se ridică imediat.

— De dimineaţă vă căutăm! Luaţi loc! Ce beţi? Chelner!... Două pahare de Pernord!

— Pentru mine, o genţiană! spuse Maigret, care voia să-şi dea seama de gustul acestei băuturi.

— Mai întîi am întrebat şoferii de taxi. Pentru că nici unul nu vă luase cu maşina, m-am adresat şoferilor de autobuz. Aşa am aflat că aţi plecat la Cannes...

Vorbea repede, cu pasiune! Maigret îl privea, fără să vrea, cu ochi mari, ceea ce nu-l împiedică pe inspector să continue:

— Nu există decît cinci sau şase restaurante unde se poate mînca în condiţii onorabile. Am telefonat la toate. Unde naiba aţi luat masa de prînz?...

Boutigues ar fi fost foarte mirat dacă Maigret i-ar fi spus adevărul, dacă i-ar fi vorbit despre friptura de berbec şi despre salata cu usturoi, din bucătăria lui Jaja, şi despre păhărelele băute, despre Sylvie...

— Judecătorul de instrucţie nu vrea să facă nimic fără să vă consulte. Şi avem noutăţi. A sosit fiul...

— Fiul cui?

Şi Maigret se strîmbă, pentru că luase o gură de lichior de genţiană.

— Fiul lui Brown. Era la Amsterdam cînd...

Indiscutabil, pe Maigret îl durea capul. Încerca să se concentreze, dar nu reuşea decît cu mare greutate.

— Brown are un fiu?

— Are mai mulţi. Cu adevărata lui soţie, care locuieşte în Australia. Unul singur e în Europa, unde face afaceri cu lînă...

— Cu lînă?

Probabil că Boutigues avea în acel moment o părere tare proastă despre Maigret. Dar şi acesta se mai credea încă la *Liberty Bar*! Mai exact, se gîndea la chelnerul care juca la curse şi căruia Sylvie îi vorbise pe fereastră.

— Da! Familia Brown este cea mai mare proprietară din Australia. Creşte oi şi expediază lîna în Europa... Unul dintre fii are grijă de fermă. Celălalt, la Sydney, se ocupă de expedieri. Al treilea, în Europa, merge din port în port, după cum lîna are drept destinaţie Liverpool, Le Havre, Amsterdam sau Hamburg... Despre el e vorba...

— Şi ce-a spus?

— Că tatăl său trebuie înmormîntat cît mai repede posibil şi că va plăti. E foarte grăbit. Trebuie să plece cu avionul mîine seară.

— E la Antibes?

— Nu! La Juan-les-Pins... Voia un hotel de lux, cu un apartament numai pentru el. Se pare că trebuie să fie toată noaptea în legătură cu Nisa, ca să poată telefona la Anvers, la Amsterdam şi nu mai ştiu unde...

— A vizitat vila?

— I-am propus, dar a refuzat.

— În fond, ce a făcut pînă acum?

— A stat de vorbă cu judecătorul. Atîta tot! A insistat ca lucrurile să meargă repede! Şi a întrebat cît.

— Cît ce?

— Cît va costa.

Maigret se uita la Piaţa Macé cu un aer absent. Boutigues continuă:

— Judecătorul v-a aşteptat toată după-amiaza la birou. Nu prea poate să refuze certificatul de înhumare, după ce a fost făcută autopsia... Fiul lui Brown a telefonat de trei ori şi, pînă la urmă, i s-a promis că înmormîntarea va putea avea loc mîine la prima oră...

— La prima oră?

— Da, ca să se evite mulţimea. De-aia vă căutam. Sicriul va fi închis în seara asta. Aşa că, dacă vreţi să-l vedeţi pe Brown înainte ca...

— Nu!

Chiar aşa! Maigret nu voia să vadă cadavrul! Îl cunoştea destul de bine pe Brown şi fără asta!

Terasa era plină de lume. Boutigues observă că erau priviţi de la cîteva mese, ceea ce nu-i displăcea. Totuşi, şopti:

— Să vorbim mai încet...

— Unde va fi îngropat?

— Păi... la cimitirul din Antibes. Dricul va fi la morgă la şapte dimineaţa. Nu-mi mai rămîne decît să-i confirm acest lucru fiului lui Brown.

— Şi cele două femei?

— Nu s-a hotărît nimic în privinţa lor. Poate că fiul ar prefera...

— La ce hotel spuneţi că stă?

— La *Provençal*. Vreţi să vorbiţi cu el?

— Pe mîine! spuse Maigret. Sper că veţi veni la înmormîntare?

Era într-o dispoziţie ciudată. Vesel şi macabru totodată! Luă un taxi pînă la *Provençal*, unde îl întîmpină un portar, apoi un alt angajat cu galoane şi, în sfîrşit, un tînăr slab, îmbrăcat în negru, baricadat în spatele unui birou.

— Domnul Brown? Să văd dacă poate să vă primească... Vreţi să-mi spuneţi numele dumneavoastră?

Şi apoi telefoane, comisionari care umblau încoace şi-ncolo! Totul dură pe puţin cinci minute, după care cineva veni şi îl conduse pe Maigret pe culoare interminabile la o uşă cu numărul 37. Înăuntru se auzea ţăcănitul unei maşini de scris.

— Intră! strigă o voce exasperată.

Maigret se pomeni în faţa lui Brown-fiul, cel care se ocupa de departamentul Lînă-Europa.

*

Ar fi fost greu să-i dea o vîrstă. Poate treizeci de ani, dar poate şi patruzeci. Un tînăr înalt şi slab, cu trăsăturile deja ridate, bine bărbierit, purtînd un costum sobru, cu o perlă prinsă în cravata neagră cu dungi albe.

Nici o urmă de dezordine sau de neprevăzut. Nici un fir de păr răzleţ. Şi nici o tresărire la apariţia vizitatorului.

— Mă scuzaţi o clipă! Luaţi loc...

O dactilografă stătea la o masă Louis XV. Un secretar vorbea în engleză la telefon.

Şi Brown-fiul termină de dictat o telegramă în engleză, în care era vorba de daune-interese din cauza unei greve a docherilor.

— Domnule Brown..., îl strigă secretarul.

Şi îi întinse receptorul telefonului.

— Alo!.. Alo!... *Yes!*...

Ascultă îndelung, fără să-şi întrerupă interlocutorul, apoi, înainte de a închide, zise scurt:

— *No!*

Apăsă pe butonul unei sonerii electrice şi îl întrebă pe Maigret:

— Un porto?

— Mulţumesc, nu.

Comandă totuşi majordomului care se prezentase:

— Un porto!

Făcea totul fără înfrigurare, dar cu un aer preocupat, ca şi cum de cele mai mici gesturi ale sale, de cea mai mică tresărire a trăsăturilor lui ar fi depins soarta lumii.

— Bate la maşină în camera mea! îi spuse el dactilografei, arătînd spre încăperea vecină.

Apoi, către secretar:

— Fă-mi legătura cu judecătorul de instrucţie...

În sfîrşit, oftă şi luă loc, punînd picior peste picior.

— Sînt obosit. Dumneavoastră trebuie să faceţi ancheta?

Şi împinse spre Maigret paharul cu porto adus de servitor.

— E o poveste ridicolă, nu-i aşa?

— Nu chiar atît de ridicolă! mormăi Maigret, cu aerul lui cel mai puţin amabil.

— Vreau să spun neplăcută...

— Evident! Întotdeauna e neplăcut să primeşti o lovitură de cuţit în spate şi să mori din asta...

Tînărul se ridică agasat, deschise uşa camerei vecine, păru că dă cîteva ordine în engleză, apoi se întoarse spre Maigret, întinzîndu-i tabachera.

— Mulţumesc! Fumez doar pipă...

Tînărul luă de pe un gheridon o cutie de tutun englezesc.

— Mahorcă! spuse Maigret, scoţînd pachetul lui din buzunar.

Brown se plimba prin încăpere cu paşi mari.

— Ştiţi, nu-i aşa, că tatăl meu ducea o viaţă foarte... scandaloasă?...

— Avea o amantă!

— Şi altceva! Multe alte lucruri! Trebuie să ştiţi, altfel riscaţi să faceţi... cum spuneţi în Franţa?... o gafă.

Îl întrerupse soneria telefonului. Secretarul ridică în grabă receptorul şi răspunse, de data aceasta în germană, în timp ce Brown îi adresa semne negative. Totul dură destul de mult. Brown îşi pierdea răbdarea. Şi, văzînd că secretarul nu sfîrşea destul de repede, tînărul îi luă receptorul din mînă şi închise.

— Tatăl meu a venit în Franţa cu mult timp în urmă, fără mama. Şi aproape că ne-a ruinat...

Brown nu putea să stea locului. În timp ce vorbea, închise uşa de la cameră în urma secretarului. Atinse cu vîrful degetului paharul de porto şi întrebă:

— Nu beţi?

— Nu, mulţumesc!

Tînărul dădu din umeri cu agasare.

— A fost numit un consiliu judiciar. Mama a fost foarte nefericită. A muncit mult...

— A! Mama dumneavoastră a repus afacerea pe picioare?

— Da, împreună cu unchiul meu!

— Fratele mamei, evident!

— *Yes!* Tatăl meu pierduse... demnitate... da, demnitatea. Aşa că e mai bine să nu se vorbească prea mult de dînsul. Înţelegeţi?

Maigret nu-şi luase ochii de la el nici o clipă şi avea impresia că asta îl scotea pe tînăr din sărite. Mai ales că privirea lui apăsătoare era greu de descifrat. Poate că nu însemna nimic. Sau poate că, dimpotrivă, era foarte ameninţătoare.

— O întrebare, domnule Brown. Domnule Harry Brown, după cum scrie pe bagaje. Unde vă aflaţi miercurea trecută?

A fost nevoie să aştepte ca tînărul să străbată de două ori lungimea încăperii.

— Ce credeţi?

— Nu cred absolut nimic. Vă întreb doar unde eraţi?

— Are importanţă?

— Poate că da, poate că nu!

— Eram la Marsilia, din pricina sosirii lui *Glasco*! Un vas cu lînă de la noi, care se află acum la Amsterdam şi nu poate să descarce din cauza grevei docherilor.

— N-aţi dat ochii cu tatăl dumneavoastră?

— N-am dat ochii...

— Încă o întrebare, ultima. Cine îi dădea o rentă tatălui dumneavoastră? Şi cît era de mare?

— Eu! Cinci mii de franci pe lună... Vreţi să spuneţi asta ziarelor?

Din camera de alături se auzea în continuare maşina de scris, cu soneria de la capătul fiecărui rînd şi ciocnitura carului.

Maigret se ridică şi îşi luă pălăria.

— Vă mulţumesc!

Brown era uluit.

— Asta e tot?

— Tot... Vă mulţumesc.

Telefonul suna din nou, dar tînărul nu se gîndea să răspundă. Se uita, parcă fără să creadă, la Maigret care se îndrepta spre uşă.

Atunci, disperat, luă un plic de pe masă.

— Pregătisem, pentru nevoile poliţiei...

Maigret era deja pe culoar. Puţin mai tîrziu, cobora scara somptuoasă şi traversa holul, urmat de un servitor în livrea.

La nouă seara, lua cina singur în sala de mese a hotelului *Bacon*, consultînd în acelaşi timp cartea de telefon. Ceru, una după alta, legătura cu trei numere de la Cannes. Abia la al treilea i se răspunse:

— Da, e alături...

— Perfect! Vreţi să fiţi atît de amabil şi să-i spuneţi doamnei Jaja că înmormîntarea va avea loc mîine la şapte la Antibes... Da, înmormîntarea... Va înţelege...

Se plimbă puţin prin încăpere. De la fereastră zărea, la cinci sute de metri depărtare, vila albă a lui Brown, unde erau luminate două ferestre.

Avea oare curaj?

Nu! Mai curînd îi era somn!

— Au telefon, nu-i aşa?

— Da, domnule comisar. Vreţi să sun?

Vrednica slujnicuţă cu bonetă albă te ducea cu gîndul la un şoricel mişcîndu-se iute de colo pînă colo prin încăpere.

— Domnule... Una dintre doamne la telefon...

Maigret luă receptorul.

— Alo!... Aici, comisarul... Da!... N-am putut să vă vizitez... Înmormîntarea este mîine dimineaţă la ora şapte... Cum?... Nu! Nu în seara asta... Am de lucru... Bună seara, doamnă...

Fusese bătrîna. Şi acum probabil că dădea fuga, cuprinsă de panică, să-i ducă vestea fiicei sale. Apoi urmau să discute amîndouă ce aveau de făcut.

Patroana hotelului *Bacon* intră în încăpere zîmbitoare şi îl întrebă cu un glas mieros:

— V-a plăcut ciorba pescărească? Am făcut-o special pentru dumneavoastră, avînd în vedere că...

Ciorba pescărească? Maigret încerca să-și amintească.

— A, da! Excelentă! Grozavă! se grăbi el să spună, zîmbind cu amabilitate.

Dar nu-și amintea de ea. Dispărea în umbra lucrurilor inutile, claie peste grămadă cu Boutigues, autobuzul, garajul...

În privința detaliilor culinare, numai unul singur se menținea la suprafață: friptura de berbec de la Jaja... Cu salata care mirosea a usturoi...

Pardon, mai era unul! Aroma dulceagă a acelui porto pe care nu-l băuse, la *Provençal*, care se potrivea bine cu mirosul la fel de fad al gelului de păr folosit de Brown-fiul.

— Să-mi trimiteți o sticlă de apă minerală! spuse el, urcînd scara.

V

Înmormîntarea lui William Brown

Soarele era deja ameţitor şi, chiar dacă pe străzile oraşului toate obloanele erau închise, iar trotuarele erau pustii, viaţa pieţei începuse deja. O viaţă lipsită de griji, nezorită, de oameni care se trezesc devreme şi au timp berechet, folosindu-l mai degrabă ca să-şi strige marfa în italiană şi franceză decît ca să se agite.

Or, primăria îşi înălţa faţada galbenă şi peronul dublu exact în mijlocul pieţei. Morga se afla la subsol.

La şapte fără zece minute, un dric s-a oprit, negru, straniu, în mijlocul florilor şi a legumelor. Maigret ajunse aproape în acelaşi timp şi îl văzu pe Boutigues venind în fugă. Trezit abia cu zece minute în urmă, inspectorul uitase să-şi încheie vesta.

— Avem timp să bem ceva... Încă n-a venit nimeni...

Deschise uşa unui mic bar şi comandă rom.

— Să ştiţi că a fost destul de complicat... Fiul nu ne spusese cît voia să coste sicriul. Ieri seară, am vorbit cu el la telefon. Mi-a răspuns că-i era indiferent, dar că voia ceva de calitate. Or, la Antibes, nu mai era nici un sicriu din stejar masiv. Am adus unul de la Cannes, la unsprezece seara... Atunci, m-am gîndit la ceremonie. Trebuia să se treacă pe la biserică sau nu? Am telefonat la *Provençal*, dar mi s-a spus că domnul Brown se culcase. Am făcut cum m-am priceput mai bine. Priviţi!...

Inspectorul arătă spre portalul îndoliat al unei biserici, la o sută de metri de acolo, chiar în piaţă.

Maigret preferă să nu spună nimic, dar Brown-fiul îi făcea mai curînd impresia că ar fi protestant decît catolic.

Barul, situat în colţul unei străduţe, avea o uşă pe fiecare faţadă. În momentul în care Maigret şi Boutigues ieşeau pe o parte, un bărbat intra pe cealaltă, şi comisarul îi întîlni privirea.

Era Joseph, chelnerul de la cazinoul din Cannes, care se întrebă dacă trebuia să salute sau nu, hotărîndu-se pentru un gest vag.

Maigret presupuse că Joseph le adusese pe Jaja şi pe Sylvie la Antibes. Nu se înşela. Amîndouă mergeau în faţa lui, îndreptîndu-se spre dric. Jaja gîfîia. Iar cealaltă, temîndu-se să nu ajungă prea tîrziu, o trăgea după ea.

Sylvie purta taiorul ei albastru, care îi dădea un aer de tînără la locul ei. Jaja nu mai era obişnuită cu mersul. Poate că avea şi picioarele sensibile sau gambele umflate. Purta nişte haine din mătase neagră foarte lucitoare.

Fuseseră nevoite să se scoale amîndouă din pat pe la cinci şi jumătate dimineaţa ca să ia primul autobuz. Probabil un eveniment unic la *Liberty Bar*!

— Cine e? întrebă Boutigues.

— Nu ştiu..., răspunse vag Maigret.

Dar, în acelaşi moment, cele două femei se opriseră şi întoarseră capul, pentru că ajunseseră lîngă dric. Jaja îl zări pe comisar şi se repezi la el.

— N-am întîrziat? Unde e?

Sylvie avea cearcăne la ochi şi aceeaşi rezervă ostilă faţă de Maigret.

— Aţi venit cu Joseph?

Fata era gata să mintă.

— Cine v-a spus asta?

Boutigues se oprise puţin mai departe. Maigret zări un taxi care, neputînd să treacă prin mulţimea din piaţă, se opri la colţul străzii.

Din el coborîră două femei ce stîrniră senzaţie, pentru că erau îmbrăcate numai în negru, cu voaluri de crep care aproape că atingeau pămîntul.

Era ceva neașteptat în lumina puternică a soarelui, în zumzetul de viață veselă. Maigret murmură către Jaja:

— Îmi permiteți...

Boutigues era neliniștit. Le ceru cioclilor, care voiau să aducă sicriul, să mai aștepte puțin.

— N-am întîrziat? întrebă bătrîna. Taxiul ăsta nu mai venea odată să ne ia...

Și, imediat, privirea ei le descoperi pe Jaja și Sylvie.

— Cine sînt?

— Nu știu.

— Sper că n-au să treacă în rînd cu...

Încă un taxi, ale cărui portiere se deschiseră înainte de oprirea completă a mașinii și din care coborî un Harry Brown impecabil, îmbrăcat în negru, cu părul blond bine pieptănat și tenul proaspăt. Secretarul, și el îmbrăcat în negru, îl însoțea, ducînd o coroană de flori naturale.

În același moment, Maigret remarcă faptul că Sylvie dispăruse. O descoperi în mijlocul pieței, lîngă coșurile unui florar și, cînd se întoarse, ducea un buchet enorm de violete de Nisa.

Așa să le fi venit ideea și celorlalte două femei? Puteai ghici ce discutau în timp ce se apropiau de vînzătorul de flori. Bătrîna îi numără monedele florarului și cea tînără alese niște mimoze.

În acest timp, Brown-fiul se oprise la cîţiva metri de dric, mulţumindu-se să schiţeze un salut la adresa lui Maigret şi Boutigues.

— Ar fi mai bine să-l anunţ ce am aranjat pentru slujba morţilor..., spuse inspectorul oftînd.

Partea cea mai apropiată a pieţei comerciale îşi încetinise ritmul şi oamenii urmăreau cu privirea spectacolul. Dar, douăzeci de metri mai încolo, regăseau zarva obişnuită, strigătele, rîsetele, toate acele flori, fructe şi legume etalate în soare, precum şi mirosul de usturoi şi de mimoze.

Patru ciocli duceau sicriul enorm, împodobit cu o mulţime de ornamente din bronz. Boutigues se întoarse la Maigret.

— Cred că-i e indiferent. A dat din umeri...

Mulţimea se trăgea în lături. Caii se puneau în mişcare. Harry Brown, ţeapăn, cu pălăria în mînă, păşea cu ochii ţintă la vîrful pantofilor săi lustruiţi.

Cele patru femei ezitară, uitîndu-se unele la altele. Apoi, pentru că mulţimea închidea trecerea, se pomeniră fără să vrea pe acelaşi rînd, exact în spatele lui Brown-fiul şi al secretarului său.

Biserica avea uşile larg deschise şi era complet pustie, iar răcoarea dinăuntru era o adevărată binecuvîntare.

Brown aştepta în capătul de sus al treptelor de la intrare să fie scos sicriul din dric. Era obişnuit

cu ceremoniile. Nu-l deranja să fie ţinta tuturor privirilor.

Mai mult decît atît, le examina liniştit cu privirea pe cele patru femei, fără curiozitate exagerată.

Ordinele fuseseră date prea tîrziu. În ultimul moment, şi-au dat seama că nu fusese anunţat organistul. Preotul îl chemă pe Boutigues, îi vorbi cu glas scăzut şi, cînd inspectorul se întoarse de la sacristie, îi spuse dezolat lui Maigret:

— Nu va fi muzică. Ar trebui să mai aşteptăm cel puţin un sfert de oră... Şi chiar aşa, probabil că organistul e la pescuit!...

Cîteva persoane intrau în biserică, aruncau o privire şi plecau. Iar Brown stătea mai departe în picioare, ţeapăn, privind în jur cu aceeaşi curiozitate calmă.

A fost o slujbă rapidă, fără orgă, fără dascăl. Sfeştocul răspîndi apă sfinţită. Şi, imediat după aceea, cei patru ciocli luară de acolo sicriul.

Afară se făcuse deja călduţ. Trecură prin faţa vitrinei unui frizer, al cărui ucenic în halat alb ridica obloanele. Un bărbat se bărbierea în faţa ferestrei deschise. Iar oamenii care mergeau la serviciu întorceau capul, miraţi, după acel mic cortegiu improvizat, în care numărul derizoriu de însoţitori nu se potrivea deloc cu dricul somptuos de clasa I.

Cele două femei de la Cannes şi celelalte două din Antibes erau tot pe acelaşi rînd, dar cu o distanţă de un metru între ele. Un taxi gol venea în urmă. Boutigues, care răspundea de ceremonie, era nervos.

— Credeţi că are să se lase cu scandal?

Nici vorbă de aşa ceva! Cimitirul, cu toate florile lui, era la fel de vesel ca piaţa. Lîngă o groapă proaspăt săpată, aşteptau preotul şi copilul de cor, pe care nimeni nu-l văzuse sosind.

Harry Brown a fost invitat să arunce prima lopată de pămînt. Apoi urmă un moment de ezitare. Bătrîna îşi împinse fata înainte, păşind în urma ei.

Brown, cu paşi mari, ajunsese deja la taxiul gol care aştepta la poarta cimitirului.

O nouă ezitare. Maigret stătea deoparte, împreună cu Boutigues. Jaja şi Sylvie nu îndrăzneau să plece fără să-i spună la revedere. Numai că femeile în doliu le-o luaseră înainte. Gina Martini plîngea, făcîndu-şi batista ghemotoc sub voal.

Mama îl întrebă, bănuitoare:

— Era fiul lui, nu-i aşa? Presupun că are să vrea să vină la vilă!

— Posibil! Nu ştiu...

— O să vă vedem astăzi?

Dar se uita numai la Jaja şi la Sylvie. Numai ele o interesau.

— De unde au mai apărut și ele? N-ar trebui să se permită unor astfel de creaturi să...

Păsările cîntau în toți copacii. Groparii aruncau pămîntul într-un ritm regulat și, pe măsură ce groapa se umplea, zgomotul devenea mai molcom. Așezaseră deocamdată coroana și cele două buchete de flori pe mormîntul vecin. Iar Sylvie rămînea cu capul întors în partea aceea, cu privirea fixă și buzele livide.

Jaja nu mai avea răbdare. Aștepta plecarea celorlalte două ca să vorbească între patru ochi cu Maigret. Se ștergea de transpirație, pentru că îi era cald. Probabil că îi venea foarte greu să stea în picioare.

— Da... Voi veni imediat...

Voalurile negre se îndreptau spre ieșire. Jaja se apropia, oftînd adînc de ușurare.

— Ele sînt? Chiar era însurat?

Sylvie rămînea în spate, privind în continuare groapa aproape umplută cu pămînt.

Boutigues devenea și el nerăbdător. Nu îndrăznea să vină să asculte ce vorbeau.

— Fiul lui a plătit sicriul?

Se vedea bine că Jaja nu era în largul ei.

— Ciudată înmormîntare! spuse ea. Nu știu de ce, dar nu mi-o imaginasem așa... N-aș fi putut nici măcar să plîng...

Abia acum era cuprinsă de emoţie. Privea cimitirul şi parcă simţea că i se face rău.

— Nici măcar nu a fost trist! Ai fi zis...

— Ce?

— Nu ştiu... Ca şi cum n-ar fi fost o înmormântare adevărată...

Îşi înăbuşi un hohot de plîns, îşi şterse ochii şi se întoarse spre Sylvie.

— Haide... Ne aşteaptă Joseph...

Paznicul cimitirului, în pragul casei, tranşa un ţipar-de-mare.

*

— Ce părere aveţi?

Boutigues era preocupat. Avea şi el senzaţia confuză că ceva nu era în regulă. Maigret îşi aprinse pipa.

— Cred că William Brown a fost asasinat! răspunse el.

— Evident!

Şi mergeau pe străzi, unde umbrarele de pînză erau deja întinse deasupra vitrinelor. Frizerul îşi citea ziarul, aşezat în faţa uşii. În Piaţa Macé, le zăriră pe cele două femei şi pe Joseph aşteptînd autobuzul.

— Bem ceva la terasă? propuse Boutigues.

Maigret acceptă. Era cuprins de o lene aproape copleşitoare. Prin minte îi treceau o mulţime de secvenţe care se confundau, şi nici măcar nu încerca să pună ordine în acel noian de imagini.

De exemplu, la terasa de la *Glacier* stătea cu ochii pe jumătate închişi. Soarele îi frigea pleoapele. Genele încrucişate formau un grilaj de umbră îndărătul căruia oamenii şi lucrurile căpătau un aspect feeric.

Îl vedea pe Joseph ajutînd-o pe Jaja să urce în autocar. Apoi un domn mic de statură, îmbrăcat în alb, pe cap cu o cască colonială, trecea încet, trăgînd după el un cîine chow-chow cu limba violetă.

Alte imagini se amestecau cu realitatea: William Brown, la volanul automobilului său vechi, conducîndu-şi cele două femei din prăvălie în prăvălie, uneori doar cu o pijama pe sub pardesiu şi nebărbierit.

La ora aceea, fiul, întors la *Provençal*, într-un apartament de lux, probabil că dicta telegrame, răspundea la telefon şi se plimba încoace şi-ncolo cu paşi mari şi apăsaţi.

— E un caz ciudat! oftă Boutigues, căruia nu-i plăcea tăcerea, punînd invers picior peste picior. Ce păcat că am uitat să anunţăm organistul!

— Da! William Brown a fost asasinat...

Maigret repeta pentru el însuşi, ca să se convingă că totuşi avusese loc o dramă.

Gulerul fals îl strîngea. Avea fruntea asudată. Privea cu jind cubul mare de gheaţă care plutea în pahar.

„Brown a fost asasinat... A plecat de la vilă, aşa cum făcea în fiecare lună, ca să se ducă la Cannes. Şi-a lăsat maşina la garaj. S-a dus la o bancă sau la un om de afaceri să-şi ia renta lunară plătită de fiul lui. Apoi a petrecut cîteva zile la *Liberty Bar*."

Cîteva zile de dulce trîndăveală, asemenea cu lenea care-l copleşea pe Maigret. Cîteva zile în papuci de casă, mişcîndu-se doar de pe un scaun pe altul. Mîncînd şi bînd cu Jaja, privind-o pe Sylvie cum pleca şi venea pe jumătate goală...

„Miercuri, la ora două, a plecat... La ora cinci, şi-a luat maşina şi, după un sfert de oră, a căzut, rănit mortal, pe treptele vilei, unde femeile lui l-au crezut mort de beat şi l-au ocărît de la fereastră... Avea asupra lui aproape două mii de franci, ca de obicei..."

Maigret nu vorbise. Toate acestea le gîndise, în timp ce privea trecătorii de după gene.

Iar Boutigues murmură:

— Mă întreb cine putea avea interesul să-l omoare pe Brown!

Asta era întrebarea periculoasă. Femeile lui? Oare interesul lor nu era ca el să trăiască cît mai mult cu putinţă, de vreme ce, din cele două mii de franci pe care îi aducea lunar, reuşeau să facă economii?

Cele de la Cannes? Şi-ar fi pierdut unul dintre puţinii clienţi, care hrănea toată casa timp de opt zile în fiecare lună şi îi plătea uneia ciorapii de mătase, iar celeilalte factura la gaze sau lumină...

Nu! Un interes material nu avea decît Harry Brown, pentru că, dacă tatăl lui murea, nu trebuia să-i mai plătească renta lunară de cinci mii de franci.

Dar ce însemnau cinci mii de franci pentru o familie care vindea lînă cu cargobotul?

Deodată, Boutigues suspină:

— Am să ajung şi eu să cred, ca oamenii de-aici, că e vorba de un caz de spionaj...

— Chelner, încă un rînd! spuse Maigret.

Regretă însă imediat. Vru să anuleze comanda, dar nu îndrăzni!

Nu îndrăzni de teamă să nu-şi recunoască slăbiciunea. Şi avea să-şi amintească mai tîrziu de acest moment, de terasa de la cafeneaua *Glacier*, de Piaţa Macé...

Pentru că fusese unul dintre rarele sale momente de slăbiciune. De slăbiciune absolută! Aerul

era călduţ. O fetiţă vindea mimoze la colţul străzii; avea picioarele goale şi bronzate.

O maşină sport, mare, cenuşie, cu caroserie decapotabilă şi accesorii nichelate, trecea fără zgomot, ducînd spre plajă trei femei tinere în costum de vară şi un tînăr cu mustăcioară de june-prim.

Era un aer de vacanţă. Iar cu o zi în urmă, portul din Cannes, în lumina soarelui la asfinţit, avea şi el un aer de vacanţă, mai ales *Ardena*, al cărei proprietar se umfla în pene în faţa tinerelor cu forme apetisante.

Maigret era îmbrăcat în negru, cum era întotdeauna şi la Paris. Şi avea pe cap acelaşi melon, care nu se potrivea deloc cu atmosfera estivală.

În faţa lui, un afiş anunţa cu litere albastre:

Cazinoul din Juan-les-Pins
Marea gală a ploii de aur...

Şi gheaţa se topea încetişor în paharul de culoarea opalului.

Vacanţă! Să priveşti fundul unduitor al apei, aplecat peste marginea unei bărci vopsite în verde sau portocaliu... Să-ţi faci siesta sub un pin-umbrelă, ascultînd bîzîitul muştelor mari...

Dar, mai ales, să nu-ţi pese de un domn necunoscut care a primit din întîmplare o lovitură de cuţit în spate!

Nici de femeile despre care Maigret nu ştia nimic cu o zi înainte şi ale căror figuri îl obsedau de parcă dînsul s-ar fi culcat cu ele!

Urîtă meserie! Aerul mirosea a asfalt topit. Boutigues şi-a prins altă garoafă roşie la reverul hainei de culoare deschisă.

William Brown? Ei bine, a fost înmormîntat... Ce voia mai mult? Avea vreo vină Maigret în toată povestea asta?... El avusese unul dintre cele mai mari iahturi din Europa? El se înhăitase cu cele două Martini, bătrîna cu faţa boită şi tînăra cu forme rotunde? El se cufunda prosteşte în trîndăveala desfrînată de la *Liberty Bar*?...

Simţea pe obraji mîngîierea unor adieri călduţe. Oamenii care treceau erau în vacanţă... Aici toată lumea era în vacanţă!... Viaţa are un aer de vacanţă!

Pînă şi Boutigues, care nu putea să tacă şi murmura:

— În fond, sînt foarte mulţumit că nu mi-au lăsat mie responsabilitatea să...

Atunci Maigret renunţă să mai privească lumea printre gene. Îşi întoarse spre însoţitorul său faţa puţin congestionată de soare şi de somnolenţă. Ochii îi erau încă tulburi, dar în cîteva secunde îşi redobîndiră limpezimea.

— Adevărat! spuse el, ridicîndu-se. Chelner, plata!

— Lăsați.

— În ruptul capului, răspunse el, aruncînd pe masă cîteva bancnote.

Da, era un moment de care avea să-și amintească, pentru că, sincer, fusese tentat să nu se sinchisească, să lase lucrurile să meargă înainte, cum făceau ceilalți, luînd totul așa cum era.

Și aici, era splendid!

— Plecați? Aveți vreo idee ascunsă?

Nu! Avea capul prea plin de soare, de moleșeală. Nu avea nici cea mai mică idee. Și, pentru că nu voia să mintă, murmură:

— William Brown a fost asasinat!

Și în gînd: „Ce le pasă lor!"

Chiar așa! Ce-i interesa pe toți acei inși care se încălzeau la soare ca niște șopîrle și care aveau să asiste seara la *Gala ploii de aur*!

— Mă duc la muncă! spuse el.

Dădu mîna cu Boutigues și plecă. Se opri ca să lase să treacă o mașină de trei sute de mii de franci. O fată de optsprezece ani, singură, o conducea încruntată, privind drept înainte.

„Brown a fost asasinat...", își repeta el.

Începea să nu mai subestimeze Sudul. Întoarse spatele cafenelei *Glacier* și, spre a nu mai cădea în ispită, își dictă ce avea de făcut: „Descoperi cum și-a petrecut timpul Brown miercuri, între două și cinci după-amiaza..."

Prin urmare, trebuia să se ducă la Cannes! Și să ia autobuzul!

Îl aștepta, cu mîinile în buzunare și pipa între dinți, cu un aer posac, sub un felinar.

VI

Însoțitorul rușinat

La Cannes, Maigret se îndeletnici ore în șir cu o muncă monotonă, încredințată de obicei inspectorilor. Simțea nevoia să se agite, să-și creeze iluzia acțiunii.

Cei de la poliția de moravuri o cunoșteau pe Sylvie, pentru că figura în registrele lor.

— N-am avut niciodată necazuri cu ea! spuse brigadierul care se ocupa de cartierul ei. E liniștită. Vine aproape regulat la vizita medicală...

— Și *Liberty Bar*?

— Ați auzit de el? Un local ciudat, care ne-a intrigat mult timp și continuă să intrige multă lume! Așa se face că aproape în fiecare lună primim o scrisoare anonimă despre el. La început, am bănuit-o pe grăsana Jaja că vinde stupefiante. A fost pusă sub supraveghere. Pot să vă spun că nu-i adevărat. Alții au insinuat că încăperea din spatele localului servea drept loc de întîlnire pentru oameni cu apucături speciale...

— Știu că nu-i așa! spuse Maigret.

— Da... E ceva și mai hazliu... Cumătra Jaja atrage tipi în vîrstă, care nu mai au chef de altceva decît să se îmbete în tovărășia ei. De altfel, are o mică rentă, pentru că soțul ei a murit într-un accident...

— Știu.

În alt birou, Maigret luă informații despre Joseph.

— Îl ținem sub supraveghere, pentru că e un obișnuit al curselor, dar pînă acum n-am descoperit nimic împotriva lui.

Eșec pe toată linia. Cu mîinile în buzunare, Maigret porni să străbată orașul cu un aer încăpățînat care îi vădea proasta dispoziție.

Mai întîi, vizită hotelurile de lux, unde ceru registrul călătorilor. Între timp, luă masa de prînz la un restaurant din apropierea gării și, la ora trei după-amiază, știa că Harry Brown nu dormise la Cannes nici în noaptea de marți spre miercuri, nici în cea de miercuri spre joi.

Era o nimica toată. Se agita ca să se afle în treabă!

„Fiul lui Brown a putut să vină de la Marsilia cu mașina și să plece înapoi în aceeași zi..."

Maigret se întoarse la poliția de moravuri după fotografia tinerei Sylvie. O avea deja în buzunar pe cea a lui William Brown, luată de la vilă.

Şi pătrunse într-o altă atmosferă : micile hoteluri, îndeosebi cele din jurul portului, unde poţi închiria o cameră nu doar cu ziua, ci şi cu ora.

Patronii ghiceau imediat că era de la poliţie. Oamenii ăştia se tem de poliţie mai mult decît de orice altceva !

— Staţi s-o întreb pe cameristă...

Şi urmau coborîri în viteză pe scări întunecoase, o întreagă „curte a miracolelor" pe care comisarul o descoperea cu acest prilej.

— Grăsanul ăsta ?... Nu ! Nu-mi amintesc să-l fi văzut pe aici...

Maigret arăta prima dată fotografia lui William Brown. Apoi o scotea şi pe cea a lui Sylvie.

Era cunoscută aproape peste tot.

— Ea a fost pe la noi... dar mai demult...

— Noaptea ?

— O, nu ! Cînd vine cu cineva, totdeauna e doar „pentru un moment"...

Hôtel Bellevue... Hôtel du Port... Hôtel Bristol... Hôtel d'Auvergne...

Şi mai erau şi altele, cele mai multe pe nişte străduţe la fel de discrete, semnalîndu-şi prezenţa doar printr-o placă de marmorit flancînd un coridor deschis : *Apă curentă. Preţuri moderate...*

Maigret urca uneori un palier, găsind un covor pe treptele scării. Alteori, întîlnea pe culoar un cuplu grăbit, care se ferea să fie văzut...

Şi, cînd ieşea, revedea portul, unde cîteva veliere de curse, de şase metri, serie internaţională, erau trase pe uscat.

Mateloţii le curăţau cu mare grijă, în timp ce, ici şi colo, se adunau grupuri de curioşi.

„Fără complicaţii!" i se spusese la Paris.

Ei bine, dacă mai continua astfel, exact aşa avea să fie! Nu va exista nici un fel de complicaţie, pentru simplul motiv că Maigret nu găsea nimic!

Fuma pipă după pipă, umplînd alta, deşi cea dinainte nu se stinsese de tot, pentru că avea întotdeauna două-trei în buzunare.

Şi ţinutul acela îi deveni brusc nesuferit, comisarul înfuriindu-se rău de tot pentru că o femeie se încăpăţîna să-i vîndă scoici şi pentru că un puşti, care alerga cu picioarele goale, se ciocnise de el, apoi se uitase la dînsul şi izbucnise în rîs.

— Îl cunoaşteţi pe acest bărbat?

Arăta pentru a douăzecea oară fotografia lui William Brown.

— N-a fost niciodată pe-aici.

— Dar pe femeia aceasta?

— Sylvie? E sus...

— Singură?

Patronul dădu din umeri şi strigă pe scară:

— Albert! Coboară o clipă...

Era un camerist jegos, care se uita chiorîș la comisar.

— Sylvie mai e sus?

— La 7...

— Au comandat ceva de băut?

— Absolut nimic!

— Atunci înseamnă că nu stau mult, îi spuse patronul lui Maigret. Dacă vreți să vorbiți cu ea, n-aveți decît să așteptați...

Se afla la hotelul *Beauséjour*, situat pe o stradă paralelă cu portul, exact în fața unei brutării.

Oare Maigret dorea să stea de vorbă cu Sylvie? Voia să-i pună vreo întrebare sau mai multe?

Nici el nu știa. Era obosit. Întreaga sa atitudine, dintr-un sentiment de protest, avea ceva amenințător, ca și cum comisarul ar fi fost gata să pună punct.

Nu avea de gînd să aștepte în fața hotelului, pentru că brutăreasa de vizavi îl privea cu ironie prin geam.

Oare Sylvie avea chiar atîția amatori, încît unul dintre ei trebuia uneori să aștepte jos să-i vină rîndul? Asta era! Și Maigret era furios că fusese luat drept un client de-al fetei.

Merse pînă în colțul străzii, cu gîndul să dea ocol acelui grup de case, ca să mai treacă timpul. Ajuns pe chei, întoarse capul către un taxi staționat

la marginea trotuarului, al cărui șofer aștepta plimbîndu-se.

Nu-și dădu seama imediat ce anume îl frapa. Trebui să mai întoarcă o dată capul. Nu atît mașina, cît omul îi amintea ceva, iar imaginea acestuia se asocie dintr-o dată cu înmormîntarea din acea dimineață.

— Ești de la Antibes, nu-i așa?

— De la Juan-les-Pins!

— Dumneata ai fost azi-dimineață cu mașina la o înmormîntare...

— Da. De ce?

— Ai adus aici același client?

Șoferul își privi interlocutorul din cap pînă în picioare, încurcat, fără să știe ce să răspundă.

— De ce mă întrebați?

— Pentru că sînt de la poliție... Deci?

— E același... M-a angajat cu ziua, de ieri de la prînz.

— Unde e în acest moment?

— Nu știu. A plecat într-acolo...

Și șoferul arătă o stradă, apoi întrebă, brusc îngrijorat:

— Auziți! N-o să-l arestați înainte să-mi plătească, nu?

Maigret uită să mai fumeze. Rămase ceva timp nemișcat, privind țintă la capota demodată a taxiului, apoi, dintr-odată, la gîndul că cei doi ar fi

putut să părăsească hotelul, porni în grabă spre *Beauséjour*.

Brutăreasa îl văzu apropiindu-se, îşi strigă soţul aflat în fundul prăvăliei, iar acesta veni să-şi apropie de geam faţa plină de făină.

Pagubă-n ciuperci! Lui Maigret nu-i mai păsa acum.

„Camera 7..."

Privind faţada, încerca să descopere care dintre ferestrele cu perdelele trase era cea de la camera 7. Încă nu îndrăznea să se bucure.

Şi totuşi... Nu, nu era o coincidenţă!... Dimpotrivă, era prima dată cînd două elemente ale acestui caz se legau între ele...

Sylvie şi Harry Brown se întîlneau într-un hotel din port!

Avu timp să străbată de douăzeci de ori cei o sută de metri pînă la capătul cheiului. De douăzeci de ori revăzu taxiul în acelaşi loc. Cît despre şofer, acesta se proţăpise la capătul străzii ca să-şi supravegheze clientul...

În sfîrşit, uşa cu geam de la capătul culoarului se deschise. Sylvie, care mergea repede, ieşi pe trotuar şi aproape că se ciocni de Maigret.

— Bună ziua! îi spuse el.

Ea rămase locului. Niciodată nu o mai văzuse atît de palidă. Şi, cînd vru să vorbească, nu scoase nici un sunet.

— Însoţitorul tău se îmbracă?

Fata întorcea capul în toate direcţiile ca o giruetă. Dădu drumul poşetei şi Maigret o luă imediat de jos. Dar ea pur şi simplu i-o smulse din mîini, ca şi cum s-ar fi temut cel mai mult să nu cumva să o deschidă.

— O clipă!

— Scuze... Sînt aşteptată... Haideţi să mergem!...

— Tocmai asta-i, că nu vreau să plec de-aici! Mai ales în direcţia asta...

Era mai mult emoţionantă decît drăguţă, datorită ochilor mari care îi dominau faţa. Simţeai că era cuprinsă de o nervozitate dureroasă, de o spaimă care îi tăia răsuflarea.

— Ce vreţi de la mine?

Oare nu era gata să scape luînd-o la fugă? Ca s-o împiedice, Maigret o prinse de mînă cu un gest care, pentru brutarii de vizavi, putea să treacă drept un gest de afecţiune.

— Harry e sus?

— Nu înţeleg...

— Ei bine, îl vom aştepta împreună! Atenţie, drăguţă! Fără prostii! Lasă poşeta în pace!

Maigret i-o luase înapoi. Prin materialul mătăsos i se părea că recunoaşte consistenţa unui teanc de bancnote.

— Fără scandal! Se uită oamenii la noi...

Şi trecătorii! Credeau probabil că Maigret şi Sylvie discutau, pur şi simplu, tariful.

— Vă implor...

— Nu!

Şi, cu glas scăzut:

— Dacă nu stai liniştită, îţi pun cătuşele!

Tînăra îl privi cu ochii şi mai mari din cauza spaimei, apoi, descurajată sau înfrîntă, lăsă capul în jos.

— Harry nu pare grăbit să coboare...

Ea nu spuse nimic, nu încercă să nege, să-l convingă că se înşală.

— Îl cunoşteai deja?

Stăteau în soare. Sylvie avea faţa asudată.

Lăsa impresia că se străduia cu disperare să găsească ceva şi nu reuşea.

— Să vă spun...

— Spune!

Numai că se răzgîndi şi nu mai zise nimic. Îşi muşca rău de tot buza de jos.

— Joseph te aşteaptă undeva?

— Joseph?

Acum intrase pur şi simplu în panică. Deodată se auziră paşi pe scara hotelului. Sylvie tremura, nu îndrăznea să privească spre culoarul învăluit în umbră.

Pașii se apropiau, răsunau pe dale. Ușa se deschise, se închise și urmă, brusc, un moment de ezitare.

Era Harry Brown. Nu putea fi zărit în penumbră, dar el îi văzuse pe cei doi! Totul dură doar o clipă. Păși mai departe, cu tupeu. Și trecu fără ezitare, cu spatele drept, adresîndu-i un scurt salut lui Maigret.

Comisarul o ținea în continuare pe Sylvie de încheietura mîinii. Ca să-l ajungă pe Brown, pe care nu-l mai vedea decît din spate, trebuia să-i dea drumul ei.

O scenă ridicolă, pe care o juca sub ferestrele brutăriei...

— Vino cu mine! îi spuse el tinerei.

— Mă arestați?

— Nu-ți bate capul...

Trebuia să telefoneze imediat. Nu voia cu nici un preț s-o lase pe Sylvie singură. În preajmă erau cafenele. Intră în una dintre ele și o trase pe tînără după el în cabină.

După cîteva clipe, obținu legătura cu inspectorul Boutigues.

— Dați fuga la hotelul *Provençal*. Rugați-l amabil, dar ferm, pe Harry Brown să nu părăsească Antibes înainte de sosirea mea. La nevoie, împiedicați-l să plece...

Sylvie asculta totul, învinsă. Nu mai avea nici o forță, nici cea mai mică tendință de revoltă.

— Ce bei? o întrebă el, reîntors la masă.

— Mi-e indiferent.

Maigret era cu ochii la poșetă. Chelnerul îi observa cu atenție, intuind că se petrecea ceva anormal. Și, pentru că o fetiță care mergea de la o masă la alta îi oferi un buchet de violete, comisarul îl luă, i-l întinse însoțitoarei sale, se scotoci prin buzunare cu un aer agasat și, cînd te așteptai mai puțin, luă poșeta.

— Îmi dai voie? N-am mărunt...

Totul se petrecu atît de repede, într-un mod atît de natural, încît ea nu avu timp să protesteze, ci doar să crispeze ușor degetele pe toarta poșetei.

Fetița aștepta cuminte, alegînd un alt buchețel din coș. Maigret căuta mărunțiș sub un teanc mare de bancnote de o mie de franci.

— Acum să mergem! spuse el, ridicîndu-se.

Era și el nervos. Ardea de nerăbdare să plece de acolo, să nu mai fie ținta privirilor curioase ale celorlalți.

— Ce-ar fi să trecem puțin pe la vajnica mama Jaja?

Sylvie îl urma supusă. Nu mai avea putere să se împotrivească. Și nimic nu-i deosebea de

celelalte perechi care treceau, doar că Maigret ţinea cu mare grijă poşeta însoţitoarei sale.

*

— Ia-o înainte!

Sylvie intră în bar, coborînd o treaptă, şi se îndreptă spre uşa cu geam. Prin perdeaua de tul se zărea spatele unui bărbat, care se ridică imediat la sosirea celor doi.

Era Yan, stewardul suedez, care se înroşi pînă în vîrful urechilor cînd îl recunoscu pe Maigret.

— Iar tu? Ei bine, amice, fă-mi plăcerea şi du-te la plimbare!

Jaja nu înţelegea. Faţa lui Sylvie îi spunea limpede că se petrecea ceva anormal. Şi nici ea nu voia altceva decît să-l vadă pe marinar plecat.

— Vii mîine, Yan?

— Poate...

Cu şapca în mînă, nu ştia cum să plece, tulburat de privirea încruntată a comisarului.

— Da... Gata... La revedere..., îi spuse el cu nerăbdare, deschizînd şi închizînd apoi uşa în urma stewardului.

Răsuci brusc cheia în broască şi spuse către Sylvie:

— Poţi să-ţi scoţi pălăria.

Jaja îndrăzni să spună cu o voce timidă:

— V-aţi întîlnit...

— Exact! Ne-am întîlnit.

Nu îndrăznea nici măcar să-i ofere ceva de băut, simţind furtuna în aer. Ca să-şi ascundă descumpănirea, luă un ziar care zăcea pe jos, îl împături, apoi se duse să aibă grijă de mîncarea de pe foc.

Maigret îşi umplu pipa, fără grabă. Se apropie şi el de maşina de gătit şi, răsucind o bucată de ziar, o aprinse de la flacără.

Sylvie rămăsese în picioare lîngă masă. Îşi scosese pălăria şi o pusese în faţa ei.

Maigret se aşeză pe scaun, deschise poşeta şi începu să numere bancnotele, aliniindu-le printre paharele murdare.

— Optsprezece... nouăsprezece... douăzeci de mii de franci!

Jaja se întoarse brusc şi privea năucită la teancul de bani. Pe urmă se uită la Sylvie, apoi la comisar. Făcea un efort cumplit să înţeleagă.

— Ce s-a...?

— O, nimic extraordinar! mormăi Maigret. Sylvie a găsit un iubit mai generos decît ceilalţi, atîta tot! Şi ştii cum îl cheamă? Harry Brown...

Se aşezase ca la el acasă, cu coatele pe masă, cu pipa între dinţi şi pălăria împinsă pe ceafă.

— Douăzeci de mii de franci pentru „un scurt moment", cum spun cei de la hotelul *Beauséjour*...

Ca să facă şi ea ceva, Jaja îşi ştergea cu şorţul mîinile dolofane. Nu mai îndrăznea să spună nimic. Era stupefiată.

Iar Sylvie, palidă de tot, trasă la faţă, nu se uita la nimeni, ci privea doar în gol, aşteptîndu-se de acum la cele mai rele lovituri ale sorţii.

— Poţi să stai jos! îi spuse Maigret.

Ea se supuse aproape inconştient.

— Şi tu, Jaja... Stai puţin... Adu mai întîi nişte pahare curate.

Sylvie ocupa exact acelaşi loc ca în ziua precedentă, cînd mînca, cu capotul întredeschis şi sînii goi la cîţiva centimetri de farfurie.

Jaja puse sticla şi paharele pe masă şi se aşeză pe marginea scaunului.

— Şi acum, copii, aştept...

Fumul pipei urca lent spre răsuflătoarea care devenise albăstrie, pentru că soarele nu mai ajungea pînă la ea. Jaja se uita la Sylvie.

Tînăra privea în continuare în gol şi nu spunea nimic, absentă sau bosumflată.

— Aştept...

Ar fi putut să repete asta de o sută de ori şi să aştepte ani de zile! Doar Jaja oftă, cu bărbia în piept:

— Dumnezeule! N-aş fi crezut...

Maigret abia se mai putea abţine. Se ridică şi începu să se plimbe în lung şi-n lat prin încăpere, mormăind:

— Va trebui totuşi...

Statuia aceea îl înfuria. Trecu o dată, de două ori, de trei ori pe lîngă Sylvie, care rămînea încremenită.

— Am destul timp... Dar...

A opta oară nu se mai putu abţine. Maşinal, mîna lui apucă umărul tinerei femei, fără ca el să-şi dea seama de puterea cu care o strîngea.

Ea ridică un braţ, pe care îl ţinu în dreptul feţei, ca o fetiţă care se teme că va fi bătută.

— Ei bine?

Sylvie cedă din cauza durerii şi strigă, izbucnind în lacrimi:

— Brută! Brută scîrboasă! N-am să spun nimic... Nimic! Nimic!

Pe Jaja toată povestea o îmbolnăvea pur şi simplu. Maigret, încruntat, se trînti pe scaun. Iar Sylvie plîngea mai departe fără să-şi ascundă faţa, fără să-şi şteargă ochii, mai mult de furie decît de durere.

— Nimic! repeta ea maşinal, între două suspine.

Uşa barului se deschise, ceea ce nu se întîmpla de două ori pe zi. Un client se aşeză la tejgheaua de zinc şi învîrti manivela jocului mecanic.

VII

Consemnul

Maigret se ridică enervat şi, ca să evite vreo manevră a celor două femei – clientul putînd să fie, de exemplu, cineva trimis de Joseph –, preferă să intre chiar el în bar.

— Ce doriţi?

Celălalt se arătă atît de descumpănit, încît, în pofida proastei sale dispoziţii, comisarul abia se abţinu să nu izbucnească în rîs. Era un ins şters, între două vîrste, cu părul grizonat, care probabil că se strecurase pe lîngă ziduri ca să ajungă aici, cu capul plin de vise erotice deşănţate. Şi iată că din spatele tejghelei îl întîmpina, ursuz, Maigret!

— O bere..., bîigui el, dînd drumul manetei.

În spatele perdelei, comisarul le vedea pe cele două femei apropiindu-se una de alta. Jaja punea întrebări. Sylvie răspundea cu lehamite.

— N-avem bere!

Cel puţin nu zărea nici o bere la îndemînă!

— Atunci, orice... Un porto...

Îi turnă un lichid oarecare în primul pahar găsit, şi individul doar îşi înmuie buzele în el.

— Cît face?

— Doi franci!

Maigret se uita, rînd pe rînd, la străduţa încă plină de soare, la băruleţul de vizavi, unde ghicea siluete ce se mişcau, şi la încăperea din spatele barului, unde Jaja se întorcea la locul ei.

Clientul plecă, întrebîndu-se în ce local nimerise, şi Maigret reveni în a doua încăpere, aşezîndu-se călare pe scaun.

Jaja îşi schimbase puţin atitudinea. Adineauri, era mai curînd neliniştită şi ghiceai cu uşurinţă că nu ştia ce să creadă. Acum, îngrijorarea ei era clară. Se gîndea, privind-o pe Sylvie cu milă, dar şi cu un dram de ură. Părea că spune: „Ce deşteptăciune să te pui într-o situaţie ca asta! Şi acum n-o să fie deloc uşor să scapi basma curată!"

Dar cu voce tare:

— Ştiţi, domnule comisar..., bărbaţii sînt atît de ciudaţi.

Numai că vorbele ei erau lipsite de convingere, iar Jaja simţea asta. O simţea şi Sylvie, care dădu din umeri.

— A văzut-o dimineaţă la înmormîntare şi i-o fi plăcut plăcut de ea... E atît de bogat, încît...

Maigret oftă, aprinse altă pipă şi se uită spre răsuflătoare.

Atmosfera era lugubră. Jaja se hotărî să tacă, de teamă să nu strice şi mai rău lucrurile. Sylvie nu plîngea, nu se mai mişca, aştepta nu se ştie ce.

Doar micul ceas deşteptător îşi continua viaţa trudnică, împingînd pe cadranul alb limbile negre parcă prea grele pentru el.

„Tic-tac, tic-tac, tic-tac..."

În unele momente, era un adevărat vacarm. În curte, o pisică albă se aşezase exact în faţa răsuflătorii.

„Tic-tac, tic-tac, tic-tac..."

Jaja, care nu era făcută pentru dramă, se ridică şi luă o sticlă de băutură din dulap. Ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic, umplu trei pahare, împingînd unul în faţa lui Maigret şi unul spre Sylvie, dar fără să rostească nici o vorbă.

Cei douăzeci de mii de franci se aflau tot pe masă, lîngă poşetă.

„Tic-tac, tic..."

Totul dură o oră şi jumătate ! O oră şi jumătate de tăcere întreruptă doar de oftaturile grăsanei Jaja, căreia începuseră să-i lucească ochii din cauza alcoolului.

Uneori, se auzeau strigătele copiilor care se jucau pe străduţă. Alteori, răsuna în depărtare claxonul insistent al unui tramvai. Uşa barului se deschise. Un arab băgă capul înăuntru şi strigă :

— Alune !

Aşteptă un moment şi, neprimind nici un răspuns, închise uşa şi plecă.

Se făcuse şase cînd uşa se deschise din nou şi, de data aceasta, în încăperea din spatele barului se simţi un fel de vibraţie care anunţa că acesta era evenimentul aşteptat. Jaja era gata să se ridice şi să dea fuga în bar, dar privirea lui Maigret o ţintui locului. Sylvie, ca să-şi arate indiferenţa, întoarse capul în altă parte.

A doua uşă se deschise şi ea. Joseph intră, văzu mai întîi spatele lui Maigret, apoi masa, paharele, sticla, poşeta deschisă şi bancnotele.

Comisarul se întoarse lent, iar bărbatul se opri locului şi se mulţumi să mormăie:

— La dracu'!

*

— Închide uşa. Stai jos...

Chelnerul de la cazinou închise uşa, dar nu se aşeză. Era încruntat, părea foarte nemulţumit, dar nu-şi pierdea stăpînirea de sine. Ba chiar căpăta mai mult curaj. Se apropie de Jaja şi o sărută pe frunte.

— Bună ziua...

Apoi făcu la fel cu Sylvie, care nu ridică însă capul.

— Ce s-a întîmplat?

Din acel moment, Maigret înţelese că era prins pe picior greşit. Dar, ca întotdeauna în astfel de cazuri, se încăpăţînă cu atît mai mult cu cît simţea că se afundă şi mai tare.

— De unde vii?

— Ghiciţi!

Şi scoase un portofel din buzunar, luă dinăuntru un carneţel şi i-l întinse lui Maigret. Era un carnet de identitate, modelul celor eliberate străinilor care locuiesc în Franţa.

— Am întîrziat... M-am dus să-l preschimb la prefectură.

Carnetul purta într-adevăr data din ziua aceea şi numele: *Joseph Ambrosini, născut la Milano, exercitînd profesia de slujbaş de hotel.*

— Nu te-ai întîlnit cu Harry Brown?

— Eu?

— Şi nu l-ai întîlnit mai întîi marţea sau miercurea trecută?

Joseph îl privea zîmbind, vrînd parcă să spună: „Ce tot îndrugi acolo?"

— Auzi, Ambrosini! Presupun că recunoşti că eşti amantul lui Sylvie...

— Rămîne de văzut ce înţelegeţi prin asta. Mi s-a întîmplat, ce Dumnezeu...

— Nu, nu! Eşti ceea ce se numeşte eufemistic protectorul ei...

Biata Jaja! Nu mai fusese în viaţa ei atît de nefericită. Alcoolul băut îi deforma probabil viziunea asupra lucrurilor. Din cînd în cînd, deschidea gura pentru a interveni ca să facă pace şi ghiceai că voia să spună: „Haide, copii! Înţelegeţi-vă! Chiar merită să vă înverşunaţi aşa? Ciocnim împreună un păhărel şi..."

Din atitudinea lui Joseph se vedea foarte bine că nu era la prima confruntare cu poliţia. Se comporta foarte prudent. Stăpînirea lui de sine era perfectă, fără ostentaţie.

— Informaţiile dumneavoastră sînt false.

— Adică vrei să spui că nu ştii ce înseamnă aceşti douăzeci de mii de franci?

— Presupun că i-a cîştigat Sylvie. E o fată destul de frumoasă ca să...

— Destul!

Se ridicase din nou şi se plimba prin încăpere. Sylvie se uita fix la picioare. Joseph, în schimb, nu lăsa ochii în jos.

— Mai bine bea un păhărel! îi spuse Jaja, profitînd de ocazie ca să-şi umple paharul.

Maigret se hotăra cu greu. Se opri un lung moment în faţa ceasului care arăta şase şi un sfert. Apoi se întoarse şi rosti:

— Ei bine, veniţi amîndoi cu mine. Vă arestez!

Ambrosini nici măcar nu tresări, mulţumindu-se să murmure cu o fărîmă de ironie:

— Cum doriți!

Comisarul puse cei douăzeci de mii de franci în buzunar, apoi îi întinse lui Sylvie pălăria și poșeta.

— Vă pun cătușele sau îmi promiteți...

— Lăsați, că nu fugim!

Jaja plîngea în brațele tinerei, care încerca să scape din strînsoarea ei. Și ar fi fost tare greu s-o împiedici pe grăsană să însoțească grupul pînă în stradă.

Afară se aprindeau felinarele. Era din nou un moment de lîncezeală. Trecură pe lîngă strada unde se afla hotelul *Beauséjour*, dar Joseph nu aruncă nici o privire în direcția aceea.

La poliție, echipa de serviciu din cursul zilei tocmai pleca. Secretarul se grăbi să-l pună pe comisar să semneze documentele.

— Să mi-i închideți separat. Voi veni mîine să stau de vorbă cu ei.

Sylvie se așezase pe o bancă, la celălalt capăt al biroului. Joseph își răsucea o țigară pe care un agent în uniformă i-o smulse din mînă.

Maigret plecă fără să spună nimic, se întoarse încă o dată spre Sylvie, care nu se uita la el, dădu din umeri și mormăi:

— Să-ți fie de bine!

*

Aşezat pe o banchetă în autocar, nici măcar nu băgă de seamă că acesta era înţesat şi că o bătrînă stătea în picioare lîngă el. Cu capul întors spre geam, urmărind cu privirea farurile automobilelor care treceau unul după altul, fuma cu furie şi bătrîna se văzu nevoită să se aplece şi să murmure :

— Pardon, domnule...

Maigret păru că se trezeşte dintr-un vis. Se ridică imediat, fără să ştie unde să arunce cenuşa fierbinte, arătînd atît de dezorientat, încît o pereche de tineri, în spatele lui, pufni în rîs.

La şapte şi jumătate intra pe uşa turnantă a hotelului *Provençal* şi îl găsea pe inspectorul Boutigues instalat într-un fotoliu din hol, stînd de vorbă cu administratorul.

— Deci ?

— E sus..., răspunse Boutigues, care părea tulburat.

— I-aţi spus...

— Da. Nu s-a mirat. Mă aşteptam să protesteze...

Administratorul aştepta momentul să pună o întrebare, dar, imediat ce deschise gura, Maigret porni în grabă spre ascensor.

— Vă aştept? îi strigă Boutigues.

— Dacă vreţi...

Cunoştea foarte bine starea de spirit în care se afla de două-trei ore! Şi era furios la culme, aşa cum i se întîmpla întotdeauna în asemenea cazuri. Cu toate acestea, incapabil să reacţioneze...

Avea senzaţia confuză a gafei. O senzaţie pe care o avusese din clipa în care o întîlnise pe Sylvie în uşa hotelului...

Şi totuşi, ceva îl împingea să meargă mai departe!

Mai mult decît atît! Se repezea cu capul înainte cu atît mai aprig cu cît voia să se convingă pe el însuşi că avea dreptate!

Ascensorul urca uşor, bine uns. Şi Maigret îşi repeta consemnul primit: „Fără complicaţii!"

De aceea se afla la Antibes! Ca să evite complicaţiile, scandalul!

În altă împrejurare, ar fi intrat în apartamentul lui Brown fără pipă. Dar o aprinse înadins. Bătu la uşă şi intră imediat. Se pomeni exact în aceeaşi atmosferă ca în seara dinainte.

Brown se plimba de colo pînă colo, impecabil, dînd ordine secretarului, răspunzînd la telefon şi terminînd de dictat o telegramă pentru Sydney.

— Mă scuzaţi o clipă?

Nici urmă de nelinişte! Omul acela se simţea în largul lui în toate împrejurările vieţii! Se

emoţionase vreun pic dimineaţă, cînd îşi condusese tatăl pe ultimul drum în condiţii atît de neobişnuite? Oare prezenţa celor patru femei îl tulburase cît de cît?

Nici după-amiază, cînd ieşise din acel hotel deocheat, nu se tulburase! Nu ezitase nici o secundă!

Brown continua să dicteze. În acelaşi timp, aşeza o cutie cu ţigări de foi pe gheridonul aflat în faţa lui Maigret şi apăsa pe butonul soneriei.

— Să iei telefonul în camera mea, James.

Apoi majordomului care venise să ia comanda:

— Un whisky!

Cît era poză şi cît firesc în această atitudine?

„Chestie de educaţie!" îşi zise Maigret. „Probabil că a învăţat la Oxford sau la Cambridge..."

Şi era vorba de o veche ranchiună de elev al Liceului „Stanislas". O ranchiună amestecată cu admiraţie!

— Să iei şi maşina de scris, domnişoară.

Ei bine, nu! Brown o văzu pe dactilografă încărcată cu blocnotesul şi creioanele şi luă el însuşi maşina de scris cea grea, o duse în camera vecină şi încuie uşa.

Apoi aşteptă ca angajatul hotelului să aducă băutura comandată şi arătă către Maigret, căruia trebuia să-i fie servit paharul cu whisky.

Abia după ce rămaseră numai ei doi, scoase portofelul din buzunar, luă dinăuntru o foaie de hîrtie timbrată, aruncă o privire asupra ei şi i-o întinse comisarului.

— Citiţi... Înţelegeţi engleza?

— Destul de prost.

— E hîrtia pe care am cumpărat-o cu douăzeci de mii de franci în după-masa asta, la hotelul *Beauséjour*.

Se aşeză. Gestul acesta părea o destindere.

— Trebuie mai întîi să vă explic unele lucruri. Cunoaşteţi Australia? Păcat... Tatăl meu, înainte de căsătorie, deţinea o proprietate foarte mare. Mare cît un departament francez... După căsătorie, era cel mai mare crescător australian de oi, deoarece mama adusese ca zestre o proprietate aproape la fel de mare...

Harry Brown vorbea lent şi se străduia să nu rostească nici un cuvînt inutil, să fie clar.

— Sînteţi protestant? întrebă Maigret.

— Întreaga familie. La fel şi cea a mamei mele!

Vru să continue, dar Maigret îl întrerupse:

— Tatăl dumneavoastră nu şi-a făcut studiile în Europa, nu-i aşa?

— Nu! Încă nu era moda asta... A venit abia după căsătorie. După cinci ani, cînd avea deja trei copii...

Atîta pagubă dacă Maigret se înșela! În mintea lui, transpunea totul în imagini. Contura în linii mari o casă imensă, dar severă, în mijlocul proprietăților. Și oameni gravi, semănînd cu niște pastori prezbiterieni.

William Brown, care îi urma tatălui său, se căsătorea, făcea copii și se ocupa doar de afaceri...

— Într-o zi, a fost nevoit să vină în Europa din cauza unui proces...

— Singur?

— A venit singur!

Era cît se poate de simplu! Paris! Londra! Berlin! Coasta de Azur! Și Brown a băgat de seamă că, avînd o avere colosală, era, într-o lume strălucitoare, plină de seducții, aproape asemenea unui rege!

— Și nu s-a mai întors! spuse Maigret, oftînd.

— Nu! A vrut...

Procesul dura. Oamenii cu care crescătorul de oi era în legătură îl duceau în locuri de amuzament. Intra în relații cu femei.

— Timp de doi ani, și-a amînat întruna întoarcerea...

— Cine îi ținea locul acasă, la conducerea afacerilor?

— Mama... Și fratele mamei. Am primit scrisori de la oameni din țară care spuneau că...

De ajuns! Maigret era mai mult decît lămurit. Brown, care nu cunoscuse decît pămîntul lui, oile,

vecinii și păstorii, petrecea de mama focului, își oferea toate plăcerile nebănuite pînă atunci...

Amîna mereu întoarcerea, făcea procesul să dureze... Iar după terminarea procesului, găsea scuze noi ca să mai rămînă...

Cumpărase un iaht... Făcea parte dintre cele cîteva zeci de oameni care pot să cumpere orice, să-și permită orice...

— Mama și unchiul au reușit să-l pună sub consiliu judiciar?

Cei rămași acasă se apărau! Obținuseră deschiderea unui proces. Și, într-o bună dimineață, la Nisa sau la Monte Carlo, William Brown se trezi că are ca singură sursă de venit o pensie alimentară!

— Multă vreme a continuat să facă datorii și noi i le-am plătit..., spuse Harry.

— Pe urmă n-ați mai plătit?

— Pardon! Am continuat să-i plătesc o pensie de cinci mii de franci pe lună...

Maigret intuia că lucrurile încă nu erau clare. Resimțea o vagă indispoziție pe care o transpuse într-o întrebare bruscă:

— Ce i-ați propus tatălui dumneavoastră cu cîteva zile înainte să moară?

Zadarnic încerca să-și surprindă interlocutorul. Brown nu se tulbură, răspunzînd cu simplitatea sa obișnuită:

— Totuși, încă mai avea unele drepturi, nu-i așa? De cincisprezece ani se opunea judecății.

Acolo are loc un mare proces. Cinci avocați lucrează numai la asta... Și, între timp, trăim într-un regim provizoriu care ne împiedică să facem mari operațiuni...

— O clipă... De o parte, tatăl singur, trăind în Franța și reprezentat în Australia de oameni ai legii care îi apără interesele.

— Oameni ai legii care au o reputație proastă...

— Evident! În cealaltă tabără, mama, unchiul, frații și dumneavoastră...

—*Yes!*... Adică, da!

— Și ce-i ofereați tatălui dumneavoastră ca să dispară complet din circulație?

— Un milion!

— Cu alte cuvinte, era mai cîștigat, deoarece îi trimiteați o pensie mai mică decît dobînda acestei sume, dacă ar fi fost bine plasată... De ce refuza?

— Ca să ne turbeze pe noi de cap!

Harry rostise aceste cuvinte foarte politicos. Probabil nu știa că nu se prea potriveau cu personajul lui.

— Avea o idee fixă. Nu voia să ne dea pace.

— Prin urmare, a refuzat.

— Da! Și m-a anunțat că va face în așa fel încît necazurile noastre să continue chiar și după moartea lui.

— Ce necazuri?

— Procesul! Acolo ne face mult rău...

Mai avea nevoie şi de alte explicaţii? Era de ajuns să te gîndeşti la *Liberty Bar*, la Jaja, la Sylvie pe jumătate goală, la William care aducea provizii... Sau la vilă şi la cele două Martini, tînăra şi bătrîna, şi la automobilul cu care le ducea la piaţă...

Apoi să te uiţi la Harry Brown, care reprezenta elementul opus, ordinea, virtutea, dreptul, cu părul bine pieptănat, cu costumul lui sobru, cu stăpînirea de sine şi politeţea lui puţin distantă, cu secretarii lui...

„Ca să ne turbeze de cap!"

Figura lui William devenea mai vie! După atîta timp fusese asemenea fiului său, asemenea tuturor celor de *acolo*, se săturase de ordine, de virtute, de bună educaţie...

Devenise un inamic ce fusese pur şi simplu şters din cadrele familiei...

Şi, la naiba, se încăpăţîna! Ştia foarte bine că nu va avea cîştig de cauză. Ştia foarte bine că de acum era blestemat!

Dar avea să-i turbeze de cap!

Nu era în stare de orice pentru asta? Ca să-i facă să turbeze pe soţia şi pe cumnatul lui, pe copiii care îl renegau, care continuau să muncească pentru a cîştiga bani, tot mai mulţi bani...

— Dacă murea, nu-i aşa, procesul se termina, explica Harry calm, şi odată cu el toate necazurile,

toate acele povești scandaloase care îi bucură pe oamenii răi de la noi...

— Evident!

— Atunci, a făcut un testament. Nu-și putea dezmoșteni soția și copiii. Dar putea să dispună de o parte din averea lui... Știți în favoarea cui l-a făcut? În favoarea a patru femei...

Maigret se abținu cu greu să nu izbucnească în rîs. Zîmbi totuși, imaginîndu-și-le pe cele două Martini, mama și fiica, apoi pe Jaja și pe Sylvie ducîndu-se în Australia ca să-și apere interesele...

— Acest testament îl aveți în mînă?

Era lung, încheiat după toate regulile în fața notarului.

— La el făcea aluzie tatăl meu cînd spunea că, și după moartea lui, necazurile noastre vor continua...

— Cunoșteați conținutul?

— Azi-dimineață încă nu știam nimic. Cînd m-am întors la hotel, după înmormîntare, mă aștepta un bărbat...

— Un anume Joseph...

— Un fel de chelner... Mi-a arătat o copie. Mi-a spus că, dacă voiam să cumpăr originalul, trebuia să vin la un hotel din Cannes și să aduc douăzeci de mii de franci. Acest soi de oameni nu au obiceiul să mintă...

Maigret luase o atitudine severă.

— Cu alte cuvinte, eraţi dispus să distrugeţi un testament! Şi chiar s-a început executarea lui...

Brown nu se tulbură nici acum.

— Ştiu ce fac! răspunse el calm. Şi ştiu ce sînt femeile astea...

Se ridică şi se uită la paharul plin al lui Maigret.

— Nu beţi?

— Mulţumesc!

— Orice tribunal va înţelege...

— Că grupul de *acolo* trebuie să cîştige...

Ce-l făcuse pe Maigret să spună asta? Ispita gafei?

Harry Brown nu reacţionă. Se îndreptă spre uşa camerei sale, unde se auzea maşina de scris, şi spuse:

— Documentul nu a fost distrus. Vi-l las. Voi rămîne aici pînă cînd...

Uşa se deschisese deja şi secretara anunţa:

— Vă caută de la Londra...

Avea telefonul în mînă. Brown îl luă şi imediat începu să vorbească cu volubilitate în engleză.

Maigret profită ca să plece cu testamentul. Apăsă zadarnic butonul de la uşa ascensorului şi, pînă la urmă, o porni pe scări, repetînd pentru sine:

— Fără complicaţii!

În holul de la intrare, inspectorul Boutigues bea porto în compania administratorului. Din pahare mari, frumoase, de cristal! Şi cu sticla la îndemînă!

VIII

Cele patru moştenitoare

Boutigues îl însoţea pe Maigret cu un mers ţopăit. După nici douăzeci de metri, inspectorul îl anunţă:

— Am făcut o descoperire! Directorul, pe care îl cunosc de mult timp, supraveghează *Hôtel du Cap*, la Cap Ferrat, care face parte din aceeaşi societate...

Tocmai plecaseră de la *Provençal*. În faţa lor, noaptea transformase marea într-o baltă de cerneală de unde nu venea nici cel mai mic freamăt.

În dreapta se zăreau luminile din Cannes. În stînga, cele din Nisa. Iar mîna lui Boutigues arăta în întuneric, dincolo de acei licurici.

— Cunoaşteţi Cap Ferrat? E între Nisa şi Monte Carlo.

Maigret ştia. Aproape că înţelesese ce era, de fapt, Coasta de Azur: un bulevard lung care pornea de la Cannes şi se sfîrşea la Menton, un

bulevard de şaizeci de kilometri, cu vile şi, ici şi colo, un cazinou, cîteva hoteluri de lux...

Faimoasa mare albastră... Munţii... Şi toate plăcerile promise de pliantele turistice : portocali, mimoze, soare, palmieri, pini-umbrelă, terenuri de tenis, de golf, saloane de ceai şi baruri americane...

— Ce descoperire ?

— Ei bine, Harry Brown are o amantă pe Coastă ! Directorul l-a zărit de cîteva ori la Cap Ferrat, unde o vizitează... O femeie de vreo treizeci de ani, văduvă sau divorţată, foarte bine, se pare, pe care a instalat-o într-o vilă...

Oare Maigret asculta ? Privea vestita panoramă nocturnă cu un aer posac. Boutigues continuă :

— Se duce la ea cam o dată pe lună. Povestea a ajuns de pomină la *Hôtel du Cap*, pentru că Brown joacă o întreagă comedie ca să-şi ascundă relaţia. Cînd se întoarce de la ea, pe scara de serviciu, şi se preface că a stat toată noaptea în camera lui.

— E hazliu ! spuse Maigret cu atît de puţină convingere, încît inspectorul se dezumflă.

— Nu mai vreţi să fie supravegheat ?

— Nu... da...

— Vă veţi duce să staţi de vorbă cu respectiva la Cap Ferrat ?

Maigret habar nu avea. Nu putea să se gîndească la douăzeci de lucruri în acelaşi timp şi deocamdată nu se mai gîndea la Harry Brown, ci la William. Ajunşi în Piaţa Macé, comisarul dădu mîna în fugă cu însoţitorul său şi sări într-un taxi.

— Mergeţi pe drumul spre Cap d'Antibes. Vă spun eu unde să opriţi.

Şi repetă ca pentru sine: „William Brown a fost asasinat!"

*

Poarta de fier, aleea cu pietriş, apoi soneria, un bec care se aprindea deasupra uşii, paşi în hol şi uşa care se întredeschidea.

— Dumneavoastră sînteţi! suspină Gina Martini.

Îl recunoscuse imediat pe comisar şi îi făcea loc să intre.

În salon se auzea vocea unui bărbat.

— Veniţi... o să vă explic...

Bărbatul, în picioare, avea un carnet în mînă, iar bătrîna stătea aplecată, cu partea de sus a corpului, într-un şifonier.

— Domnul Petitfils... I-am cerut să vină să...

Domnul Petitfils era slab, avea mustăţi lungi şi triste şi ochii obosiţi.

— E directorul principalei agenţii care se ocupă cu închirierile de vile. L-am chemat ca să ne sfătuiască şi...

Acelaşi miros de mosc. Cele două femei îşi scoseseră hainele de doliu şi purtau capoate şi papuci.

În jur era numai dezordine. Oare lumina era mai slabă ca de obicei? Totul părea cenuşiu. Bătrîna ieşi din şifonier, îl salută pe Maigret şi explică:

— De cînd le-am văzut pe acele două femei la înmormîntare, mi-am pierdut liniştea... Atunci, m-am adresat domnului Petitfils să-i cer părerea. Crede, la fel ca mine, că trebuie făcut un inventar...

— Ce inventar?

— Al obiectelor care ne aparţin şi al celor care erau ale lui William. Lucrăm de la două după-amiază...

Se vedea! Pe mese se aflau teancuri de rufe, pe jos zăceau obiecte de tot felul, grămezi de cărţi, alte rufe în coşuri...

Iar domnul Petitfils nota totul, bifînd denumirile obiectelor.

Ce căuta Maigret acolo? Deja nu mai era vila lui Brown. Era inutil să-i mai caute amintirea acolo. Goleau şifonierele, sertarele, totul era aşezat în teancuri, triat, clasat.

— Soba a fost dintotdeauna a mea, spuse bătrîna. O aveam şi acum douăzeci de ani, în locuinţa mea din Toulouse.

— Nu vreţi să beţi ceva, domnule comisar? întrebă Gina.

Era acolo un pahar murdar: cel al omului de afaceri, care fuma, în timp ce nota, o ţigară de foi de-a lui Brown.

— Mulţumesc... Voiam doar să vă spun...

Ce să le spună?

— ...că sper ca mîine să pun mîna pe asasin...

— Aşa repede?

Se vedea bine că nu le interesa. În schimb, bătrîna întrebă:

— Probabil că aţi vorbit cu fiul, nu-i aşa?... Ce-a spus? Ce-are de gînd să facă? Vrea să vină să ne ia tot?...

— Nu ştiu... Nu cred...

— Ar fi ruşinos! Nişte oameni atît de bogaţi! Dar tocmai ăştia...

Bătrîna chiar suferea. Nesiguranţa era o adevărată tortură pentru dînsa. Se uita la toate vechiturile din jur cu o teamă cumplită că le va pierde.

Şi Maigret era cu mîna pe portofel! Ar fi fost de ajuns să-l deschidă, să scoată o foaie de hîrtie şi s-o arate celor două femei...

Oare n-ar fi jucat imediat de fericire? Oare bucuria, prea mare, n-ar fi ucis-o pe mamă?

Milioane şi milioane! Milioane care nu ar fi fost încă ale lor, evident, şi pentru care ar fi trebuit să meargă în Australia ca să le obţină, intentînd procese peste procese!

Dar s-ar fi dus! Parcă le şi vedea luînd pachebotul, apoi debarcînd acolo cu un aer cît se poate de demn! Şi nu ar fi avut ca om de afaceri un Petitfils, ci notari şi avocaţi...

— Vă las să vă faceţi treaba. Vin mîine.

Taxiul îl aştepta la poartă. Urcă fără să dea vreo adresă şi şoferul aşteptă, ţinînd portiera deschisă.

— La Cannes..., spuse în sfîrşit Maigret.

Şi era obsedat de aceleaşi gînduri.

„Brown a fost asasinat! Fără complicaţii!"

Afurisitul de Brown! Dacă rănile ar fi fost la piept, s-ar fi putut crede că s-a sinucis ca să-i facă pe toţi să turbeze. Dar nu te poţi înjunghia singur în spate, ce naiba!

Dar acum nu el îl intriga pe Maigret. Comisarul avea impresia că îl cunoaşte la fel de bine ca şi cum ar fi fost prietenul lui dintotdeauna.

Mai întîi, William în Australia... Un băiat bogat, bine-crescut, puţin cam timid, care locuia cu părinţii, se căsătorise cînd îi venise vremea cu o fată cum se cuvine şi îi făcuse copii...

Acel Brown semăna destul de bine cu Brown-fiul... Poate că uneori îl cuprindea şi pe el melancolia, avea dorinţe tulburi, dar probabil că le

punea pe seama unei indispoziţii trecătoare şi lua un purgativ.

Acelaşi William în Europa... Digurile care se rupeau brusc... Nu se mai putea stăpîni... Totul îi lua minţile, toate posibilităţile care i se ofereau...

Şi devenea un familiar al acelui bulevard care se întindea de la Cannes la Menton... Iaht la Cannes... partide de bacara la Nisa... şi tot restul! Şi o lene incomensurabilă la gîndul de a se întoarce *acolo*...

„Luna viitoare..."

Iar luna următoare spunea la fel!

Atunci i-au tăiat veniturile. Cumnatul veghea! Toţi membrii familiei Brown şi cei interesaţi de afacerile ei se apărau!

El nu era în stare să-şi părăsească bulevardul, atmosfera moleşitoare a Coastei, toleranţa şi frivolitatea ei...

Adio iaht! O vilişoară...

În privinţa femeilor, cobora şi aici cîteva trepte şi ajungea la Gina Martini.

Un dezgust... O nevoie de dezordine, de moliciune... Vila de la Cap d'Antibes fiind încă prea burgheză...

Descoperise *Liberty Bar*... pe Jaja... pe Sylvie...

Şi acolo, în Australia, continua procesul contra tuturor cumpătaţilor din familia Brown, ca să-i facă să turbeze... Şi se asigura, printr-un testament, că vor turba şi după moartea lui...

Dacă avea sau nu dreptate, asta nu-l privea pe Maigret. Totuşi, comisarul nu putea să nu compare tatăl cu fiul, cu Harry Brown, sobru, stăpîn pe el, care ştiuse să ţină seama de împrejurări.

Lui Harry nu-i plăcea dezordinea. Harry avea totuşi nevoi suspecte!

Şi îşi instala o amantă la Cap Ferrat... O amantă respectabilă, care ştia să trăiască, văduvă sau divorţată, discretă...

Nici la hotelul la care stătea nu trebuia să se ştie că a dormit prin străini!

Ordine... Dezordine... Ordine... Dezordine...

Maigret era arbitrul, pentru că avea în buzunar faimosul testament.

Putea să le dea drumul în arenă celor patru femei!

Sosirea *acolo* a femeilor lui Brown ar fi fost ceva nemaivăzut, deosebit de pitoresc! Jaja cu picioarele ei sensibile, cu gleznele umflate, sînii obosiţi... Sylvie care, în intimitate, nu putea suporta decît un capot peste corpul slab...

Apoi bătrîna Martini cu obrajii plini de fard scorojit! Şi Gina cu mirosul ei de mosc, devenit un fel de miros *sui-generis*.

Taxiul mergea pe faimosul bulevard al Coastei de Azur. Se zăreau luminile din Cannes.

„Fără complicaţii!"

Taxiul opri în faţă la *Ambassadeurs*, iar şoferul întrebă:

— Unde vă mai duc?

— Nicăieri! E bine aşa!

Maigret plăti. Cazinoul era luminat. Soseau cîteva maşini luxoase, pentru că era aproape nouă seara.

Şi, în acelaşi timp, alte douăsprezece cazinouri îşi aprindeau luminile între Cannes şi Menton. Şi sute de maşini de lux...

Maigret ajunse pe jos la străduţa unde se afla *Liberty Bar* şi constată că acesta era închis. Înăuntru era întuneric. Prin fereastra vitrinei, doar un felinar arunca o lumină vagă peste tejghea şi jocul mecanic.

Bătu la uşă. Şi se mira tare mult de vacarmul provocat pe străduţă de bătăile lui. În clipa următoare, o uşă se deschidea în spatele lui: cea a barului de vizavi. Chelnerul îi strigă lui Maigret:

— O căutaţi pe Jaja?

— Da.

— Cine sînteţi?

— Comisarul.

— Atunci, trebuie să vă transmit un mesaj. Jaja se va întoarce peste cîteva minute. M-a rugat să vă spun să aşteptaţi. Dacă vreţi să intraţi aici...

— Mulţumesc.

Prefera să se plimbe pe afară. În barul de vizavi erau cîţiva clienţi care arătau destul de

dubios. Undeva se deschise o fereastră. O femeie, auzind zgomot, întrebă timid:

— Tu eşti, Jean?

— Nu!

Şi Maigret, plimbîndu-se pe străduţă, repeta pentru sine: „Înainte de orice, trebuie aflat cine l-a ucis pe William!"

Ora zece... Jaja nu mai venea. De fiecare dată cînd auzea paşi, Maigret tresărea, sperînd că aşteptarea lui luase sfîrşit. Dar nu era ea...

Orizontul însemna cincizeci de metri de străduţă prost pavată, lată de doi metri, vitrina luminată a unui bar şi celălalt local învăluit în umbră...

Şi case vechi, strîmbe, cu ferestre care nici măcar nu mai erau dreptunghiulare! Maigret intră în barul de vizavi.

— Nu v-a spus unde se duce?

— Nu. Nu vreţi să beţi ceva?

Iar consumatorii, cărora li se spusese cine era, îl măsurau cu privirea din cap şi pînă în picioare.

— Mulţumesc!

Merse din nou pînă la colţul străzii, frontieră între lumea degradantă şi cheiurile bine luminate, însufleţite de o viaţă normală.

Zece şi jumătate... Unsprezece... Prima cafenea din colţ se numea *Harry's Bar*. De acolo telefonase

Maigret după-amiază, împreună cu Sylvie. Intră și se îndreptă spre cabină.

— Vreau cu ofițerul de serviciu de la poliție... Alo!... Poliția!... Aici comisarul Maigret... Cele două persoane pe care vi le-am adus mai devreme nu au fost vizitate de nimeni?

— Ba da... De o femeie grasă.

— Cu cine a stat de vorbă?

— Mai întîi cu femeia. Apoi cu bărbatul. N-am știut ce să facem... Nu ne-ați lăsat instrucțiuni.

— Cît timp a trecut de-atunci?

— O oră și jumătate. A adus țigări și prăjituri.

Maigret închise nervos. Apoi ceru imediat legătura cu hotelul *Provençal*.

— Alo!... Aici poliția... Da, comisarul pe care l-ați văzut mai devreme... Puteți să-mi spuneți dacă domnul Harry Brown a primit vreo vizită?

— Acum un sfert de oră... O femeie... Destul de prost îmbrăcată...

— Unde era domnul Brown?

— Lua cina, în sala de mese. A condus-o la el în cameră.

— Și a plecat?

— Cobora chiar în momentul în care ați sunat.

— Foarte grasă, nu? Foarte vulgară?

— Exact.

— Avea un taxi?

— Nu. A plecat pe jos.

Maigret închise, se aşeză la o masă, apoi comandă varză cu cîrnaţi şi o bere.

„Jaja s-a văzut cu Sylvie şi Joseph... A fost trimisă cu o însărcinare la Harry Brown... Se întoarce cu autocarul, aşa că mai întîrzie o jumătate de oră..."

Mîncă şi citi un ziar rămas pe o masă. Doi amanţi se sinuciseseră la Bandol. Bărbatul era căsătorit în Cehoslovacia.

— Vreţi şi legume?

— Mulţumesc! Cît face? Staţi puţin! Mai daţi-mi o bere...

Şi, cinci minute mai tîrziu, se plimba din nou pe străduţă, în apropiere de vitrina de la *Liberty Bar*.

Probabil că acum cortina se ridicase la cazinou. Seară de gală. Operă. Dans. Supeu. Dancing. Ruletă şi bacara...

Şi la fel de-a lungul celor şaizeci de kilometri! Sute de femei pîndindu-i pe cei ce veneau să supeze. Sute de crupieri pîndind jucătorii! Şi sute de gigolo, dansatori, chelneri pîndind femeile...

Alte sute de oameni de afaceri, ca domnul Petitfils, cu lista lor de vile de vînzare sau de închiriat, pîndindu-i pe turiştii de lux...

Din loc în loc, la Cannes, la Nisa, la Monte Carlo, găseai cîte un cartier mai prost luminat

decît celelalte, străduțe, maghernițe ciudate, umbre fofilîndu-se pe lîngă ziduri, femei bătrîne și tinere, jocuri mecanice și camere de locuit în dosul prăvăliilor...

Drojdia societății...

Jaja nu mai sosea ! Maigret tresări de zece ori, auzind zgomot de pași. În cele din urmă, nu îndrăzni să mai treacă prin fața barului de vizavi, al cărui chelner îl privea ironic.

În acest timp, mii, zeci de mii de oi păsteau iarba familiei Brown, pe pășunile familiei Brown, păzite de servitorii familiei Brown... Zeci de mii de oi care poate că erau tunse – pentru că la antipozi era probabil ziua în amiaza mare –, pentru a umple cu lînă vagoane, apoi cargoboturi...

Și marinari, ofițeri, căpitani...

Și toate vapoarele ce veneau spre Europa, cu ofițerii care verificau termometrele (ca să se asigure că temperatura era favorabilă mărfii), și misiții de la Amsterdam, Londra, Liverpool, Le Havre care discutau despre cursurile pe piață... Și Harry Brown, aflat la *Provençal*, primind telegrame de la frații și de la unchiul lui, telefonînd agenților...

Puțin mai devreme, Maigret citise în ziar:

Stăpînul credincioșilor, capul islamului, și-a căsătorit fiica cu prințul...

Şi:

Petreceri mari au avut loc în India, Iran, Afganistan...

Apoi:

O cină de gală a avut loc la Nisa, în Palatul Mediteranei, unde se remarcau...

Fiica marelui preot se căsătorea la Nisa... O nuntă pe bulevardul de şaizeci şi ceva de kilometri... Şi acolo, la naiba, sute de mii de oameni care...

Dar Jaja tot nu mai venea! Maigret cunoştea fiecare piatră din pavaj, toate faţadele de pe străduţă. O fetiţă cu părul prins în codiţe împletite îşi făcea temele lîngă o fereastră.

Să fi avut autocarul un accident? Să fi trebuit Jaja să se ducă în altă parte? Fugise?

Dincolo de vitrina barului, lipindu-şi fruntea de geam, Maigret zări pisica lingîndu-şi labele.

Şi iar îi veneau în minte fragmente din ziar:

Aflăm de pe Coasta de Azur că Maiestatea Sa regele... a sosit la proprietatea sa de la Cap Ferrat, însoţit de...

Se anunţă de la Nisa arestarea domnului Graphopoulos, ce a fost surprins în momentul în care, într-o sală de bacara, tocmai cîştigase cinci sute şi ceva de mii de franci folosind un sabot trucat...

Apoi o propoziţie scurtă:

Subdirectorul poliţiei jocurilor de noroc este compromis.

Pe toţi dracii! Dacă unul ca William Brown ceda, un amărît care cîştiga două mii de franci pe lună era obligat să fie erou?

Maigret era furios. Se săturase de aşteptat! Se săturase mai ales de acea atmosferă care nu se potrivea deloc cu temperamentul lui.

Nu înţelegea de ce îl trimiseseră aici cu un consemn atît de ridicol: *„Fără complicaţii!"*

Fără complicaţii? Şi dacă i-ar fi fost pe plac să scoată testamentul, un testament adevărat, imposibil de contestat? Şi să le trimită pe cele patru femei *acolo*?

Paşi... Nici măcar nu întoarse capul! După cîteva clipe, auzi o cheie răsucindu-se în broască şi o voce pierită spunînd:

— Eraţi aici?

Jaja. O Jaja obosită, ţinînd cheia cu o mînă tremurîndă. O Jaja în mare ţinută, cu pardesiu mov şi pantofi roşii ca sîngele.

— Intraţi... Staţi puţin.. Să aprind lumina...

Pisica torcea deja, frecîndu-se de picioarele ei hidropice. Jaja căuta comutatorul.

— Cînd mă gîndesc că amărîta asta de Sylvie...

În sfîrşit! Aprinse lumina. Se putea vedea. Chelnerul de la cafeneaua de vizavi îşi lipise faţa răutăcioasă de geam.

— Intraţi, vă rog... Nu mai pot... Toate emoţiile prin care am trecut...

Jaja deschise cealaltă uşă şi se duse direct spre sobă, dădu focul mai mic şi mută o cratiţă.

— Staţi jos, domnule comisar. Numai să mă schimb şi vă stau la dispoziţie...

Încă nu-l privise în ochi. Stătea cu spatele la Maigret şi repeta:

— Amărîta de Sylvie...

Şi urcă scările mezaninului, continuînd să vorbească în timp ce se schimba, ridicînd puţin vocea:

— O fată bună... Dacă ar fi vrut. Dar astea plătesc întotdeauna pentru alţii. Am avut eu dreptate cînd i-am spus...

Maigret se aşezase la masă. În faţa lui zăceau resturi de brînză, de piftie de cap de porc şi sardele.

Auzi deasupra capului zgomotul pantofilor pe care Jaja şi-i scotea din picioare şi al papucilor de casă pe care îi trăgea spre ea.

Apoi o auzi cum ţopăia pe loc ca să-şi scoată pantalonii fără să stea jos.

IX

Trăncăneli

— Prin cîte emoţii am trecut, iar o să mi se umfle picioarele...

Jaja se oprise un moment din plimbarea ei prin cameră. Se aşezase şi, cu pantofii scoşi, îşi fricţiona picioarele care o dureau, cu o mişcare inconştientă, în timp ce vorbea.

Vorbea tare, pentru că şi-l imagina pe Maigret jos, şi se mira foarte mult cînd îl văzu făcîndu-şi apariţia pe scară.

— Eraţi aici? Nu vă uitaţi la dezordine... De cînd se întîmplă toate astea...

Maigret nu ştia prea bine de ce urcase. Sau poate că, în timp ce o asculta pe Jaja vorbind, îşi dăduse brusc seama că încă nu văzuse mezaninul.

Acum se oprise în capătul de sus al scării. Jaja continua să-şi fricţioneze picioarele şi vorbea întruna, cu o volubilitate crescîndă.

— Să fi mîncat în seara asta? Nu cred. Ce rău mi-a făcut cînd am văzut-o pe Sylvie acolo!...

Îmbrăcase şi ea un capot, dar peste o lenjerie de un roz strident. O lenjerie foarte scurtă, împodobită cu dantelă, care contrasta cu carnea ei grasă şi foarte albă.

Patul nu era făcut. Maigret îşi zise că, dacă cineva l-ar fi văzut în acel moment, cu greu ar fi putut să-l convingă că se afla acolo doar ca să schimbe o vorbă.

O cameră oarecare, mai puţin modestă decît s-ar fi putut crede. Un pat de acaju, foarte burghez. O masă rotundă. O comodă. În schimb, oala de noapte stătea în mijlocul încăperii, iar masa era plină de farduri, servеţele murdare şi borcane cu cremă.

Jaja oftă, punîndu-şi, în sfîrşit, papucii.

— Mă întreb cum s-or sfîrşi toate astea!

— Aici dormea William cînd...

— N-am decît camera asta şi cele două de jos.

Divanul dintr-un colţ al camerei avea catifeaua uzată.

— Se culca pe divan?

— Depinde... Uneori eu...

— Şi Sylvie?

— Cu mine.

Camera avea tavanul atît de jos, încît Maigret îl atingea cu pălăria. Fereastra era îngustă, cu o perdea de catifea verde. Lampa electrică nu avea abajur.

Nu era nevoie de un mare efort de imaginaţie ca să-ţi închipui viaţa obişnuită din acea încăpere. William şi Jaja urcînd aici, aproape întotdeauna beţi, apoi Sylvie care se întorcea acasă şi se strecura lîngă grăsană...

Dar cînd se trezeau? Cu lumina puternică de afară...

Jaja nu mai fusese niciodată atît de vorbăreaţă. Vorbea cu o voce plîngăcioasă, ca şi cum ar fi sperat să fie compătimită.

— Pun prinsoare că o să mă îmbolnăvesc... Da, da! Simt... Ca acum trei ani, cînd nişte marinari s-au bătut chiar la mine în faţă. Unul a fost tăiat cu briciul şi...

Se ridicase în picioare. Privea în jur, căutînd ceva, apoi uită ce căuta.

— Aţi mîncat? Veniţi să mîncăm ceva!

Maigret coborî scara în faţa ei şi o văzu apoi îndreptîndu-se spre maşina de gătit, punînd cărbuni şi amestecînd cu o lingură într-o cratiţă.

— Cînd sînt singură, nu mă trage inima să gătesc. Şi cînd mă gîndesc că Sylvie e în momentul ăsta...

— Auzi, Jaja?

— Ce?

— Ce ţi-a spus Sylvie în după-amiaza asta, cînd eu eram în bar ca să servesc un client?

— A, da!... Am întrebat-o ce era cu banii ăia. Mi-a răspuns că nu ştie, că era o combinaţie de-a lui Joseph....

— Şi în seara asta?

— Ce, în seara asta?

— Cînd te-ai dus s-o vezi la poliţie...

— Acelaşi lucru. Se întreba ce pusese la cale Joseph.

— E de mult timp cu el?

— E cu el fără să fie... Nu trăiesc împreună. L-a întîlnit undeva, probabil la curse, în orice caz nu aici... El i-a spus că ar putea să-i facă servicii, să-i aducă clienţi. Evident, cu meseria lui!... E un băiat instruit, educat. Da' mie nu mi-a plăcut niciodată...

Într-o cratiţă mai rămăsese puţină linte, pe care Jaja o vărsă într-o farfurie.

— Nu vreţi? Nu? Turnaţi-vă ceva de băut. Pe mine nu mă mai trage inima la nimic... Am încuiat uşa din faţă?

Maigret se aşezase călare pe scaun, ca după-amiază. Se uita la ea cum mînca şi o asculta.

— Înţelegeţi, oamenii ăştia, mai ales cei din cazinouri, au combinaţii prea complicate pentru noi... Şi totdeauna femeia se lasă prinsă. Dacă Sylvie m-ar fi ascultat...

— Cu ce misiune te-a însărcinat Joseph în seara asta?

Ea se prefăcu un moment că nu înţelege, uitîndu-se la Maigret cu gura plină.

— A, da!... Pentru fiul...

— Ce te-ai dus să-i spui?

— Să aranjeze să fie eliberaţi, altfel...

— Altfel ce?

— O, ştiam eu că n-o să-mi daţi pace! Dar trebuie să recunoaşteţi că m-am purtat întotdeauna frumos cu dumneavoastră. Eu una fac tot ce pot! N-am nimic de ascuns...

Maigret ghici cauza acelei volubilităţi, a vocii plîngăreţe.

La întoarcere, Jaja se oprise prin cîteva localuri, ca să prindă curaj!

— În primul rînd, tot eu am reţinut-o pe Sylvie şi am împiedicat-o să se înhăiteze de-a binelea cu Joseph... Pe urmă, cînd am înţeles că era ceva care...

— Aşa?

A fost ceva mai mult comic decît tragic. În timp ce mînca, începu să plîngă. Şi era un spectacol grotesc să vezi o femeie grasă, cu capot mov, în faţa farfuriei cu linte, smiorcăindu-se ca un copil.

— Nu mă luaţi repede. Lăsaţi-mă să mă gîndesc! Credeţi că pot să mă adun aşa... Haide, daţi-mi să beau!...

— Imediat!

— Daţi-mi să beau şi o să spun tot...

Maigret cedă şi îi turnă un sfert de pahar.

— Ce vreţi să ştiţi?... Ce spuneam?... Am văzut cei douăzeci de mii de franci... Oare erau cei din buzunarul lui William?

Maigret trebuia să facă un efort ca să-şi păstreze luciditatea pentru că, puţin cîte puţin, se instala un decalaj – în parte, poate, şi din cauza atmosferei, dar mai sigur din cauza sporovăielii lui Jaja.

— William...

Dintr-o dată, Maigret înţelese. Jaja crezuse că cei douăzeci de mii de franci au fost furaţi de la Brown după ce fusese asasinat!

— Asta ai crezut mai devreme?

— Nu mai ştiu ce-am crezut... Uite, nu-mi mai e foame! N-aveţi ţigări?

— Fumez doar pipă.

— Trebuie să mai fie pe undeva... Sylvie avea mereu.

Şi căuta zadarnic prin sertare.

— Întotdeauna sînt duse în Alsacia?

— Cine? Ce? Despre ce vorbeşti?

— Despre femei. Cum îi zice? Închisoarea de la... Începe cu Hau. Pe vremea mea...

— Cînd erai la Paris?

— Da... Numai despre asta se vorbea... Se pare că e o severitate atît de mare, încît deţinutele încearcă să se sinucidă. Şi cred că am citit nu demult într-un ziar că sînt acolo şi deţinute de optzeci de ani... Nu mai sînt ţigări. Probabil că le-a luat Sylvie cu ea...

— Ei îi e teamă să nu ajungă acolo?

— Lui Sylvie? Nu ştiu... M-am gîndit la asta în autobuz, la întoarcere. În faţa mea era o femeie bătrînă şi...

— Stai jos.

— Da... Nu trebuie să mă băgaţi în seamă. N-am nici o putere. Nu-mi găsesc locul nicăieri... Ce spuneam?

Şi, cu o expresie de spaimă în ochi, îşi trecea mîna peste frunte, făcînd să-i cadă pe obraz o şuviţă din părul roşcat.

— Sînt tristă... Haide, daţi-mi să beau!

— Doar după ce o să-mi spui ce ştii.

— Dar nu ştiu nimic! Ce să ştiu? Întîi am fost la Sylvie... Dar poliţaiul a stat lîngă noi să asculte ce vorbim. Îmi venea să plîng... Sylvie mi-a şoptit, îmbrăţişîndu-mă, că Joseph era de vină...

— Pe urmă ai stat de vorbă cu el?

— Da... V-am mai spus. M-a trimis la Antibes să-l avertizez pe Brown că dacă...

Îşi căuta cuvintele. S-ar fi zis că erau momente cînd uita ce vrea să spună, aşa cum li se întîmplă

unora dintre beţivi. Atunci se uita la Maigret cu spaimă, ca şi cum ar fi simţit nevoia să se agaţe de el.

— Nu mai ştiu. Nu trebuie să mă torturaţi. Sînt doar o biată femeie... Totdeauna am încercat să fac pe plac tuturor...

— Nu! O clipă...

Jaja apucase paharul, însă Maigret i-l luase repede din mînă pentru că prevedea momentul în care, beată criţă, ar fi cuprins-o somnul.

— Te-a primit Harry Brown?

— Nu... Da... Mi-a spus că, dacă îi mai ies în cale, o să ajung la răcoare...

Apoi, brusc, triumfătoare:

— Hossegor! Nu!... Hossegor e altceva... E dintr-un roman! Haguenau... Ăsta e...!

Era numele închisorii despre care pomenise mai înainte.

— Se pare că n-au dreptul nici măcar să vorbească. Credeţi că-i adevărat?

Jaja nu-i mai dăduse niciodată pînă atunci o asemenea dovadă de inconsistenţă. Pînă acolo încît, în unele momente, te puteai întreba dacă nu cădea în mintea copiilor.

— Evident, dacă Sylvie e complice, o să ajungă la...

Şi începu să vorbească mai mult şi mai repede ca niciodată, în timp ce pe obraji îi apăreau pete roşietice de fierbinţeală.

— În seara asta am înțeles totuși multe lucruri... Acum știu de unde sînt cei douăzeci de mii de franci. I-a adus Harry Brown, fiul lui William, ca să plătească...

— Ce să plătească?

— Tot!

Și îl privea cu un aer triumfător, provocator.

— Nu sînt chiar atît de proastă pe cît par. Cînd fiul a aflat că există un testament...

— Știi de testament?

— William ne-a vorbit despre el luna trecută... Eram aici toți patru.

— Adică el, tu, Sylvie și Joseph...

— Da. Dădusem gata o sticlă, pentru că era aniversarea lui William. Și vorbeam despre tot felul de lucruri. La băutură povestea despre Australia, despre nevasta lui, despre cumnat...

— Și ce-a spus William?

— C-o să-i tragă pe toți în piept la moartea lui! A scos testamentul din buzunar și ne-a citit o parte din el. Nu tot... N-a vrut să citească numele celorlalte două femei. Ne-a spus că o să-l depună curînd la un notar.

— Și asta se întîmpla acum o lună! Joseph îl cunoștea atunci pe Harry Brown?

— Cu el, nu se știe niciodată. Cunoaște multă lume, din cauza profesiei...

— Și crezi că l-a prevenit pe fiu?

— N-am spus asta! N-am spus nimic... Dar nu poți să nu te gîndești că... Să știți că bogații ăștia nu fac mai multe parale decît ceilalți... Să presupunem că Joseph s-a dus la el să-i zică tot. Fiul lui Brown, cu aerul cel mai nevinovat, spune că i-ar plăcea să aibă testamentul. Dar, pentru că William ar putea să facă altul, ar fi mai bine ca William să și moară...

Maigret uitase să o păzească. Jaja își turnase în pahar. Era prea tîrziu ca s-o mai împiedice să bea. Cînd vorbi din nou, comisarul îi simți răsuflarea oribilă, îmbibată de alcool.

Și se apleca spre el, se apropia de dînsul! Se dădea mare, făcea pe misterioasa!

— ...Să și moară!... Asta spuneam? Și atunci, se vorbește de bani. Pentru douăzeci de mii de franci... Și poate încă douăzeci de mii după... Nu se știe niciodată. Zic și eu ce cred. Pentru că lucrurile astea se plătesc juma-juma... Iar Sylvie...

— Nu știa nimic?

— Dacă vă spun că habar n-am! N-a bătut cineva la ușă?...

Înțepenise brusc de spaimă. Ca să o liniștească, Maigret se văzu obligat să întredeschidă prima ușă. Cînd se întoarse, văzu că profitase ca să mai bea un pahar.

— Nu v-am spus nimic... Nu știu nimic... Înțelegeți? Sînt doar o biată femeie! O biată femeie care și-a pierdut bărbatul și...

Și iar izbucni în plîns, ceea ce era și mai penibil decît restul.

— Jaja, după părerea ta, ce să fi făcut William în ziua aceea, între două și cinci?

Îl privi fără să răspundă, fără să se oprească din plîns. Totuși, suspinele ei erau deja mai puțin sincere.

— Sylvie a plecat cu cîteva clipe înaintea lui... Nu crezi cumva că ar fi putut, de exemplu...

— Cine?

— Sylvie și William...

— Ce să poată?

— De unde să știu eu! Să se întîlnească undeva... Sylvie nu e urîtă... E tînără... Și William...

Maigret nu o slăbea din ochi. Continuă cu o indiferență prefăcută:

— Se întîlnesc într-un loc unde Joseph îi așteaptă și își pune planul în aplicare...

Jaja nu spuse nimic. În schimb, se uită la Maigret încruntîndu-se, ca și cum ar fi făcut un efort extraordinar să înțeleagă. Și acest efort era explicabil. Avea ochii tulburi și probabil că și gîndurile îi erau în ceață.

— Harry Brown află povestea cu testamentul și comandă crima. Sylvie îl atrage pe William într-un loc potrivit... Joseph face treaba... Apoi, Harry Brown este invitat să-i dea banii lui Sylvie, într-un hotel din Cannes...

Stătea nemişcată. Asculta, năucită sau abrutizată.

— După ce e prins, Joseph te trimite la Harry să-i spui că, dacă nu va obţine eliberarea lui, va vorbi...

Jaja strigă pur şi simplu:

— Asta e! Da, asta e!

Se ridicase în picioare. Gîfîia. Şi părea că ezită între nevoia de a plînge şi cea de a izbucni în rîs.

Deodată, îşi prinse capul cu amîndouă mîinile, cu un gest convulsiv, îşi răvăşi părul şi bătu din picioare.

— Asta e! Iar eu... eu... eu care...

Maigret nu se mişca de pe scaun, uitîndu-se la ea oarecum mirat. Va face o criză de nervi, va leşina?

— Eu... eu...

Comisarul nu putu să prevadă gestul. Jaja apucă deodată sticla şi o aruncă de podea, făcînd-o ţăndări.

— Eu care...

Prin cele două uşi se vedea doar lumina slabă a unui felinar şi se auzea cum chelnerul de vizavi trăgea obloanele. Probabil că era foarte tîrziu. Tramvaiele nu se mai auzeau de mult.

— Nu vreau, auziţi? strigă ea cu o voce stridentă. Nu!... Nu asta! Nu vreau... Nu-i adevărat... E...

— Jaja!

Auzirea propriului nume nu o liniștea însă. Ajunsese în culmea frenezieî și, la fel de brusc cum apucase sticla, se aplecă, luă ceva de jos și strigă:

— Nu Haguenau... Nu-i adevărat!... Sylvie n-a...

În întreaga sa carieră, Maigret nu mai asistase niciodată la un spectacol atît de josnic. Jaja ținea în mînă o bucată de sticlă. Și, în timp ce vorbea, își crestă încheietura mîinii, exact în dreptul arterei.

Avea ochii holbați. Părea că-și pierduse mințile.

— Haguenau... Eu... Nu Sylvie!...

Sîngele țîșni, murdărindu-i mîna și cravata lui Maigret în momentul în care reușea, în sfîrșit, să o apuce de ambele brațe.

Preț de cîteva secunde, Jaja, năucă, dezorientată, se uită la sîngele roșu ce curgea și care era chiar al ei. Apoi se moleși toată. Maigret o sprijini o clipă, apoi o lăsă să alunece pe podea și încercă să preseze artera cu degetul.

Era nevoie de o sfoară. Se uită în jur, cuprins de panică. Văzu un fier de călcat electric, băgat în priză, și îi smulse firul. În acest timp, sîngele continua să curgă.

Ajunse iar lîngă Jaja, care nu mai mișca, și i-l înfășură pe încheietura mîinii, strîngînd din toate puterile.

În stradă nu se mai vedea decît lumina becului de gaz. Barul de vizavi se închisese.

Ieşi în aerul călduţ al serii şi, cu un mers şovăielnic, se îndreptă spre strada mai luminată care începea la două sute de metri mai încolo.

De acolo se vedeau rampele luminoase ale cazinoului, automobilele, şoferii adunaţi în preajma portului şi catargele iahturilor care abia dacă se legănau.

Un agent de poliţie stătea nemişcat în mijlocul intersecţiei.

— Un medic... La *Liberty Bar*... Repede...

— Localul acela mic care...

— Da! Localul acela mic care! strigă Maigret la capătul răbdării. Dar repede, fir-ar să fie!

X

Divanul

Cei doi bărbaţi urcau scara cu mare grijă, dar corpul era greu şi spaţiul îngust. Astfel că Jaja, ţinută de umeri şi de picioare, îndoită de la jumătate, cînd se lovea de balustradă, cînd de perete, cînd atingea uşor treptele.

Doctorul, aşteptînd şi el să urce, privea în jur curios, în timp ce Jaja gemea uşor, ca un animal inconştient. Un geamăt atît de slab, atît de ciudat modulat, încît, deşi răsuna în întreaga locuinţă, nu-i puteai repera provenienţa, aşa cum se întîmplă cu vocea ventrilocilor.

În camera joasă de la mezanin, Maigret pregăti patul, apoi dădu o mînă de ajutor agenţilor ca s-o ridice mai mult pe Jaja, care era grea, inertă, deşi părea o păpuşă mare din cîlţi.

Îşi dădea oare seama ce se întîmpla cu ea? Ştia unde e dusă? Din cînd în cînd, deschidea ochii, dar nu se uita la nimeni şi la nimic.

Gemea întruna, cu faţa ca de piatră.

— Are dureri mari? îl întrebă Maigret pe doctor.

Era un bătrînel extrem de amabil, meticulos, foarte tulburat că se afla într-un astfel de decor.

— Probabil că n-are nici o durere. Presupun că e prea sensibilă. Sau din cauza spaimei...

— E conştientă de ce se întîmplă?

— Uitîndu-te la ea, n-ai crede. Şi totuşi...

— E beată moartă! spuse Maigret, oftînd. Mă întrebam doar dacă durerea a trezit-o din beţie...

Cei doi agenţi aşteptau instrucţiuni şi se uitau şi ei în jur curioşi. Perdelele nu erau trase. Maigret desluşi la fereastra de vizavi conturul palid al unui chip pe fundalul unei camere cufundate în întuneric. Lăsă storul şi chemă un agent într-un colţ.

— Să mi-o aduci aici pe femeia pe care v-am predat-o mai devreme. O anume Sylvie. Nu şi pe bărbat!

Apoi, celuilalt agent:

— Aşteaptă-mă jos.

Doctorul făcuse tot ce trebuia să facă. Pusese pense hemostatice şi fixase artera cu agrafe. Acum se uita cu un aer contrariat la femeia aceea grasă care gemea întruna. Ca să nu stea degeaba, îi lua pulsul, îi pipăia fruntea şi mîinile.

— Veniţi puţin, doctore! spuse Maigret, care stătea rezemat într-un colţ al încăperii.

Apoi, cu glas scăzut:

— Aş vrea să profitaţi de starea ei de imobilitate ca să-i faceţi un consult general. Organele esenţiale, bineînţeles...

— Dacă vreţi! Dacă vreţi!

Doctoraşul părea din ce în ce mai uluit şi probabil se întreba dacă Maigret era cumva rudă cu Jaja. Scoase cîteva instrumente din trusă şi, pe îndelete, începu să-i ia tensiunea arterială, dar fără tragere de inimă.

Nemulţumit, repetă de trei ori operaţiunea, se aplecă peste piept, descheie nasturii capotului şi căută un prosop curat pe care să-l pună între urechea sa şi sînul femeii. Dar nu găsi în cameră. Aşa că folosi batista.

Cînd se ridică, în sfîrşit, era încruntat.

— Evident!

— Ce, evident?

— N-o mai duce mult! Inima e foarte slăbită. Şi, în plus, e hipertrofiată, iar tensiunea arterială e înspăimîntătoare.

— Şi cît ar mai avea...?

— Asta e cu totul altceva... Dacă ar fi vorba de unul dintre pacienţii mei, i-aş recomanda repaus absolut, la ţară, şi un regim extrem de sever.

— Evident, fără alcool.

— Nici picătură de alcool! O igienă perfectă!

— Şi aţi salva-o?

— N-am spus asta. Să zicem că i-aș prelungi viața cu un an...

Deveniră amîndoi atenți în același timp, pentru că remarcaseră tăcerea din jur. Ceva lipsea ambianței, și acest ceva era geamătul lui Jaja.

Cînd se întoarseră spre pat, o văzură cu capul ridicat pe un braț, încruntată, gîfîind.

Auzise. Înțelesese. Și se părea că îl făcea răspunzător pe doctor de starea ei.

— Vă simțiți mai bine? o întrebă acesta, ca să spună ceva.

Atunci, cu o expresie disprețuitoare, ea își lăsă iar capul pe pernă, fără o vorbă, închizînd ochii.

Medicul nu știa dacă mai era nevoie de el. Se apucă să-și aranjeze instrumentele în trusă și probabil că vorbea în gînd, pentru că, din cînd în cînd, dădea din cap cu un aer dezaprobator.

— Puteți pleca! îi spuse Maigret cînd îl văzu că terminase. Presupun că nu mai e nici un pericol?

— În orice caz, nu imediat...

După plecarea lui, Maigret se așeză pe un scaun, la picioarele patului, apoi umplu o pipă, pentru că mirosul de farmacie care domnea în cameră îl îngrețoșa. De asemenea, ascunse sub șifonier, neștiind unde să-l pună, ligheanul folosit la spălarea plăgii.

Era calm și greoi. Se uita fix la fața femeii, care părea mai buhăită ca de obicei. Poate pentru

că părul, dat pe spate, era rar, descoperind o frunte mare şi bombată, cu o cicatrice mică deasupra tîmplei.

În stînga patului se afla divanul.

Jaja nu dormea, Maigret era sigur de asta. Ritmul respiraţiei era regulat. Genele lăsate fremătau adesea.

La ce se gîndea? Ştia că el se afla acolo şi se uita la dînsa. Acum înţelesese că maşinăria ei era stricată şi că nu mai avea mult de trăit.

La ce se gîndea? Ce imagini se perindau în spatele frunţii bombate?

Brusc, se ridică, frenetică, dintr-o singură mişcare, uitîndu-se la Maigret cu o privire rătăcită şi strigînd:

— Nu mă lăsaţi! Mi-e frică!... Unde e? Unde e omul de-adineauri? Nu vreau...

Maigret se apropie de ea ca s-o liniştească şi spuse fără să vrea:

— Stai liniştită, bătrînico!

Firește, era bătrînă! O biată grăsană bătrînă, îmbibată de alcool, cu gleznele atît de umflate, încît mergea ca un elefant.

Totuşi, bătuse kilometri întregi, acolo, în apropierea Porţii Saint-Martin, pe aceeaşi bucată de trotuar.

Jaja îşi lăsă ascultătoare capul pe pernă. Probabil că se trezise din beţie. Jos îl puteai auzi pe

agentul de poliţie care, în încăperea din spatele barului, găsise o sticlă şi îşi turna de băut. Deodată, deveni atentă şi întrebă neliniştită:

— Cine e?

Dar acum auzea şi alte zgomote. Paşi încă depărtaţi pe străduţă, apoi vocea gîfîită a unei femei care mersese repede:

— ...De ce nu-i lumină în bar? Ce s-a...

— Sst!... Nu face prea mult zgomot!

Bătăi uşoare în oblon. Agentul de jos se duse să deschidă. Alte zgomote în încăperea din spatele barului şi, în sfîrşit, paşii cuiva care urca în grabă scara.

Jaja, cuprinsă de panică, se uita cu spaimă la Maigret. Şi puţin lipsi să nu ţipe, văzîndu-l că se îndreaptă spre uşă.

— Puteţi pleca! le strigă Maigret poliţiştilor, făcîndu-i loc tinerei să treacă.

Sylvie se opri brusc în mijlocul camerei, cu mîna la inima care bătea prea repede. Îşi uitase pălăria. Nu înţelegea nimic. Privea fix la pat.

— Jaja...

Jos, cel care băuse deja un păhărel probabil că-şi servea colegul, pentru că se auzea clinchet de pahare. Apoi uşa barului se deschise şi se închise la loc. Paşii poliţiştilor se pierdură în direcţia portului.

Maigret făcea atît de puţin zogmot, se mişca atît de puţin, încît ai fi putut uita de prezenţa lui.

— Biata mea Jaja...

Şi totuşi Sylvie nu se repezea spre dînsa. Ceva o reţinea : privirea rece ca gheaţa pe care bătrîna o aţintea asupra ei.

Atunci, Sylvie întoarse capul spre Maigret şi bîigui :

— Oare...

— Oare ce ?

— Nimic... Nu ştiu... Ce are ?

Lucru ciudat, deşi uşa era închisă şi se aflau la o oarecare distanţă, se auzea tic-tacul ceasului deşteptător, atît de rapid, de sacadat, încît aveai impresia că, brusc cuprins de ameţeală, avea să se spargă.

*

Jaja era la un pas de o nouă criză. Simţeai cum se insinuează, cum însufleţeşte puţin cîte puţin tot corpul ei gras şi moale, cum îi aprinde jarul ochilor şi îi usucă gura. Dar se încorda. Făcea un efort ca să se stăpînească, în timp ce Sylvie, dezorientată, neştiind ce să facă, nici unde să se ducă, nici ce atitudine să ia, rămînea în mijlocul camerei, cu capul în jos şi mîinile împreunate la piept.

Maigret fuma. Acum nu mai era nerăbdător. Ştia că închisese cercul.

Nu mai exista nici un mister, nimic neprevăzut nu mai era posibil. Fiecare personaj îşi ocupase locul: cele două Martini, tînăra şi bătrîna, în vila unde făceau inventarul cu ajutorul domnului Petitfils; Harry Brown la *Provençal*, unde aştepta fără înfrigurare rezultatul anchetei, conducîndu-şi afacerile prin telefon şi telegraf...

Joseph la închisoare...

În sfîrşit, Jaja se ridică, la capătul răbdării, la capătul nervilor. Se uită la Sylvie cu furie şi arătă spre ea cu mîna validă:

— Ea e! Otrava asta!... Tîrfa asta!

Strigase cel mai urît cuvînt din vocabularul ei. Ochii i se umplură de lacrimi.

— O urăsc, auziţi?... O urăsc! Ea e! M-a fraierit mult timp! Şi ştiţi cum îmi zicea? *Bătrîna!*... Da! Bătrîna! Eu, care...

— Culcă-te la loc, Jaja, spuse Maigret. Îţi faci rău...

— Oh! Dumneata...

Şi, brusc, cu o nouă energie:

— Dar n-am să mă las! N-am să ajung la Haguenau... Auziţi? Sau o să meargă şi ea cu mine... Nu vreau... Nu vreau...

Avea gura atît de uscată, încît căuta instinctiv ceva de băut în jurul ei.

— Adu sticla! spuse Maigret către Sylvie.

— Dar... deja a...

— Du-te...

Şi se îndreptă spre fereastră, asigurîndu-se că nimeni nu-i mai urmărea cu privirea din casa de vizavi. În orice caz, nu văzu pe nimeni la geam.

Un capăt de străduţă cu pavaj inegal... Un felinar... Firma barului din faţă...

— Ştiu că o protejaţi, pentru că e tînără... Poate că v-a făcut şi dumneavoastră propuneri...

Sylvie, cu cearcăne la ochi, cu tot corpul ostenit, îi întinse lui Maigret o sticlă de rom pe jumătate plină.

Jaja zise rînjind:

— Acuma, dacă tot o să crăp, am voie, nu-i aşa? Am auzit tot ce-a spus doctorul...

Dar gîndul acesta era de ajuns ca s-o tulbure. Îi era teamă de moarte. Ochii ei căpătau o expresie rătăcită.

Totuşi, apucă sticla şi bău cu sete, privindu-i pe rînd pe cei doi.

— Bătrîna o să dea ortu' popii! Dar nu vreau! Vreau să crape şi ea cu mine. Pentru că ea e...

Se opri brusc, ca şi cum şi-ar fi pierdut şirul gîndurilor. Maigret nu făcea nici o mişcare; aştepta.

— A vorbit? Sînt sigură că a vorbit, altfel nu i-ar fi dat drumul... Iar eu am încercat s-o scot de-acolo... Pentru că nu-i adevărat că Joseph m-a trimis la fiu, la Antibes... Eu singură... Înţelegeţi?

Cum să nu! Maigret înţelegea totul! De o oră nu mai avea nevoie să afle nimic.

Arătă spre divan cu un gest vag.

— Nu William se culca acolo, nu-i aşa?

— Nu, nu se culca acolo! Se culca aici, în patul meu! William era amantul meu!... William venea pentru mine, numai pentru mine, şi pe ea o primeam, din milă, să doarmă pe divan... Pînă acum n-aţi bănuit?

Jaja striga cu o voce răguşită. De acum trebuia s-o laşi să vorbească. Totul venea din adîncul ei. Ieşea la iveală adevărata Jaja, aşa cum era.

— Adevărul e că-l iubeam şi mă iubea! Înţelegea că, dacă nu fusesem instruită, educată, nu era vina mea. Era fericit lîngă mine... Îmi şi spunea. Îi venea tare greu să plece. Şi, cînd venea, era ca un şcolar care a luat în sfîrşit vacanţă...

Plîngea vorbind, iar rezultatul era o grimasă ciudată ce devenea şi mai halucinantă în lumina roz a abajurului.

Mai ales că avea şi un braţ imobilizat!

— Şi eu nu bănuiam nimic! Eram proastă! În cazuri de-astea eşti totdeauna prost! Eu o invitam pe fata asta şi n-o lăsam să plece, pentru că mi se părea casa mai veselă cu cineva tînăr...

Sylvie stătea ţintuită locului.

— Uitaţi-vă la ea! Şi acum mă sfidează! Aşa a fost dintotdeauna, iar eu, proasta proastelor ce

eram, credeam că asta e timiditate... Şi eram înduioşată... Cînd mă gîndesc că-l excita cu capoatele mele, arătînd tot ce avea de arătat! Pentru că-l voia! Ea şi peştele ei de Joseph... William avea bani, e clar! Iar ei... Uitaţi, testamentul...

Apucă sticla şi bău cu atîta lăcomie, încît i se auzi gîlgîitul din gît. Sylvie profită ca să-l privească pe Maigret cu un aer implorator. Abia se mai ţinea pe picioare. Se clătina.

— De-aici l-a furat Joseph. Nu ştiu cînd... Probabil într-o seară cînd ne-am îmbătat... William ne vorbise despre el. Iar Joseph şi-a spus probabil că fiul va da mulţi bani pentru bucata aia de hîrtie...

Maigret nu asculta prea atent istorisirea aceea pe care o ghicea. În schimb, se uita prin cameră, la pat, la divan...

William şi Jaja...

Iar Sylvie pe divan...

Bietul William care, evident, nu avea cum să nu facă singur comparaţia...

— Am bănuit ceva cînd, la sfîrşitul mesei, am văzut-o pe Sylvie plecînd şi aruncîndu-i o privire lui Will. Încă nu puteam să cred... Dar, imediat după plecarea ei, a spus că se duce şi el. De obicei, nu părăsea niciodată casa înainte de lăsarea serii. N-am spus nimic. M-am îmbrăcat...

Scena esențială, pe care Maigret o reconstituise de mult timp! Joseph, care venea să facă o scurtă vizită și care avea deja testamentul în buzunar. Sylvie, care se îmbrăcase mai devreme ca de obicei și mîncase în haine de oraș ca să plece imediat după masă...

Jaja surprinsese privirile... Dar nu spusese nimic... Mîncase mai departe. Băuse... Dar, imediat ce William plecase, își îmbrăcase pardesiul peste hainele de casă...

În bar nu mai era nimeni! Și casa rămăsese pustie! Încuiase ușa...

Alergau unii după alții!

— Știți unde-l aștepta? La hotelul *Beauséjour*... Iar eu, în stradă, mă plimbam de colo pînă colo ca o nebună. Îmi venea să le bat la ușă, s-o implor pe Sylvie să mi-l dea înapoi... În colțul străzii e un negustor de cuțite. Și, în timp ce ei... în timp ce ei erau sus, eu mă uitam în vitrină... Nu mai știam de mine... Eram numai o durere... Am intrat. Am cumpărat un cuțit cu buton. Cred că plîngeam... Apoi au ieșit împreună. William era total schimbat, parcă întinerise. Ba chiar a dus-o pe Sylvie într-o cofetărie și a cumpărat o cutie de bomboane de ciocolată... S-au despărțit în fața garajului. Atunci, am luat-o la fugă. Știam că urma să se întoarcă la Antibes. M-am postat în drumul

lui, chiar în afara oraşului. Începea să se întunece. M-a văzut... A oprit maşina... Şi am strigat: „Na!... Ţine!... Pentru tine!... Şi pentru ea!..."

Căzu la loc pe pat, cu corpul ghemuit şi faţa scăldată în lacrimi şi sudoare.

— Nici măcar nu ştiu cum a plecat... Probabil că m-a îmbrîncit, a închis portiera... Rămăsesem singură în mijlocul drumului şi a fost cît pe ce să mă calce un autobuz. Nu mai aveam cuţitul... Poate că rămăsese în maşină...

Singurul detaliu la care Maigret nu se gîndise: cuţitul pe care William Brown, cu privirea deja împăienjenită, avusese probabil prezenţa de spirit să-l arunce într-un tufiş!

— M-am întors acasă tîrziu...

— Da... Cafenelele...

— M-am trezit în pat, bolnavă...

Şi, ridicîndu-se din nou:

— Dar n-am să ajung la Haguenau! N-am să merg! Puteţi să încercaţi toţi să mă duceţi acolo! Doctorul a spus că o să mor... Şi tîrfa asta o să...

Se auzi zgomotul unui scaun. Sylvie îl trăsese spre ea şi, aşezîndu-se de-a curmezişul, îşi pierduse treptat cunoştinţa.

Un leşin lent, progresiv, dar care nu era simulat. Era palidă, cu nările strînse şi ochii înfundaţi în orbite.

— Așa-i trebuie! strigă Jaja. Lăsați-o!... Ba nu!... Nu știu... Nu mai știu... Poate că Joseph a pus totul la cale... Sylvie! Mica mea Sylvie...

Maigret se aplecase asupra tinerei, bătînd-o ușor pe mîini, pe obraji.

O vedea pe Jaja apucînd sticla și bînd din nou, pompînd pur și simplu alcool pe gît și tușind din toți rărunchii.

Apoi, păpușa aceea grasă oftă și își băgă capul în pernă.

Abia atunci Maigret o luă în brațe pe Sylvie, o coborî la parter și îi umezi tîmplele cu apă rece.

Tînăra femeie deschise ochii și spuse:

— Nu-i adevărat...

În glasul ei se simțea o disperare profundă, absolută.

— Vreau să știți că nu-i adevărat. Nu încerc să par mai bună decît sînt... Dar nu-i adevărat. Țin mult la Jaja! El voia... Înțelegeți? De luni întregi se uita la mine cu o privire tulburată. Mă implora. Oare puteam să refuz, cînd în fiecare seară, cu alții...

— Sst! Mai încet...

— Poate să m-audă! Și, dacă ar sta să se gîndească, ar înțelege. Nici n-am vrut să-i spun lui Joseph, ca să nu profite. I-am dat o întîlnire...

— Una singură?

— Da, una singură! E adevărat că mi-a cumpărat bomboane de ciocolată. Parcă era nebun. Pînă acolo încît mă speria. Mă trata ca pe o domnişoară...

— Asta-i tot?

— Nu ştiam că Jaja l-a... Nu! Jur! Credeam mai degrabă că Joseph... Îmi era teamă. Mi-a spus că trebuie să mă întorc la *Beauséjour*, unde cineva îmi va da nişte bani...

Şi mai încet:

— Ce puteam să fac?

Sus, Jaja gemea din nou. Aceleaşi gemete ca mai înainte.

— E rănită foarte grav?

Maigret dădu din umeri, urcă şi văzu că Jaja dormea şi gemea în somn.

Coborî şi o găsi pe Sylvie ascultînd încordată zgomotele din casă.

— Sst! Doarme..., şopti el.

Sylvie nu înţelegea şi se uita cu spaimă la Maigret, care îşi umplea iar pipa.

— Rămîi lîngă ea. Cînd se va trezi, să-i spui că am plecat... şi nu mă mai întorc...

— Dar...

— Să-i spui că a visat, că a avut un coşmar, că...

— Dar... nu înţeleg... Şi Joseph?

Maigret o privi în ochi. Avea mîinile în buzunare. Scoase cele douăzeci de bancnote care se aflau încă la el.

— Îl iubeşti?

— Ştiţi bine că o femeie are nevoie de un bărbat! Altfel...

— Şi William?

— Nu era acelaşi lucru. Era din altă lume. Era...

Maigret se îndreptă spre uşă. Întoarse capul, în timp ce descuia uşa.

— Aveţi grijă să nu se mai audă nimic de *Liberty Bar*. Ai înţeles?

Uşa era deschisă spre aerul de afară. Din pămînt ieşeau aburi, ca un fel de ceaţă.

— Nu vă credeam aşa..., bîigui Sylvie, care nu ştia ce să mai spună. Jaja... Jur că e cea mai bună femeie de pe pămînt...

Maigret se întoarse, dădu din umeri şi porni în direcţia portului, oprindu-se puţin după ce trecu de felinar ca să-şi reaprindă pipa.

XI

O poveste de iubire

Maigret, care stătuse pînă atunci picior peste picior, își schimbă poziția și îi întinse foaia de hîrtie timbrată interlocutorului său, privindu-l drept în ochi.

— Îmi este permis? întrebă Harry Brown, aruncînd o privire neliniștită spre ușa camerei unde se aflau secretarul și dactilografa.

— Vă aparține.

— Să știți că sînt gata să le dau o despăgubire. De exemplu, o sută de mii de franci pentru fiecare. Cred că mă înțelegeți? Nu e vorba de bani: vreau să evit scandalul. Dacă aceste patru femei ar veni *acolo* și...

— Înțeleg.

Pe fereastră zăreai plaja de la Juan-les-Pins, o sută de persoane în costum de baie întinse pe nisip, trei tinere care făceau exerciții fizice cu un profesor înalt și slab și un algerian care se deplasa de la un grup la altul cu un coș cu alune.

— Credeţi că o sută de mii de franci...

— Foarte bine! răspunse Maigret, ridicîndu-se.

— Nu v-aţi băut paharul.

— Mulţumesc.

Şi Harry Brown, sobru, pomădat, ezită o clipă, apoi spuse:

— Vedeţi, domnule comisar, am crezut la un moment dat că sînteţi un inamic... În Franţa...

— Da...

Maigret se îndrepta spre uşă. Celălalt venea în urma lui, continuînd cu mai puţină siguranţă ca de obicei:

— ...Scandalul nu are aceeaşi importanţă ca în...

— Bună seara, domnule!

Şi Maigret se înclină, fără să-i întindă mîna, apoi ieşi din apartamentul unde se învîrteau afaceri cu lînă.

„În Franţa... În Franţa...", mormăi comisarul, coborînd treptele scării acoperite cu un covor purpuriu.

Ei bine, ce, în Franţa? Cum se numea legătura lui Harry Brown cu văduva sau divorţata de la Cap Ferrat?

O poveste de iubire!

Atunci... Povestea lui William cu Jaja, cu Sylvie...?

*

Şi Maigret era obligat să ocolească, pe plajă, corpuri pe jumătate goale. Mergea printre oameni cu pielea bronzată, pusă în valoare de costume de baie colorate.

Boutigues îl aştepta lîngă cabina profesorului de sport.

— Ei?

— S-a terminat! William Brown a fost omorît de un răufăcător necunoscut, care voia să-i fure portofelul.

— Dar...

— Ce? Fără complicaţii! Aşa că...

— Totuşi...

— Fără complicaţii! repetă Maigret, privind apa albastră, perfect calmă, pe care pluteau bărci. Este oare loc aici pentru complicaţii?

— O vedeţi pe femeia aceea tînără în costum de baie verde?

— E cam slăbănoagă.

— Ei bine, izbucni Boutigues, triumfător, n-o să ghiciţi niciodată cine e! E fiica lui Morrow...

— Morrow?

— Cel cu diamantele... Unul dintre cei mai bogaţi zece-doisprezece oameni care...

Soarele era fierbinte. Maigret, în costum de culoare închisă, contrasta cu cei din jur, în costum

de baie. Dinspre terasa cazinoului veneau efluvii de muzică.

— Beți ceva?

Boutigues purta un costum cenușiu deschis și avea la butonieră o garoafă roșie.

— Am spus eu că aici...

— Da... Aici...

— Nu vă place la noi?

Și, cu un gest liric, arătă golful de un albastru unic, Cap d'Antibes și vilele sale albe pierdute în noianul de verdeață, Cazinoul galben ca o *chou à la crême*, palmierii de pe promenadă...

— Grăsanul pe care îl vedeți acolo, cu costumul de baie în dungi, este cel mai important director de ziar german...

Iar Maigret, cu ochii obosiți după o noapte nedormită, bombăni:

— Și ce dacă?

*

— Îți pare bine că am făcut morun cu smîntînă?

— Nici nu-ți poți închipui!

Bulevardul Richard Lenoir. Apartamentul lui Maigret. O fereastră deschisă spre niște castani pricăjiți, împodobiți deocamdată doar cu cîteva frunze.

— Ce-a fost?

— O poveste de iubire! Dar, întrucît mi s-a spus: „Fără complicații"...

Cu coatele pe masă, Maigret mînca morunul cu poftă și vorbea cu gura plină:

— Un australian care s-a săturat de Australia și de oi...

— Nu înțeleg.

— Un australian care a dorit să se distreze și s-a distrat...

— Și?

— Și? Nimic! A făcut-o, iar nevasta, copiii și cumnatul i-au tăiat fondurile...

— Nu-i interesant!

— Deloc! Asta spuneam și eu... Și a continuat să trăiască acolo, pe Coasta de Azur...

— Se pare că e tare frumos...

— Splendid! A închiriat o vilă. Pe urmă, pentru că era singur, a adus acolo o femeie...

— Încep să înțeleg!

— Nici vorbă... Dă-mi și mie sosul... E prea puțină ceapă.

— E ceapă de Paris, care n-are nici un gust. Am pus o jumătate de kilogram. Spune mai departe...

— Femeia s-a instalat în vilă și a adus-o și pe mama ei...

— Pe mama ei?

— Da... Așa că n-a mai avut nici un farmec, iar australianul și-a căutat distracția în altă parte...

— Și-a luat o amantă?

— Pardon! Avea deja una! Și pe mama ei. A dat de un băruleț și de o bătrînă cumsecade care bea cot la cot cu el...

— Care bea?

— Da! După ce se amețeau, vedeau lumea altfel. Erau centrul ei. Visau...

— Și?

— Bătrîna credea că se întîmplase.

— Ce se întîmplase?

— Că un bărbat o iubea cu adevărat. Că își găsise sufletul pereche! Și tot restul...

— Ce rest?

— Nimic... Formau un cuplu! Un cuplu de aceeași vîrstă. Un cuplu care reușea să se îmbete regulat...

— Și ce s-a întîmplat?

— Exista acolo o mică protejată. O anume Sylvie. Bătrînul s-a înamorat de Sylvie...

Doamna Maigret se uită la soțul ei cu reproș.

— Ce tot spui?

— Adevărul! S-a amorezat de Sylvie, dar Sylvie nu voia, din cauza bătrînei... Pe urmă, n-a avut încotro, pentru că, totuși, australianul era personajul principal.

— Nu pricep...

— Nu-i nimic. Australianul și micuța s-au întîlnit la hotel...

— Și-au înșelat-o pe bătrînă?

— Exact! Vezi că înţelegi! Atunci bătrîna, care a priceput că nu mai conta pentru el, şi-a omorît amantul. Morunul ăsta e o bunătate!

— Tot nu înţeleg.

— Ce nu înţelegi?

— De ce n-a fost arestată bătrîna. Pentru că, la urma urmelor, ea a...

— Nici vorbă!

— Cum, nici vorbă?

— Dă-mi farfuria... Mi s-a spus: fără complicaţii. Adică, fără drame! Pentru că fiii, nevasta şi cumnatul australianului sînt oameni foarte importanţi. Oameni în stare să cumpere pe bani grei un testament...

— De unde ai mai scos acum şi testamentul ăsta?

— Ar fi prea complicat... Pe scurt, o poveste de iubire. O femeie bătrînă care îşi omoară amantul, bătrîn şi el, pentru că a înşelat-o cu una tînără.

— Şi ce s-a întîmplat cu ele?

— Bătrîna mai are de trăit trei sau patru luni. Depinde de cît o să bea...

— De cît o să bea?

— Da... Pentru că alcoolul are şi el un rol important în povestea asta.

— E complicat!

— Mai complicat decît îţi închipui! Bătrîna, care a ucis, va muri peste trei-patru luni, sau

cinci, sau șase, cu gambele umflate și picioarele într-un hîrdău.

— Într-un hîrdău?

— Citește și tu în dicționarul de medicină cum se moare de hidropizie...

— Și tînăra?

— Ea e și mai nefericită. Pentru că ține la bătrînă ca la o mamă. Pe urmă, pentru că își iubește peștele...

— Peștele? Ce vrei să spui? Ai un mod de a te exprima...

— Și peștele va pierde cei douăzeci de mii de franci la curse! continuă Maigret, netulburat, mîncînd fără întrerupere.

— Care douăzeci de mii de franci?

— N-are importanță!

— Nu mai înțeleg absolut nimic!

— Nici eu... Sau, mai curînd, eu înțeleg prea mult. Mi s-a pus „fără complicații". Asta-i tot! Nu mai e nimic de discutat. O biată poveste de iubire care s-a terminat prost...

Apoi, brusc:

— N-avem legume?

— Am vrut conopidă, dar...

Și Maigret parafrază numai pentru el: „Și Jaja a vrut iubire, dar..."

La Richardière, Marsilly
(Charente-Maritime), mai 1932

Cuprins

I. Un mort cu două femei 5
II. Vorbiţi-mi despre Brown... 21
III. Fina lui William 39
IV. Lichiorul de genţiană 57
V. Înmormîntarea lui William Brown 75
VI. Însoţitorul ruşinat 91
VII. Consemnul 107
VIII. Cele patru moştenitoare 125
IX. Trăncăneli 141
X. Divanul 155
XI. O poveste de iubire 171

În seria **Maigret** au apărut :

Prima anchetă a lui Maigret
Inspectorul Cadavre
Maigret şi şcoala crimei
Cazul Louise Laboine
Maigret se teme
Maigret şi mortul
Nebunul din Bergerac
Dansatoarea de la Gai-Moulin
Asta-i Félicie!
Maigret la New York
Maigret se înşală
Maigret la Picratt's
Maigret şi ucigaşul
Domnul Gallet a decedat
Spînzuratul de la Saint-Pholien
Cazul Saint-Fiacre
Cine a ucis-o pe Cécile ?
Maigret şi omul dublu
Maigret şi prietenul din copilărie
Memoriile lui Maigret
Prietena doamnei Maigret
Liberty Bar

în pregătire :

Careul de aşi

www.polirom.ro

Redactor: Giuliano Sfichi
Coperta: Angela Rotaru
Foto: Florin Pînzariu
Tehnoredactor: Constantin Mihăescu

Bun de tipar: august 2006. Apărut: 2006
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266
700506, Iaşi, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232)21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,
O.P. 37 • P.O. Box 1-728, 030174
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tipografia S.C. PRINT MULTICOLOR S.R.L. Iaşi
str. Bucium, nr. 34, Iaşi, 700265
tel. 0232-211225, 236388, fax. 0232-211252

Valoarea timbrului literar este de 2% din preţul de vînzare şi se adaugă acestuia. Sumele se virează la Uniunea Scriitorilor din România,
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR-UNIREA

Cannes: palmieri, vile cochete înecate în verdeaţă, cazinouri, petreceri pe iahturi, cu muzică, lumini şi femei frumoase... *Liberty Bar*, o cîrciumă uitată de lume, pe o străduţă dintr-un cartier sărac. Sylvie „lucrează de noapte" şi coboară abia pe la prînz, pe jumătate goală, dar grăsana Jaja, patroana, e oricînd fericită să stea la un pahar de vorbă...

William Brown cunoscuse bine – poate prea bine – ambele feţe ale oraşului. Cîndva mare proprietar în Australia, el eşuase pe Riviera, unde trăia dintr-o rentă plătită de familie. Doar că acum zace mort, ucis cu lovituri de cuţit. Iar Maigret are o listă atît de lungă de suspecţi, încît nu mai ştie de unde să înceapă. Ceea ce ştie însă e că, pentru a dezlega enigma morţii cuiva, trebuie să-i dezlege enigma vieţii...

În aceeaşi serie:

Maigret şi omul dublu
Maigret şi prietenul din copilărie
Memoriile lui Maigret
Prietena doamnei Maigret

EDITURA POLIROM

www.polirom.ro

Pe coperţi: foto Florin Pîrvanîu